

"Gieo mầm" văn hóa đọc

Khí đàn ông không được khóc...

“Đàn ông trụ cột gia đình”, “đàn ông không được khóc”... - những định kiến từ xưa cũ nhưng lại có sức ảnh hưởng nặng nề và dai dẳng cho đến tận bây giờ. Vậy tại sao, trong một xã hội mới - một xã hội đề cao sự quan trọng của việc bình đẳng ở cả hai giới thì đàn ông lại không thể khóc, mỗi khi muốn biểu đạt cảm xúc cá nhân?

● Tư tưởng tính nam độc hại gây ra áp lực không nhỏ cho nam giới. (Ảnh minh họa - Nguồn: TP)

● Đức Triệu trong trang phục váy và vợ. (Nguồn: TTVN)

Đàn ông và trang phục váy

Đức Triệu, con rể của “vua hài đất Bắc” Xuân Hinh được biết đến với lối thời trang phá cách khi liên tiếp anh diện những chiếc váy ra đường. Chính điều này đã nhận được những điều tiếng không hay kiểu như: “Nhìn chẳng ra làm sao! Cứ vin vào phong cách thời trang để cô sũy cho những điều lệch lạc trái thuần phong mỹ tục”...

Tại sao đàn ông không thể làm như những gì phụ nữ có thể. Đơn cử như việc mặc váy, diện đồ sặc sỡ, ưa thích chuyện bẽ bực... Những việc làm, sở thích ấy liệu có quyết định được sự nam tính của người đàn ông?

Chính vợ Đức Triệu, Bảo Linh, con gái của NSUT Xuân Hinh cũng có những lời đề bênh vực chồng rằng: “Mình nghĩ nam tính hay không là ở cách sống, cách bạn ứng xử, còn những gì bạn mặc không có nghĩa vụ chứng minh và cũng không thể chứng minh sự nam tính được đâu”.

Bản thân Đức Triệu cho rằng: “Việc phân định giới trong thời trang đã qua lâu lắm rồi. Nếu tìm hiểu về lịch sử thời trang, các bạn sẽ biết vua Louis XIV nước Pháp thế kỷ 18 có tóc giả dài, tất chân, giày cao gót cùng với thanh kiếm lớn là hình tượng chuẩn mực của châu Âu về sự nam tính, rắn rỏi. Những người đàn ông có ảnh hưởng trong lịch sử cũng luôn sặc sỡ và khoa trương. Còn trong giới động vật, tạo hóa sinh ra con đực luôn sặc sỡ và lông lẩy hơn con cái. Chỉ là tiêu chuẩn thay đổi theo thời đại nhưng không có nghĩa là lịch sử sai hoặc hiện tại đúng. Chỉ đơn giản là nó thay đổi thôi và mỗi người có quyền lựa chọn mình tin vào điều gì miễn là nó đúng đắn”.

Tất cả những trái chiều ấy đến từ tư tưởng tính nam độc hại (là khái niệm xã hội gắn người đàn ông với những tính cách, trách nhiệm mang tính cực đoan như: phải mạnh mẽ về thể chất, ít cảm xúc và hung hăng trong hành vi, không có tính nữ như thể hiện nhiều cảm xúc, nhận sự giúp đỡ, phải đạt được quyền lực, địa vị xã hội, vai trò trụ cột thì mới được xã hội tôn trọng), một định kiến đã có từ xưa tới nay, ăn sâu vào trong tiềm thức của mỗi người, và điều ấy làm ảnh hưởng đến rất nhiều thứ trong cuộc sống như vấn đề trong gia đình hay việc lựa chọn công việc của giới trẻ.

Cần phải biết rằng, nam tính hay nữ tính không phải là đặc tính bẩm sinh hay tự nhiên, mà là những khái niệm hình thành từ văn hóa. Việc “ngó lơ” cảm xúc và gồng mình sống cho trọn vẹn hai chữ “nam tính” trở thành thước đo giá trị của một người đàn ông. Thế nhưng, “nam tính” không phải biểu hiện sinh học, hay nói cách khác không phải là thứ sinh ra đã có ở nam giới; mà thực chất là một kiến tạo xã hội, là những kỳ vọng về mặt hành xử, lối sống mà xã hội đặt lên một người.

Năm 2019, tổ chức về sức khỏe tinh thần nam giới Movember khảo sát 4.000 người tại nhiều quốc gia như Mỹ, Canada, Anh, Đức. Kết quả cho thấy 53% nam giới trong độ tuổi 18 - 34 áp lực phải trở nên nam tính. 36% mệt mỏi vì phải cư xử mạnh mẽ và có đến 58% tin rằng xã hội mong đợi họ phải mạnh mẽ về cảm xúc, không được khóc, không tỏ ra yếu đuối. 22% cho biết họ thường xuyên hoặc luôn luôn bị những người xung quanh chế nhạo vì không đủ nam tính.

Hình mẫu tưởng chừng “lý tưởng” mà quan niệm xã hội tạo ra cho cánh đàn ông lại tiềm tàng nhiều mối nguy hại không thể lường trước. Việc dựng nên những quy chuẩn cực đoan đã khiến người đàn ông có xu hướng né tránh việc thể hiện và giải quyết cảm xúc. Điều này vô hình trung khiến nam giới dễ mắc phải các vấn đề nghiêm trọng về tâm lý như rối loạn lo âu, trầm cảm, hay nhẹ hơn là căng thẳng kéo dài.

Theo một nghiên cứu của Hiệp hội Tâm lý học Hoa Kỳ, tỉ lệ nam giới có hành vi tự sát cao gấp 3,5 lần so với nữ giới, đồng thời cũng có tỉ lệ mắc trầm cảm cao hơn đáng kể so với nửa còn lại của thế giới. Bên cạnh đó, vì không tìm kiếm hay nhận được sự giúp đỡ để giải quyết những vấn đề về tinh thần, nam giới thường tìm đến rượu, bia hoặc các chất kích thích như một “liều thuốc an thần tạm thời” khiến tỉ lệ lạm dụng rượu, bia và chất kích thích ở phái mạnh cũng được ghi nhận cao gấp 2 - 3 lần so với nữ giới, gây ra những tổn thương sâu sắc đến cả sức khỏe tinh thần và thể chất của người đàn ông.

Đàn ông trụ cột - quan niệm gây nhiều tác hại?

Không chỉ ảnh hưởng trực tiếp đến nam giới, tính nam độc hại còn là nguyên nhân gián tiếp gây ra những bất ổn về mặt xã hội. Việc áp đặt tính nam độc hại đã làm gia tăng xu hướng bạo lực ở nam giới và từ đó tình trạng bạo lực nói chung và bạo lực gia đình do nam giới gây ra cũng tăng cao.

Theo báo cáo điều tra quốc gia về bạo lực đối với phụ nữ công bố năm 2020, cứ 3 phụ nữ Việt Nam lại có gần 2 người (tỷ lệ 63,8%) từng bị ít nhất một hình

thức bạo lực cũng như kiểm soát hành vi do chồng gây ra trong cuộc đời. Trong đó, thống kê của Vụ Gia đình, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch chỉ ra rằng, trong số các vụ bạo lực gia đình bị phát hiện, có 74% nạn nhân là nữ, 11% nạn nhân là trẻ em. Mà những con số này đều bắt nguồn từ việc người đàn ông tự cho mình có vị thế cao hơn phụ nữ, tự cho mình quyền và hành vi được làm tổn thương đến người vợ của mình, một phần vì định kiến ấy đã tồn tại và được cho là đúng từ xa xưa.

Trong nhận thức từ xa xưa, ở gia đình, đàn ông phải gánh vác trách nhiệm ra ngoài kiếm tiền, phụ nữ ở nhà nội trợ. Ngày nay, ta có thể nhận thấy ở một số gia đình, người phụ nữ vừa phải đi làm, vừa phải làm việc nhà, vừa phải quan tâm con cái, rất nhiều việc dồn lên đôi vai của người phụ nữ, mà người đàn ông đi làm về chỉ cần nằm nghỉ ngơi. Đó cũng chính là biểu hiện cho tính nam độc hại đang còn tồn tại trong một số gia đình ở Việt Nam.

Giảng viên Nguyễn Thị Dung - Khoa ngôn ngữ Anh, Trường Đại học Ngoại ngữ - Đại học Quốc gia Hà Nội chia sẻ: “Bây giờ có rất nhiều phụ nữ tài năng, mạnh mẽ, quyết đoán, năng động. Cạnh đó cũng có một số người đàn ông an phận thôi làm công việc lương không cao. Trong trường hợp đó, nếu mà người vợ không gồng gánh thì gia đình sẽ vất vả. Thế nên trong gia đình ai giỏi cái gì thì nên làm cái đấy và san sẻ với nhau, ví dụ như là vợ có năng lực kiếm tiền tốt thì chồng về nhà nên giúp đỡ vợ làm việc nhà và ngược lại. Không nhất thiết đàn ông phải là trụ cột kinh tế, vì đây là định kiến xã hội,

gây áp lực rất lớn cho đàn ông, dẫn đến tâm lý coi thường chồng ở một số người vợ”.

Tư tưởng tính nam độc hại ấy còn gây ra áp lực không nhỏ trong việc lựa chọn nghề nghiệp của các bạn trẻ, không chỉ trước đây mà còn cả ngày nay.

Việt Tùng - chủ Trung tâm đào tạo người mẫu BYB Academy (Hà Nội) nói về vấn đề công việc, đặc biệt là định kiến về công việc người mẫu: “Thứ nhất thì đại đa số mọi người vẫn có quan điểm rằng công việc catwalk, người mẫu là dành cho nữ giới, nên các bạn trẻ nam giới muốn đi theo con đường này phải chịu một số những cái áp lực từ xã hội cũng như là gia đình. Tôi thấy khá là nhiều bình luận tiêu cực ở trên mạng xã hội nói về những người nam giới làm nghề người mẫu. Tuy nhiên, gần đây cũng có tin hiệu đáng mừng khi số lượng học viên nam giới ngày càng đông hơn. Điều này cho thấy, các bạn trẻ đang tự thoả mãn, đang tự cởi mở đối với bản thân và sẵn sàng đối mặt để thay đổi định kiến của xã hội”.

Còn nhớ, Bí thư Trung ương Đoàn, Phó Chủ nhiệm thường trực Ủy ban Quốc gia về Thanh niên Việt Nam Nguyễn Tường Lâm đã từng phát biểu: “Thay vì lựa chọn công việc theo sở thích, đam mê và năng khiếu, không ít học sinh vẫn có phần e dè khi đã lựa chọn những ngành nghề không đúng với đam mê của bản thân, chỉ để phù hợp với những định kiến đã “đóng khung” của xã hội rằng nghề này chỉ phù hợp với nữ, nghề kia chỉ phù hợp với nam”.

Những định kiến đó đã và đang kìm hãm sự phát triển của các cá nhân, cũng như của xã hội.

THỰC KHUÊ

Vừa qua, Thủ tướng Phạm Minh Chính đã chủ trì Phiên họp Ủy ban quốc gia Đổi mới giáo dục và đào tạo về “Đổi mới, phát triển giáo dục mầm non đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045”.

Nhiều khó khăn, tồn tại với bậc học nền tảng

Thứ trưởng Bộ GD&ĐT Nguyễn Thị Kim Chi cho biết: Giáo dục mầm non (GDMN) có vai trò đặc biệt quan trọng trong hệ thống giáo dục quốc dân, trong chiến lược phát triển nguồn nhân lực, phát triển con người Việt Nam. Luật Giáo dục 2019 khẳng định: “GDMN là cấp học đầu tiên trong hệ thống giáo dục quốc dân; GDMN nhằm phát triển toàn diện trẻ em về thể chất, trí tuệ, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố đầu tiên của nhân cách, đặt nền móng cho sự phát triển toàn diện con người Việt Nam”.

10 năm qua, Đảng và Nhà nước đã ban hành nhiều chủ trương, chính sách về phát triển giáo dục và đào tạo, trong đó có GDMN. Chương trình GDMN được điều chỉnh từng bước để phù hợp hơn với thực tiễn. Việc thực hiện thành công mục tiêu phổ cập GDMN cho trẻ em mẫu giáo 5 tuổi đã tạo cơ chế, động lực thúc đẩy GDMN phát triển, từng bước đáp ứng nhu cầu nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục trẻ em. Hầu hết trẻ mẫu giáo 5 tuổi được tới cơ sở GDMN, được nuôi dưỡng, chăm sóc và giáo dục theo Chương trình GDMN, chuẩn bị các điều kiện cho trẻ em sẵn sàng vào lớp 1. Quy hoạch, phát triển mạng lưới trường, lớp được quan tâm thực hiện, góp phần nâng cao tỷ lệ trẻ em đến trường và nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ mầm non. Các điều kiện về đội ngũ, cơ sở vật chất để thực hiện Chương trình GDMN được quy chuẩn và quan tâm đầu tư.

Chính phủ ban hành chính sách phát triển GDMN. Các chính sách hỗ trợ tổ chức nấu ăn, hỗ trợ ăn trưa cho trẻ em mẫu giáo vùng khó khăn, hỗ trợ giáo viên dạy lớp ghép và tăng cường tiếng Việt, hỗ trợ con em công nhân... đã góp phần nâng cao chất lượng GDMN.

Như vậy, với rất nhiều nỗ lực nhưng GDMN vẫn là bậc học còn nhiều hạn chế, tồn tại. Chương trình chưa đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo

● Cô và trò Trường Mầm non Tuổi hoa Cầu Giấy - Hà Nội. (Ảnh minh họa - Nguồn: Web trường)

theo NQ 29-NQ/TW, yêu cầu về Chương trình GDMN tại Luật Giáo dục, chưa liên thông với Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Mạng lưới trường, lớp chưa đáp ứng nhu cầu đi học của trẻ. Năng lực đáp ứng nhu cầu huy động trẻ của mạng lưới cơ sở GDMN còn hạn chế. Tỷ lệ huy động: trẻ nhà trẻ mới đạt 32,1%, trẻ mẫu giáo 3 - 5 tuổi mới đạt 93,1%. Hiện có khoảng gần 300.000 trẻ em mẫu giáo 3 - 4 tuổi chưa được đến trường, chủ yếu ở vùng khó khăn, vùng núi cao, vùng sông nước Đồng bằng sông Cửu Long.

Hệ thống trường mầm non công lập hiện nay chưa đủ điều kiện để nhận thêm trẻ. Hệ thống trường ngoài công lập khó phát triển ở nhiều nơi, đặc biệt ở những nơi có điều kiện kinh tế - xã hội khó khăn. Tại các khu vực có khu công nghiệp, khu chế xuất, khu đô thị đông dân cư, phần lớn trẻ em con công nhân, con của người lao động đang được nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục trong các cơ sở GDMN độc lập với điều kiện về chất lượng còn nhiều hạn chế.

Cơ sở vật chất, thiết bị chưa đáp ứng để thực hiện Chương trình GDMN. Hiện nay tính riêng cấp học mầm non, toàn quốc còn khoảng trên 5.000 phòng học nhờ, học tạm không bảo đảm an toàn; số phòng học kiên cố mới đạt khoảng 82%; thiết bị dạy học, đồ dùng, đồ chơi chưa đáp ứng yêu cầu thực hiện Chương trình GDMN, đặc biệt là ở những vùng khó khăn, miền núi.

Đội ngũ giáo viên thiếu nhiều, chất lượng chưa bảo đảm. Tình trạng thiếu giáo viên mầm non kéo dài trong nhiều năm

chưa được giải quyết. Hiện nay toàn quốc còn thiếu khoảng 50.000 giáo viên mầm non. Trong bối cảnh thiếu nhưng các địa phương vẫn thực hiện tinh giản biên chế viên chức là giáo viên mầm non. Tình trạng giáo viên mầm non ngày càng ít hấp dẫn do thu nhập đang thấp nhất trong các cấp học. Trong khi giáo viên bậc học này chịu áp lực công việc cao nhất, thời gian làm việc trong ngày tại cơ sở GDMN dài nhất (9 - 12 giờ mỗi ngày).

Mục tiêu “công bằng” trong phát triển GDMN chưa bảo đảm. Khoảng cách trong bảo đảm các điều kiện giáo dục giữa các vùng miền còn khá lớn. Vẫn còn 40,9% trẻ em vùng khó khăn chưa được tiếp cận với GDMN.

GDMN cần có được những giải pháp đột phá để thay đổi hiện trạng, thay đổi quan điểm đầu tư để có Chương trình giáo dục tốt, bảo đảm các điều kiện về đội ngũ giáo viên mầm non, về cơ sở vật chất, trường lớp để mọi trẻ em mầm non có cơ hội tiếp cận GDMN có chất lượng.

Cần thực hiện phổ cập GDMN cho trẻ 3 - 5 tuổi

Bộ trưởng Bộ GD&ĐT Nguyễn Kim Sơn cho biết: Thực hiện Nghị quyết 29 của Trung ương Đảng, hơn 10 năm qua, giáo dục và đào tạo của đất nước đã có nhiều sự thay đổi mang tính cách mạng. Đổi mới thể hiện ở hầu hết các thành tố, các khâu, các đối tượng của giáo dục; tuy nhiên được tiến hành mạnh mẽ và được chú ý nhiều hơn ở giáo dục đại học, giáo dục phổ thông.

GDMN của cả nhà trẻ, mẫu giáo cũng đã có những đổi mới. Theo Bộ trưởng, chúng ta đã thực hiện phổ cập GDMN cho trẻ 5 tuổi trên phạm vi cả nước và thu được kết quả bước đầu. Tuy nhiên, về sự đầu tư, sự quan tâm, sự chuyên biến vẫn chưa thực sự nhiều như mong muốn.

Hiện nay, với chủ trương phát triển con người một cách toàn diện, lấy dạy người làm gốc, lấy sự phát triển con người để làm nền tảng cho sự phát triển của nguồn nhân lực, thì việc đổi mới và chăm lo cho GDMN càng trở nên quan trọng.

Tại phiên họp, các ý kiến đều thống nhất vai trò quan trọng của GDMN và cần tăng cường sự quan tâm, đầu tư cho cấp học này. Việc cần ban hành Nghị quyết của Quốc hội về phổ cập GDMN cho trẻ 3 - 5 tuổi, Nghị quyết về đổi mới Chương trình GDMN cũng được nhiều ý kiến đồng thuận; kèm theo đó là yêu cầu tính toán kỹ điều kiện thực hiện để bảo đảm tính khả thi trong triển khai.

Nguyên Phó Chủ tịch nước Nguyễn Thị Doan, Chủ tịch Hội khuyến học Việt Nam bày tỏ: “Chúng ta phải nhận thức lại vai trò của giáo dục, đào tạo, đặc biệt là 1.000 ngày đầu đời của trẻ em”. Nguyên Phó Chủ tịch nước Nguyễn Thị Doan cho rằng, “điểm nghẽn” hiện nay với GDMN cả ở nguồn lực tài chính, nguồn lực con người và sự quan tâm của các địa phương, của các cấp. Dù GDMN đã được quan tâm nhưng chưa đủ so với yêu cầu.

Từ đó, nguyên Phó Chủ tịch nước bày tỏ sự đồng tình với việc cần phổ cập GDMN cho trẻ từ 3 - 5 tuổi. Muốn phổ cập GDMN từ 3 - 5 tuổi theo xu hướng phát triển hiện đại, vươn tầm quốc tế, bảo đảm quyền trẻ em, việc đầu tiên là phải đổi mới chương trình.

Chia sẻ từ thực tế các địa phương vùng đồng bào dân tộc thiểu số khi trẻ em 3 - 5 tuổi nếu được học mầm non tiếng phổ thông tốt hơn, mạnh dạn hơn, Bộ trưởng, Chủ nhiệm Ủy ban Dân tộc Hữu A Lệnh khẳng định: Không nên bàn nên hay không nên phổ cập GDMN cho trẻ từ 3 - 5 tuổi mà nên bàn làm thế nào.

Theo Phó Chủ tịch UBND thành phố Hà Nội Vũ Thu Hà, vấn đề cần quan tâm là giải quyết thiếu giáo viên, hiện nay giáo viên mầm non thiếu nhưng dù có chỉ tiêu tuyển dụng cũng không tuyển dụng được vì thiếu nguồn tuyển. Bà Vũ Thu Hà cho rằng, cần có giải pháp để có lộ trình bảo đảm số lượng, nâng cao chất lượng giáo viên.

Làm kỹ và làm chắc, tháo gỡ những “điểm nghẽn”

Phát biểu kết luận phiên họp, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính - Chủ tịch Ủy ban

quốc gia Đổi mới giáo dục và đào tạo khẳng định vị trí, tầm quan trọng của sự nghiệp giáo dục và đào tạo với sự phát triển đất nước, Thủ tướng nhấn mạnh, giáo dục và đào tạo là sự nghiệp của toàn Đảng, toàn dân, của cả hệ thống chính trị, nhận thức vậy để tiếp cận giải quyết vấn đề của giáo dục theo hướng tổng thể, toàn diện, bao trùm nhưng phải căn cứ vào chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Nhắc tới Nghị quyết số 42 ngày 24/11/2023 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII, trong đó có chỉ tiêu đến năm 2030 “Hoàn thành phổ cập GDMN cho trẻ mẫu giáo từ 3 đến 5 tuổi”, Thủ tướng chỉ đạo, phải thể chế hoá, cụ thể hoá chủ trương của Đảng. Cụ thể, theo Thủ tướng, thực trạng GDMN còn nhiều bất cập, khó khăn. Muốn thực hiện được mục tiêu của Đảng, cần giải quyết, tháo gỡ khó khăn từ thực tiễn và muốn tháo gỡ được khó khăn phải có đề án. Bộ GD&ĐT đã triển khai xây dựng đề án và cần xin ý kiến các cấp có thẩm quyền.

Thủ tướng cũng chỉ đạo cần làm rõ nội hàm của đổi mới GDMN. Đó là phải phù hợp với quan điểm phát triển giáo dục của Đảng, pháp luật của Nhà nước là đào tạo và phát triển toàn diện con người; phù hợp với xu thế phát triển của thời đại; phù hợp với thực tiễn, hoàn cảnh của đất nước trong bối cảnh hiện nay; đổi mới cách huy động nguồn lực thông qua hợp tác công - tư là chính...

Với những “điểm nghẽn” lớn hiện nay của GDMN, Thủ tướng đề nghị làm rõ để có cơ sở đề xuất giải pháp phù hợp. Cụ thể là “điểm nghẽn” thiếu giáo viên, thiếu cơ sở vật chất, tiếp cận GDMN chưa bình đẳng, nhất là vùng sâu, vùng xa và người yếu thế. Đề giải quyết, Thủ tướng gợi mở cần có cơ chế chính sách huy động nguồn lực con người và nguồn lực vật chất, trong đó rà soát lại cơ chế hiện hành, những gì đã có, những gì đã có nhưng chưa làm được... Tinh thần chung theo Thủ tướng là không cầu toàn nhưng không nóng vội; chuẩn bị kỹ lưỡng, làm kỹ và làm chắc. UYÊN NA

Đến năm 2030, giáo dục mầm non tập trung vào 3 mục tiêu:

1. Đổi mới Chương trình GDMN theo tiếp cận năng lực, tôn trọng quyền của trẻ em, dựa trên thực tiễn tâm - xã hội phù hợp với tâm, sinh lý độ tuổi và sự phát triển toàn diện của trẻ em về thể chất, trí tuệ, thẩm mỹ, đặt nền móng để hình thành những giá trị cốt lõi của con người Việt Nam.

2. Tăng cơ hội tiếp cận GDMN có chất lượng cho trẻ em mầm non thông qua thực hiện phổ cập GDMN cho trẻ em mẫu giáo; nâng cao cơ hội tiếp cận và chất lượng nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục, bảo vệ trẻ em nhà trẻ và nhóm trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt trong các cơ sở GDMN.

3. Ưu tiên đầu tư, hỗ trợ phát triển GDMN vùng khó khăn, khu công nghiệp, khu chế xuất, khu đông dân cư; coi trọng phát triển giáo dục hoà nhập và vấn đề công bằng trong xây dựng, triển khai các chính sách nhà nước dựa trên quyền và lợi ích tốt nhất của trẻ em.

“GIEO MÀM” VĂN HÓA ĐỌC

Tại sao nhiều người Việt mất thói quen đọc sách?

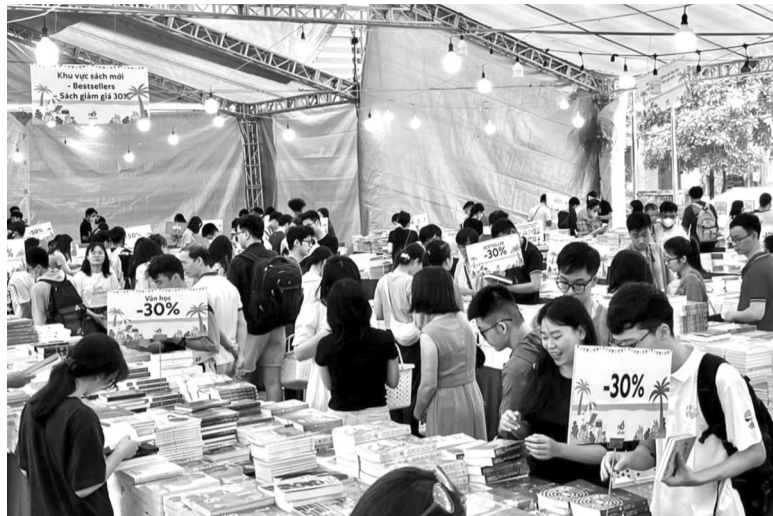
Thời các phương tiện nghe - nhìn chưa phát triển, với nhiều người, sách phải “để dành” kéo mai không có để đọc... Ngày nay sách nhiều, nhưng không ít người bị quan cho rằng, dường như nhiều người Việt đã mất thói quen đọc sách?

Sách nhiều, nhưng đọc ít

Hướng tới Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam (21/4), nhiều người đặt câu hỏi làm sao để người Việt chăm đọc sách hơn cũng như cách nào để thay đổi thói quen đọc của người Việt?

Nhấn mạnh tầm quan trọng của văn hóa đọc, ngày 24/2/2014 Thủ tướng Chính phủ ký Quyết định số 284/QĐ-TTg chọn ngày 21/4 hàng năm là Ngày Sách Việt Nam. Quyết định này nhằm khuyến khích và phát triển phong trào đọc sách, nâng cao nhận thức của cộng đồng về ý nghĩa to lớn cũng như tầm quan trọng của việc đọc sách đối với phát triển kiến thức, kỹ năng, tư duy, giáo dục và rèn luyện nhân cách con người.

Thế nhưng, sau gần 10 năm - thói quen đọc sách của người Việt rất ít tiến triển dù lượng sách phát hành năm sau cao hơn năm trước. Số liệu năm 2019 khi kỷ niệm 5 năm Ngày Sách Việt Nam cho thấy, có gần 160.000 xuất bản phẩm với gần 1,9 tỉ bản sách. Lấy con số này chia cho hơn 90 triệu dân thì trung bình mỗi người Việt Nam hưởng thụ hơn 4,2 bản sách/năm. Tuy nhiên, trong số đó đã hơn 3 cuốn là sách giáo khoa, sách tham khảo, nghĩa là người Việt chỉ đọc 1 cuốn sách/năm. Số liệu tổng kết mới đây của Cục Xuất bản, In và Phát hành cho biết, tỉ lệ đọc của người Việt tăng từ 4,1 đầu sách/người/năm (năm 2014) lên 6,02 bản sách/người/năm (2022).

● Nhiều chương trình trong ngày hội Sách 2024. (Ảnh: Nhà Nam)

Tuy nhiên, theo ông Nguyễn Thanh Lâm, Thứ trưởng Bộ TT&TT, cơ cấu tỉ lệ sách còn thiên về sách giáo khoa, sách tham khảo (khoảng 40%) trong khi ở các nước phát triển con số này chỉ khoảng 30%. Bởi vậy, cần thúc đẩy thói quen đọc sách để tiếp cận tri thức theo cách tự nhiên chứ không chỉ dừng lại ở chương trình học bắt buộc.

Nhiều chuyên gia khẳng định, thực trạng lười đọc hiện nay là hệ quả của việc thiếu quan tâm, nuôi dưỡng thói quen đọc sách từ nhỏ cho trẻ. Trường học không có tiết đọc sách chính thức, gia đình không quan tâm xây dựng và phát triển thói quen đọc sách cho con từ sớm.

Nhà nghiên cứu dịch giả Nguyễn Quốc Vương bày tỏ, người Việt thực dụng theo thói “ăn xôi ở thì”: Nhiều người không chỉ thối tay đọc sách để làm gì, mà còn hỏi đọc sách có ra tiền không? Câu trả lời rất dễ mà lại khó - cái khó ở Việt Nam là mọi thứ đều “quy ra thóc”, mà “thóc” không phải bao giờ cũng là thứ có thể gạt ngay.

Theo nhà thơ Trần Đăng Khoa, nếu bảo người Việt không đọc sách hoặc rất ít người đọc sách thì người ta in sách ra để làm gì? Hãy vào bất kỳ một nhà sách nào, phải nói là “trên trời, dưới sách”. Không thiếu bất kỳ

một chủng loại nào... Nhà thơ Trần Đăng Khoa nhận định, một tác phẩm đặc sắc gây được sự chú ý đặc biệt của công chúng thế giới thì ngay lập tức đã được dịch ở Việt Nam. Có cuốn còn có nhiều bản dịch khác nhau ở nhiều nhà xuất bản. Vì thế, ở Việt Nam hiện nay, ngay cả một người không biết ngoại ngữ, cũng không hề lạc hậu.

“Ở nước ngoài, nhìn đâu cũng thấy người đọc sách. Người ta đọc sách ở phòng chờ sân bay, trên các bến xe hay trong tàu điện ngầm. Người Việt không có thói quen như thế”, nhà thơ Trần Đăng Khoa bày tỏ.

Giỏ quà đầu tiên của một đứa trẻ là sách

Theo nhà thơ Trần Đăng Khoa, ngành Giáo dục phải có những chiến lược thiết thực để dạy cho trẻ biết yêu sách từ nhỏ, ham đọc sách từ nhỏ. Nhà trường cần có quy định lớp nào thì phải đọc hết những cuốn sách nào, hướng dẫn cách đọc. “Nên dành thì giờ cho các em đọc sách. Hãy làm cho nhà trường trở thành nơi đầu tiên, cùng với gia đình, tạo cho con người ý niệm về sự cao quý của chữ nghĩa, sách vở, tập thói quen, nhu cầu và niềm say mê đọc”.

Nhà thơ Trần Đăng Khoa nhận xét, tại những quốc gia tiên tiến và có một nền giáo dục lành

● Hãy gieo mầm đọc sách cho mỗi người từ bé thơ. (Ảnh: PV)

manh, văn hóa đọc bao giờ cũng có một vị trí xứng đáng. Theo ông, nền giáo dục ở Phần Lan hiện nay được công nhận là chuẩn mực vào bậc nhất thế giới và khi một đứa bé vừa được sinh ra ở đất nước đó thì quà tặng đầu tiên dành cho nó là một giỏ sách.

Và thực tế, trong cuộc sống nhanh ngày hôm nay, khi ông bà, cha mẹ không có thói quen đọc sách thì con cũng không được nuôi dưỡng thói quen đọc sách từ nhỏ. Thường người ta đọc sách cho bé trước khi đi ngủ để vừa truyền kiến thức và nuôi dưỡng tình yêu yêu sách.

Ông Bùi Xuân Đức, Giám đốc Thư viện Khoa học tổng hợp TP HCM chia sẻ: “Thời đầu những năm 1980, tivi hầu như không có gì coi nên tôi phải đọc sách, chủ yếu là sách lịch sử. Thậm chí không dám đọc hết, phải để dành hôm sau đọc tiếp... Ngày nay nhu cầu và cách thức đọc sách của bạn đọc đã khác nên thư viện cũng cố gắng tạo ra không gian đọc phù hợp, đọc sách kết hợp với vẽ tranh, sân khấu hóa để thu hút trẻ em”...

Theo nhà văn Nguyễn Vĩnh Nguyên, trẻ con cũng cần đến một sự vun bồi thói quen gián tiếp là được “tắm” trong không gian của sách, trao đổi sách vở với những bạn bè mê đọc, để học hỏi thay vì ngồi một mình trong căn phòng

buồn tẻ và chìm đắm vào những clip xao lãng, nhạt nhẽo thời thượng của TikTok, YouTube.

Phòng đọc thư viện thành phố, thư viện một số quận bây giờ đã có góc cho thiếu nhi. Không khí thoải mái, cởi mở, các cô thủ thư giờ đây cũng đã hết mang những khuôn mặt âm ỉm như trong ký ức về những thư viện nhà nước ở vào thời các phụ huynh còn ấu thơ. Các cô xếp sách khoa học, bày cho các con cách hệ thống hóa một kệ sách, tổ chức những nhóm sinh hoạt trao đổi kỹ năng, mở rộng kỹ năng đọc... Tất cả đều miễn phí ở mức... chiều chuộng. Và quan trọng nhất là tạo cho những đọc giả trẻ một nếp sinh hoạt, thói quen văn minh, hiện đại trong thế giới sách vở, tri thức.

“Thằng con của bạn có thể ngủ gật trong một, hai buổi đầu vì nó đã quen mắt với những kênh YouTube sống động, nó có thể mất tập trung bởi quen coi video TikTok dài 60 giây. Nhưng cũng đừng quá lo. Trẻ con sẽ thích ứng từ từ nếu bạn một ngày cũng bước vào thế giới thư viện và ngồi xuống bên cạnh nó, cùng tìm hiểu về một cuốn truyện tranh, một tập sách kiến trúc hay cuốn sách ảnh về lịch sử thành phố nơi mình sống được biên soạn theo phong cách họa báo... Những chân trời mới sẽ được mở ra từ thói quen đến thư viện, cha mẹ và con cái cùng ngồi lại bên những cuốn sách”, nhà văn Vĩnh Nguyên chia sẻ.

Biết trẻ em bây giờ có quá nhiều lựa chọn, nên phòng đọc thiếu nhi thư viện thành phố có những không gian để đọc giả nhỏ tuổi có thể nằm dài đọc truyện tranh. Có những căn chòi để một đứa chưa quá mê sách chui vào ngủ và nhất là chúng có thể đi chuyên, tìm hứng thú với đủ thể loại sách, tìm góc đọc phù hợp cho tâm trạng của chúng. Trẻ em sẽ biết phải làm gì khi được đặt vào một thế giới tha hồ sách hay, tha hồ bạn bè và các câu chuyện thú vị từ sách. Thứ tình yêu thuần khiết với sách vở và hiểu biết cần được gieo mầm từ đây, thay vì đi đòi hỏi những kho sách thật to mà bản thân mình chưa từng một lần bước chân đến... NGUYỄN MỸ

Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam năm 2024 gắn với chuyển đổi số

Năm nay, Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam diễn ra từ 15/4 đến hết 1/5 trên phạm vi cả nước với các thông điệp “Sách hay cần bạn đọc”, “Sách quý tặng bạn”, “Tặng sách hay - Mua sách thật”, “Sách hay: Mắt đọc - Tai nghe”. Đặc biệt, Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam năm nay gắn liền với chuyển đổi số, với mục tiêu đưa sách đến với nhiều người đọc hơn.

Theo thông tin từ Bộ Thông tin và Truyền thông, Lễ khai mạc Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam lần thứ ba năm 2024; Hội Sách chào mừng Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam lần thứ ba năm 2024 sẽ diễn ra tại TP Hà Nội, từ ngày 17 đến ngày 21/4. Các địa phương, các cơ quan, Ban, Bộ, ngành tổ chức các chuỗi hoạt động hưởng ứng Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam từ ngày 15/4.

Chuyển đổi số là một trong những hướng đi quan trọng mà ngành xuất bản, in và phát hành hướng tới trong thời gian tới. Năm nay, các hoạt động liên quan đến chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ cũng được chú trọng trong khuôn khổ Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam.

Bộ trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông Nguyễn Mạnh Hùng mới đây đã phát biểu trong Hội nghị Triển khai công tác xuất bản và phát hành xuất bản phẩm năm 2024 cũng nhấn mạnh, một nền tảng số mở sẽ thu hút được nhiều nguồn lực để làm sách, có thể là vô hạn. Xây dựng một nền tảng số làm sách cho các nhà xuất bản, cung cấp các công cụ tự động và thông minh cho người làm sách, từ khâu sáng tác, biên tập, sản

xuất, giới thiệu và phân phối đa nền tảng, làm ra nhiều phiên bản đa hình tượng của sách, rồi đến thu thập phản hồi của người đọc, tương tác với người đọc, rồi người đọc cũng tham gia vào các công đoạn của sách, phân tích dữ liệu để phục vụ riêng từng khách hàng theo hướng đối tượng, phân tích dữ liệu để phát hiện xu thế thị trường...

Theo kế hoạch Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam, các hoạt động năm nay theo hướng đa dạng, phong phú, kết hợp các hoạt động truyền thống với phương thức tổ chức hiện đại theo xu thế phát triển của các nền tảng công nghệ, chuyển đổi số như: Hội sách trực tiếp; Hội sách trực tuyến trên các nền tảng công nghệ; Hội sách trực tiếp kết hợp với trực tuyến; Hội sách thanh toán không sử dụng tiền mặt; đổi điểm thưởng tích lũy của khách hàng tại một số ngân hàng thương mại lấy quà tặng bằng sách; kết hợp truyền thông, quảng bá sách và văn hóa đọc trên các chuyên mục báo điện tử, mạng xã hội. Các sự kiện giảm giá, khuyến mãi, tri ân khách hàng của các đơn vị xuất bản luôn thu hút đông đảo bạn đọc tham gia.

Năm nay, ngoài các hoạt động truyền thống như tổ chức các tuần lễ sách, hội sách, tháng phát hành sách trọng tâm tri ân khách hàng, các nhà xuất bản, cơ sở in, cơ sở phát hành còn được khuyến khích tổ chức các kênh phát hành trực tuyến, kết hợp với các nền tảng công nghệ, mạng xã hội, sàn thương mại điện tử để giới thiệu, quảng bá sách, song hành cùng các chương trình tặng sách đến các đối tượng yếu thế; các chương trình khuyến mại hỗ trợ bạn đọc, phát triển văn hóa đọc.

“GIEO MÀM” VĂN HÓA ĐỌC

Theo số liệu từ Mạng lưới thư viện toàn cầu (Online Computer Library Center) năm 2021, Việt Nam có số lượng thư viện công cộng cao nhất Đông Nam Á, với tổng số 6.991 thư viện. Ở bối cảnh như vậy, vấn đề phát triển và lan tỏa văn hóa đọc có nhiều thuận lợi, bởi thư viện là một trong những trụ cột chính với các đặc thù riêng biệt của mình.

Thực tế buồn tại các thư viện cộng đồng

Thư viện công cộng là một phần không thể thiếu ở hầu hết các quốc gia trên thế giới và Việt Nam. Với con số 6.991 thư viện công cộng, Việt Nam bỏ xa các nước Thái Lan đứng thứ hai với 2.116 thư viện và Malaysia đứng thứ ba với 1.392 thư viện, theo số liệu từ Mạng lưới thư viện toàn cầu. Điều đáng nói là con số này chỉ thống kê các thư viện công cộng và không bao gồm các thư viện học thuật và các loại thư viện khác.

Đơn cử như tại Hà Nội, số liệu thống kê đến hết năm 2023, trên địa bàn tại Hà Nội có 1.096 thư viện cộng đồng. Trước đây, loại hình này có tên gọi chung là thư viện cơ sở gồm: thư viện, tủ sách, phòng đọc sách tại các thôn, làng, cụm dân cư, tổ dân phố... Đa số thư viện cộng đồng hiện nay được đặt tại các nhà văn hóa thôn, làng, tổ dân phố, khu chung cư, một số ít được đặt trong khuôn viên đình, chùa.

Thư viện cộng đồng thôn Bình Vọng, xã Văn Bình, huyện Thường Tín - một điển hình phục vụ cộng đồng hiệu quả tại Hà Nội hiện có trên 15.000 bản sách, với đủ các thể loại, từ chính trị xã hội, giáo dục tư tưởng đạo đức, phong cách sống; tôn giáo, văn học, khoa học kỹ thuật... Trung bình hằng năm, thư viện đón gần 3.000 lượt độc giả trong thôn, xã và người dân địa phương khác đến đọc, mượn sách. Trong số đó, có đến hơn 50% độc giả cao niên, 40% thanh, thiếu niên đến với thư viện. Đoàn khách từ thư viện Hoàng gia Thụy Điển và nhiều đoàn ở các tỉnh, thành phố trên cả nước đã từng đến đây tham quan, trao đổi kinh nghiệm xây dựng và hoạt động thư viện.

Nhưng không phải thư viện cộng đồng nào trên địa bàn Hà Nội cũng được như vậy. Thực trạng chung cho thấy, số lượng thư viện cộng đồng trên địa bàn Hà Nội tương đối cao nhưng chất lượng hoạt động còn hạn

“Hiển kế” để lan tỏa văn hóa đọc

● Việt Nam có số lượng thư viện công cộng cao nhất Đông Nam Á, với tổng số 6.991 thư viện công cộng.

(Ảnh minh họa - Nguồn: LVN)

Cũng tại Lễ trao Giải thưởng phát triển văn hóa đọc lần thứ VI, còn rất nhiều “kế sách” được đưa ra như tại nhà trường tạo điều kiện tối đa để các em đọc sách ở trường bất cứ khi nào có nhu cầu; phát động phong trào “Đọc sách cùng con 30 phút mỗi ngày” tới toàn thể phụ huynh; tổ chức các cuộc thi đọc, viết cảm nhận về cuốn sách yêu thích... Tại tổ dân phố, các câu lạc bộ phối hợp mời diễn giả về chia sẻ, “truyện lùa” đam mê với văn hóa đọc... Được biết, hiện nay, Bộ VH,TT&DL đã và đang triển khai việc đưa sách đến với công chúng thông qua các hoạt động tổ chức hội sách, phục vụ đọc sách bằng xe tô tô lưu động... và tới đây tiếp tục nghiên cứu giải pháp để các thư viện công cộng, thư viện trong cộng đồng dân cư có thêm cách tiếp cận hiệu quả, phát triển theo hướng ngày càng đổi mới, đáp ứng nhu cầu của các tầng lớp Nhân dân.

ché. Một số thư viện cộng đồng tồn tại nhưng không duy trì hoạt động do các điều kiện còn khó khăn. Hầu hết thư viện có địa điểm hoạt động nhưng vị trí không thuận tiện cho người dân hoặc diện tích sử dụng hạn chế, thiếu không gian cho hoạt động trưng bày, giới thiệu sách. Kinh phí hoạt động, vốn sách báo và nhân lực chủ yếu phụ thuộc nguồn xã hội hóa nên thiếu tính ổn định cho hoạt động phục vụ bạn đọc tại địa phương.

Theo số liệu thống kê, tính đến hết năm 2023, toàn mạng lưới thư viện cộng đồng trên địa bàn thành phố bao gồm 1.096 thư viện nhưng chỉ có 296.991 bản sách. Ít sách, cộng với sự phát triển như vũ bão của mạng xã hội, sách điện tử..., số lượng bạn đọc đến với thư viện cộng đồng ở Hà Nội ngày càng ít đi. Điển hình là thư viện cộng đồng thôn Giang Cao xã Bát Tràng, huyện Gia Lâm đã từng là địa chỉ được người dân trong thôn thường xuyên lui tới đọc sách, giao lưu, nhưng hiện nay lượng bạn đọc giảm rõ rệt, gần như vắng bóng, nên thư viện cũng chỉ còn mở cửa 2 ngày trong tuần để duy trì.

Đổi mới toàn diện để thu hút độc giả

Nhìn nhận vai trò quan trọng của thư viện cộng đồng không chỉ giúp nâng cao kiến thức

cộng đồng, mà còn là nơi dành cho sinh viên, chuyên gia học tập và làm việc, tổ chức các hoạt động có giá trị như câu lạc bộ sách nhằm nâng cao sự quan tâm của công chúng đối với văn học và tổ chức các chương trình giáo dục, Bộ VH,TT&DL đã ban hành kế hoạch triển khai thực hiện Chương trình “Đẩy mạnh các hoạt động phục vụ học tập suốt đời trong thư viện, bảo tàng, trung tâm văn hóa đến năm 2030” (Kế hoạch). Kế hoạch được ban hành nhằm tổ chức triển khai nghiêm túc, hiệu quả việc thực hiện các nhiệm vụ được giao cho Bộ VH,TT&DL tại Quyết định số 1520/QĐ-TTg ngày 9/12/2022 của Thủ tướng Chính phủ tiếp tục đổi mới hoạt động phục vụ học tập suốt đời trong các thư viện, bảo tàng, trung tâm văn hóa nhằm đạt được các mục tiêu đặt ra trong Chương trình, xây dựng môi trường văn hóa ở cơ sở, góp phần nâng cao dân trí, xây dựng xã hội học tập ở Việt Nam.

Kế hoạch đưa ra một số nhiệm vụ chính như: rà soát, đề xuất xây dựng, sửa đổi, ban hành các văn bản quy phạm pháp luật nhằm tạo hành lang pháp lý trong việc đổi mới hoạt động phục vụ học tập suốt đời, đẩy mạnh chuyên đổi số, tạo điều kiện để người dân tự học tập trong các thư viện, bảo tàng,

trung tâm văn hoá... Bên cạnh đó, Kế hoạch cũng đề cập đến việc huy động nguồn lực xã hội hóa, kêu gọi vận động tài trợ, quyên góp từ các doanh nghiệp, nhà tài trợ, tổ chức, cá nhân, sự tham gia của cộng đồng, đặc biệt đội ngũ trí thức vào tổ chức hoạt động phục vụ người dân học tập suốt đời trong thư viện, bảo tàng, trung tâm văn hóa...

Trao đổi với truyền thông về giải pháp để hệ thống thư viện cộng đồng ở Hà Nội hoạt động hiệu quả, Phó Giám đốc Thư viện Hà Nội bà Vương Thị Lý cho biết, để phát triển, duy trì hoạt động mạng lưới thư viện cộng đồng thời gian tới, Thư viện Hà Nội nói riêng và ngành Văn hóa Thủ đô nói chung tiếp tục đẩy mạnh thông tin, tuyên truyền, quảng bá, thu hút sự quan tâm đầu tư, nâng cao tinh thần sẻ chia trách nhiệm xã hội trong tạo lập, cải thiện môi trường đọc, học tại thư viện. Đồng thời, tham mưu các cấp chính quyền tạo dựng cơ chế, chính sách thích hợp về xã hội hóa hoạt động thư viện; bảo đảm thực hiện tốt chính sách động viên khen thưởng đối với tổ chức, cá nhân có đóng góp tích cực về nhân lực, vật lực và tài lực cho hoạt động thư viện cộng đồng. Từ đó, góp phần nâng cao ý thức, trách nhiệm cộng đồng trong xây dựng và phát triển văn hóa đọc hiệu quả, bền vững.

Giải pháp mà Phó Giám đốc Thư viện Hà Nội đưa ra cũng là một trong những khía cạnh chính được đề cập tới tại Lễ trao Giải thưởng phát triển văn hóa đọc lần thứ VI do Vụ Thư viện, Bộ VH,TT&DL tổ chức mới đây tại Hà Nội. Theo đó, một trong những nội dung được nhiều đại biểu nhấn mạnh, đó là muốn phát triển văn hóa đọc cần dựa trên ba trụ cột chính: cơ

sở vật chất; trình độ chuyên môn của cán bộ thư viện; khả năng duy trì, đổi mới hoạt động thư viện.

Theo ông Trần Công Sơn, Giám đốc Thư viện tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu, kể từ khi thực hiện Quyết định số 284/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về Ngày Sách Việt Nam và sau này là Quyết định số 1862/QĐ-TTg về việc tổ chức Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam, phong trào đọc sách tại nước ta đã trở thành nét đẹp được lan tỏa sâu rộng trong cộng đồng, mang lại những giá trị đích thực và hiệu quả to lớn; đặc biệt, đã thu hút được giới trẻ đến với sách. Tuy nhiên, việc phát triển văn hóa đọc vẫn đang đứng trước không ít khó khăn, thách thức. Trong đó, việc đầu tư cơ sở vật chất cho các thư viện còn hạn chế; hoặc khi có rồi thì lại thiếu kinh phí thực hiện cải tạo, nâng cấp. Điều này dẫn đến nhiều thư viện bị xuống cấp, cũ kỹ, khó hấp dẫn bạn đọc.

Có thể nói, trong bối cảnh hiện nay với sự phát triển rất nhanh của công nghệ thông tin, thì văn hóa đọc đang có chiều hướng bị lấn át bởi văn hóa nghe - nhìn. Để cân bằng giữa phát triển văn hóa đọc theo phương thức truyền thống và văn hóa nghe - nhìn, nếu thư viện không đổi mới, hấp dẫn, kết hợp với công nghệ thông tin hiện đại thì bạn đọc sẽ không còn mặn mà với việc đến thư viện. Việc đổi mới tại thư viện phụ thuộc rất nhiều vào trình độ chuyên môn của cán bộ thư viện, khả năng duy trì, đổi mới hoạt động thư viện.

Thượng tá Phạm Văn Giang - Chủ nhiệm Nhà văn hóa Hải quân, Quân chủng Hải quân, Bộ Quốc phòng nêu quan điểm, bên cạnh cơ sở vật chất và đổi mới hoạt động, một trụ cột chính cần được các thư viện tập trung phát triển là nguồn nhân lực. Việc thiếu nhân lực chất lượng cao đã và đang ảnh hưởng không nhỏ đến khả năng đổi mới, sáng tạo, phát triển hoạt động của thư viện.

Theo Thượng tá Phạm Văn Giang, kiến thức chuyên môn của cán bộ, nhân viên thư viện, phòng đọc là yếu tố được lực lượng đặt lên hàng đầu. Do đó, Quân chủng Hải quân đã thường xuyên phối hợp, tổ chức tập huấn nâng cao trình độ cho đội ngũ cán bộ, nhân viên thư viện, phòng đọc về công nghệ thông tin, kỹ năng tuyên truyền giới thiệu sách... Việc tập huấn được thực hiện theo hướng “cầm tay, chỉ việc”, tăng tính thực hành chứ không chỉ dừng lại ở lý thuyết. Cán bộ, nhân viên trực tiếp viết kịch bản chương trình tọa đàm giới thiệu sách; quay, dựng video tuyên truyền phát triển văn hóa đọc... để đáp ứng được các yêu cầu khi phục vụ độc giả...

HỒNG MINH

“GIEO MÀM” VĂN HÓA ĐỌC**Có một hành trình “gian nan vạn dặm”**

Người Việt từng nằm trong top “lười” đọc sách hàng đầu thế giới. Lý do được đưa ra trước đây, là “cơm áo không đùa với khách thơ”. Đến nay, hành trình đưa sách đến độc giả Việt vẫn chưa bao giờ là dễ dàng, bởi sự bùng nổ của các phương tiện giải trí và mạng xã hội...

Đọc nhanh hay chậm đều cần rung cảm

Tại một buổi nói chuyện, Bộ trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông Nguyễn Mạnh Hùng cho rằng, người Việt vì thích đọc ngắn nên mặc dù thời gian đọc trên mạng cao nhất ASEAN nhưng lượng sách trên đầu người lại thấp...

Theo dịch giả, nhà nghiên cứu khuyến đọc Nguyễn Quốc Vương, bản chất vấn đề thói quen “đọc ngắn” đúng là nguy hiểm. Bởi cho dù chúng ta nói hay viết một điều gì đó ngắn gọn thì cũng cần phải đọc thật sâu, thật nhiều mới có thể viết ngắn, nói ngắn.

“Sức mạnh của ngôn ngữ nằm ở sự dồn nén. Một câu “tôi xin lỗi”, “tôi cảm ơn”, “anh yêu em” dồn nén trải nghiệm, hiểu biết, rung cảm... nó khác với sự phát ra âm thanh thuần túy.

Ông Vương cũng khuyến cáo, việc dạy học sinh lớp nhỏ đọc những bài tiếng Việt đơn giản bằng một tình yêu, rung cảm sâu nặng với tiếng mẹ đẻ có sự hiểu biết sâu rộng, khác xa với việc dạy trẻ theo cách thuần túy kiểu “nhắc lại” câu chữ. Nó giống như một người nói với ta thật lòng một câu đơn giản, khác với một người nói như một sự xã giao, giả dối. Đó là lý do muốn giao tiếp tốt hơn, người ta phải đọc không ngừng.

Hơn nữa, những người tạo ra nội dung ngắn hay, cuốn hút thường là những người đọc rất nhiều, đọc vô số tác phẩm đồ sộ. Họ biết dồn nén hay tia lấy một cái gì đó lấp lánh từ trong nội dung đồ sộ đó để làm nên tác phẩm của mình.

Nhà nghiên cứu, dịch giả Nguyễn Quốc Vương cho hay, người Việt không chỉ bị mang tiếng lười đọc mà trong thực tế còn thiếu kỹ năng đọc, cụ thể là thích đọc nhanh.

Trong Diễn đàn thảo luận “Nên đọc sách nhanh hay chậm?” của Trạm Đọc - Read Station, có khá nhiều ý kiến khác nhau. Những người ủng hộ đọc nhanh cho rằng, đọc sách nhanh giúp học được nhiều hơn, thay vì một cuốn sách đọc trong hai tuần sẽ rút ngắn thời gian một tuần và tuần còn lại sẽ hoàn thành một cuốn sách khác với những kiến thức mới.

Đồng thời, việc đọc sách nhanh cũng giúp người đọc tập trung hơn. Như Tony Buzan - một diễn giả hàng đầu về não bộ khẳng định: “Bộ não của bạn có thể tiếp thu một lượng thông tin khổng lồ tương đương 20.000 chữ/phút, song điều đáng buồn là đa số mọi người thường đọc với tốc độ 200 chữ/phút”.

Về phía những người ủng hộ đọc chậm lại khẳng định việc đọc nhanh là kỹ năng dờ tẹ và ví đọc nhanh một cuốn sách giống tua nhanh một bộ phim, sẽ không biết các tình tiết cụ thể. Đọc không phải chỉ là việc của mắt, đọc đòi hỏi sự vận động của cả não bộ và tâm trí. Đọc cũng giống như biên tâm trí và từng câu chữ thành trí kỉ của

● Người lớn cần đọc sách mọi lúc mọi nơi. (Ảnh: FBNV)

nhau, đọc chính là sự gắn kết tinh thần với cuộc sống mà sách gửi gắm.

Nhà văn Uông Triều chia sẻ: “Đọc chậm còn để suy ngẫm và tư duy. Nếu đọc quá nhanh, chỉ lướt qua, tốc độ của mắt nhanh hơn tốc độ cảm nhận và tư duy thì những gì tác giả viết ra chưa chắc người đọc đã kịp lĩnh hội hoặc lĩnh hội mơ hồ. Quá vội vã hoặc cầu thả sẽ cho ra những thứ hời hợt, chỉ đủ để biết, còn chiều sâu thì hạn chế. Người ta đã chứng minh được rằng sự đọc bình tĩnh một văn bản sẽ có lợi về mặt tư duy, làm cho bộ não hoạt động tích cực hơn nếu so sánh với việc xem hình ảnh lướt qua...”.

Dù vậy, những người ủng hộ đọc nhanh lại khẳng định vẫn có thể tiếp nhận và lĩnh hội tri thức của sách. Vấn đề là đọc nhanh phải có kỹ năng, có phương pháp khoa học và phải được rèn luyện thường xuyên liên tục.

Lê Anh Phương bày tỏ: “Tuỳ cảm nhận với mỗi cuốn sách mà cách đọc, nhịp điệu khác nhau. Có những thứ không thể đọc nhanh, có những điều đọc chậm lại rất hay”.

Người lớn cần đọc sách mọi nơi khi có thể

“Khuyến đọc là cách giúp cho thế hệ trẻ (từ mầm non trở đi) có được nền tảng tốt hơn các thế hệ trước, để có thể sống như một người bình thường và làm việc chuyên môn dựa trên nền tảng văn hóa và hiểu biết chung, phù hợp với các giá trị phổ quát của thế giới”, nhà nghiên cứu Nguyễn Quốc Vương bày tỏ.

Ngoài 100 đầu sách đã xuất bản trong hai vai trò dịch giả và tác giả, Nguyễn Quốc Vương còn được biết đến trong vai trò là diễn giả với các hoạt động khuyến đọc tại nhiều địa phương trên cả nước.

Theo dịch giả Nguyễn Quốc Vương, đọc sách và khuyến đọc là con đường rất gian nan. Muốn có những công dân có thói quen đọc sách cần rất nhiều yếu tố, cần bắt đầu từ gia đình rồi tới việc cải cách giáo dục để nâng cao năng lực đọc của người Việt.

Nguyễn Quốc Vương dịch và sách viết về nhiều lĩnh vực như lịch sử, văn hóa đọc, giáo dục trường học... Anh tốt nghiệp Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, chuyên ngành Lịch sử, từng có 8 năm du học và làm nghiên cứu sinh tại Nhật Bản.

“Tôi đã trải lòng khi đặt tên cho một cuốn sách là Đọc sách và con đường gian nan vạn dặm. Nội dung cuốn sách đã thể

● Diễn giả Nguyễn Quốc Vương lan tỏa tình yêu sách tới các trường học. (Ảnh: FBNV)

hiện rõ những khó khăn, gian khổ của người làm khuyến đọc, của người sống chuyên nghiệp bằng chữ nghĩa. Sự gian nan đó nằm ở việc họ có lan truyền được tình yêu, lý tưởng của họ tới người khác không, có giúp được nhiều người đến với sách không. Không chỉ người ít học sợ sách, ngại đọc sách, mà nhiều người có học cũng không đọc sách. Đây là một thực tế gian nan.

Đồng thời, giáo dục lại tập trung chủ yếu vào thi cử làm cho học sinh không có thói quen đọc sách ngay từ khi cấp sách tới trường. Sự thiếu vắng sách trong gia đình và thói quen sinh hoạt từ nhỏ cũng góp phần tạo nên tình trạng không đọc sách... Nói tóm lại, ta có thể dễ dàng kể ra hàng trăm lý do nhưng một môi trường không thân thiện với văn hóa đọc, khiến cho nhiều người Việt coi việc không đọc sách là bình thường.

Để văn hóa đọc phát triển, theo ông Quốc Vương, cần có luật khuyến đọc, cần hệ thống thư viện công và thư viện trường học, thư viện trẻ em hiện đại, đẹp, phục vụ tốt. Cần khuyến khích, nâng đỡ các tổ chức xã hội, công ty tư nhân, người dân tham gia vào khuyến đọc như: tạo điều kiện cho người dân lập thư viện tư nhân, các giải thưởng khuyến đọc, các đoàn thể khuyến đọc. Cuối cùng, cần cải cách giáo dục thật sự để đọc sách trở thành năng lực bắt buộc và quan trọng số một trong “chuẩn đầu ra” của học sinh. Giáo viên phải trở thành một người đọc sách chuyên nghiệp để đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục.

Từng gia đình, từng người dân cần ý thức sâu sắc về văn hóa đọc để có tủ sách gia đình và giúp cho con mình đọc sách. Bản thân người lớn cũng phải là người đọc sách thường xuyên mọi lúc, mọi nơi có thể...

Thực tế, trong 5 năm trở lại đây, văn hóa đọc được tuyên truyền mạnh mẽ trên diện rộng, nhằm mục đích phát triển ngành xuất bản, đồng thời thúc đẩy thói quen đọc sách cho người Việt. Hành trình này diễn ra với sự phối hợp của các Bộ, ngành, truyền thông trên nhiều nền tảng, phương tiện khác nhau.

Các nhà khoa học cũng chia sẻ về sự phát triển ngày càng đa dạng, phong phú về các thể loại sách. Giờ đây, không chỉ sách in được bày bán ngoài sạp, còn có sách điện tử, sách nghe (sách audio)... rất tiện dụng, quảng bá được rộng rãi đến độc giả bằng nhiều hình thức, trên nhiều nền

tảng khác nhau. Đặc biệt, sách audio (sách nghe) cần được phát huy nhiều hơn để đáp ứng xu hướng “nghe sách” của thế hệ độc giả trẻ đang bận rộn, ít thời gian đọc.

Còn với những người yêu sách, có thể thời gian dành cho sách không còn nhiều như trước, bởi những bận rộn ngày thường, nhưng có những cuốn sách mãi là hồi ức, là kỷ niệm. Chị Vĩnh Hà, một biên kịch chia sẻ, đến một lúc nào đó, tự dung muốn đọc lại những cuốn sách cũ từng đọc một thời. Và không giống lần đầu, ta không chạy theo câu chữ và chi tiết mà đọc với một màu cảm xúc. Đôi khi là màu ký ức.

“Mới đây, Netflix có phim “One day”, bản nhiều tập 2024, mình lại muốn xem lại “One day” bản 2011. Và lời cuốn truyện cũ ra đọc. Có vài chỗ vẫn còn gấp mép đánh dấu. Rồi phải nghĩ hoặc đọc lại vài đoạn để nhớ vì sao đã đánh dấu cả khi đã đọc hết sách.

“One day” là cuốn sách mang lại một màu cảm xúc buồn bã và nhẹ nhõm như vậy. Dù câu chuyện thật buồn. Nhờ facebook mình mới thấy, có quá nhiều người thích cuốn sách này. Vì sao nhỉ? Có lẽ vì ai cũng thấy mình trong đó: Thời thanh xuân, những tiếc nuối, hạnh phúc và đau khổ, cảm giác đã vượt mất thứ quý giá của đời mình. Nhưng có lẽ, câu chuyện cũng cho nhiều người như mình một lời an ủi, theo cách tiếp nhận của mỗi người.

Tự nhiên lại nhớ đến một loạt cuốn sách cũ mang màu cảm xúc như vậy. Mỗi cuốn có lẽ mình chỉ nhớ vài chi tiết, một câu thoại. Như trong “John yêu dấu” (Nicholas Sparks) mình nhớ đoạn kết. Khi John Tyree đứng nhìn Savannah từ xa trong đêm trăng sáng. Anh muốn bước tới nhưng thay vào đó lại đứng yên. Cả hai mê mải ngắm trăng. Và anh cảm thấy họ như được ở bên nhau dưới cùng một bầu trời, bình yên. Đôi khi chỉ cần có như vậy.

Câu kết: “Và trong một khoảnh khắc ngắn ngủi tôi gần như cảm thấy chúng tôi đang ở bên nhau lần nữa”...

Trở lại câu chuyện khuyến đọc và đọc nhanh hay chậm, dường như cách đọc sách ngày nay cũng quá đa dạng với những cảm nhận khác nhau. Thời gian đã trôi qua nhiều năm tháng về một thời sách là món quà say đắm với nhiều người. Hy vọng với rất nhiều nỗ lực, văn hóa đọc sách sẽ trở lại trong mỗi nhà với những vẻ đẹp lấp lánh vốn có, từ những trang sách thơm mùi giấy... **MIÊN THẢO**

“GIEO MÀM” VĂN HÓA ĐỌC

Nuôi dưỡng tình yêu sách
thời mạng xã hội

Giờ đây, mạng xã hội lên ngôi với biết bao điều hay ho, hấp dẫn. Thế nhưng, tình yêu sách vẫn luôn là dòng chảy âm thầm mà bền bỉ, được nuôi dưỡng qua nhiều thế hệ. Để rồi, thế giới số bao la không thể làm lu mờ sức hút của sách, mà còn là công cụ để vun đắp thêm lòng say mê với sách, với việc đọc.

Câu lạc bộ dành cho người yêu sách

Nguyễn Trúc Lam sinh năm 1997, là nhân viên một công ty du lịch lữ hành trên địa bàn TP Hồ Chí Minh là thành viên nhóm đọc sách “Mê đọc”. Trúc Lam cho biết, nhóm ban đầu do một chị là giáo viên thành lập, với trụ sở là phòng đọc sách tại nhà. Sau đó, người thành lập nhóm định cư tại nước ngoài, các thành viên còn lại đã di chuyển trụ sở của nhóm đến một quán cà phê sách ở quận Bình Thạnh do một thành viên nhóm làm chủ. Ban đầu, nhóm có 8 người, hiện nay đã phát triển được hơn 25 người. Thành viên nhóm có lứa tuổi từ 23 đến 42, đều là những người có chung sở thích là yêu thích việc đọc. Mỗi một tuần, nhóm sẽ offline (gặp mặt trực tiếp) một lần vào ngày không cố định. Trong buổi offline ấy, mọi người sẽ cùng nhau đọc sách, sau đó giới thiệu sách mới, hay mà các thành viên tâm đắc hoặc cùng thảo luận về một quyển sách hay nào đó, cùng nhau uống cà phê chuyện trò... Ngoài ra, một vài tháng, nhóm còn tổ chức những chuyến dã ngoại, du lịch cùng nhau. Và đương nhiên, các hoạt động cũng thường xoay quanh sách. Như các điểm du lịch hướng đến không gian đẹp, thoải mái để mang theo sách cùng thưởng thức, cùng nói chuyện về tác phẩm sách hay, giao lưu với các câu lạc bộ thích đọc sách khác... Tủ sách của nhóm hiện nay có hơn 800 quyển sách, là do các thành viên đóng góp.

Trúc Lam chia sẻ: “Mình yêu sách từ bé, nhưng chung quanh thì không mấy bạn bè cùng sở thích nên mình nghĩ thói quen đọc sách có lẽ cũng khá hiếm hoi. Nhưng từ khi tham gia nhóm, mình mới thấy rằng còn rất nhiều người, ở mọi lứa tuổi yêu thích việc đọc sách, đam mê với các tác phẩm hay. Mình cảm thấy việc đọc trở nên hứng thú hơn, nhiều ý nghĩa hơn và mong muốn nhóm ngày một mở rộng thành viên”.

Còn tại Đà Nẵng, có câu lạc bộ (CLB) Đọc sách Đà Nẵng quy mô nhỏ hơn, chỉ hơn chục thành viên tham gia sinh hoạt thường xuyên nhưng cũng có các hoạt động rất ý nghĩa, như cùng lắng nghe, chia sẻ niềm vui đọc sách, tổ chức các buổi nói chuyện về sách, các cuộc thi nhỏ về chia sẻ sách hay với giải thưởng là những cuốn sách mới, giá trị. CLB duy trì sinh hoạt mỗi tháng 2, 3 lần tại các quán cà phê sách vào ngày cuối tuần, là một điểm đến yêu thích của những người yêu đọc sách ở Đà Nẵng.

Trên địa bàn TP Hồ Chí Minh, Hà

● Người trẻ vẫn chọn đọc sách, yêu sách giữa thời buổi mạng xã hội lên ngôi.

(Nguồn: Tạp chí công dân & khuyến học)

Nội có rất nhiều nhóm, câu lạc bộ yêu đọc sách, tôn vinh việc đọc với quy mô từ nhỏ đến lớn. Có những nhóm nhỏ, chủ yếu là những người cùng sở thích gặp gỡ, trao đổi về sách. Nhưng cũng có những nhóm lớn, do các tổ chức, cá nhân đứng ra thành lập, ngoài tạo ra mục tiêu lớn hơn là lan tỏa lòng yêu sách, tôn vinh văn hóa đọc. Họ mở những thư viện miễn phí những cửa hàng sách “0 đồng”, những mô hình trao đổi sách lấy sách, cây lấy sách... rất phong phú, được nhiều người ủng hộ.

Hiện nay, tại các thành phố lớn có ba hình thức CLB sách chính phổ biến để cộng đồng người yêu sách Việt có thể tham gia: CLB sách của cá nhân hoạt động theo nhóm nhỏ, CLB sách của các nhà xuất bản, các công ty phát hành và CLB sách của học sinh, sinh viên.

Mỗi một hình thức thường có đôi chút cách thức gặp gỡ, tổ chức khác nhau, quy mô cũng khác nhau, nhưng đó là những sân chơi với nhiều hoạt động thú vị, hấp dẫn, khiến những người yêu việc đọc có cơ hội để gặp gỡ, giao lưu, duy trì thói quen đọc sách và cũng khiến những người mới bước chân vào “địa hạt” của sách có thêm động lực đến với việc đọc.

Những năm qua, có thể thấy, bất chấp sự lên ngôi của mạng xã hội với một thế giới giải trí hấp dẫn vô biên, phong trào yêu sách, thích đọc sách vẫn luôn có chỗ đứng trong thói quen sống của cộng đồng. Tại Việt Nam, các phong trào này phát triển qua hình thức các câu lạc bộ, các nhóm đọc sách và cả các cá nhân yêu sách. Phong trào được sự chung tay phát triển của các cá nhân, tổ chức và những nhà làm sách đầy năng động.

Có thể nhìn vào hoạt động của các CLB sách, mô hình cà phê sách, thư viện mini, Đường sách các địa phương, hoặc từ kết quả lượt khách viếng thăm không lồ và doanh thu “khủng” của các hội sách trong nước cũng có thể minh chứng được điều này.

Mạng xã hội giúp phát triển

● Một kênh Youtube giới thiệu sách do bạn trẻ Hà Khuất thực hiện, được người xem trẻ tuổi yêu thích. (Ảnh: chụp màn hình)

văn hóa đọc

Trong những năm qua, đã có thời điểm, người ta lo lắng rằng việc đọc sách sẽ bị lấn át bởi mạng xã hội, cũng như thói quen đọc sách sẽ phai nhạt dần, nhường chỗ cho những thú vui thời thượng trên mạng. Tuy nhiên, thực tế đã chứng minh, tình yêu với sách, thói quen đọc sách vẫn là một dòng chảy mạnh mẽ trong đời sống cộng đồng, được trao truyền bởi thế hệ trước và được duy trì bởi những người trẻ năng động, giỏi công nghệ.

Nếu như các nhóm offline sách đã hoạt động rất tốt, thì các nhóm yêu đọc sách online, nhờ sức mạnh của mạng xã hội, còn phát triển tốt hơn nhiều. Trên mạng xã hội hiện nay, có đến hàng ngàn nhóm đọc sách lớn, nhỏ. Đó có thể là các nhóm thiện nguyện xã hội chung tay lan tỏa tình yêu sách, đem sách đến cho các em thiếu nhi vùng sâu, vùng xa mà môi trường kết nối là mạng xã hội, hoặc các hội, nhóm đọc sách lớn với nhiều hoạt động tích cực. Cũng có những nhóm nhỏ, hướng về thu hút những người có sở thích chung với nhau, như nhóm những người thích đọc sách kinh tế, nhóm những người yêu tiểu thuyết kinh điển, nhóm yêu truyện tranh, nhóm mê đọc truyện tranh.... Mạng xã

hội giúp cho việc kết nối giữa những người cùng sở thích về sách trở nên dễ dàng hơn.

Nói là thế giới ảo, nhưng nhiều nhóm, nhiều trang mạng đã giúp truyền tải rất nhiều giá trị tuyệt vời của sách đến người đọc. Nổi tiếng trên mạng hiện nay có các trang Goodreads, Trạm Đọc, Reader, Sách hay... là những địa chỉ mà người yêu sách có thể truy cập, “ngẫu nhiên” các dòng giới thiệu, phân tích, bình luận về sách rất chất lượng.

Về phía cá nhân, hiện nhiều bạn trẻ sử dụng các mạng xã hội TikTok, Facebook, Youtube... để làm kênh video chuyên giới thiệu, phân tích sách. Không ít người trẻ có góc nhìn hay, mới mẻ, cách giới thiệu duyên dáng, thuyết phục, đã trở thành những Kols (người có sức ảnh hưởng) trong lĩnh vực review sách, được nhiều người trẻ hâm mộ. Nhờ những kênh giới thiệu sách này, đã có những quyển sách “cháy hàng” vì chạm đến trái tim người đọc từ những dòng giới thiệu. Những bạn trẻ lập ra các kênh như Tanab, Đàng

đọc gì đấy, Cô gái ăn sách, Hà Khuất, Vui lên... thay vì chọn những lối đi “dễ” nổi tiếng, hợp phong trào hay chiêu trò trên mạng, để chọn tình yêu sách làm lối đi riêng và cái họ gặt được không chỉ là sức ảnh hưởng, là sự nổi tiếng, được yêu thích, mà còn là ý nghĩa tốt đẹp khi góp phần giúp nhiều bạn trẻ khác thêm hiểu biết, thêm yêu mến việc đọc, mở rộng tri thức.

Hiện nay, mạng xã hội cũng tạo nhiều điều kiện cho những người quan tâm có thể dễ dàng tiếp cận sách. Có nhiều trang miễn phí hoặc thu phí trên mạng đã đem lại những kho sách hay cho người đọc, với nhiều định dạng hấp dẫn như sách điện tử, sách nói, sách đa phương tiện, khiến cho người ở mọi lứa tuổi, mọi điều kiện đều có thể dễ dàng tìm kiếm, tiếp cận với kho tri thức của nhân loại một cách dễ dàng nhất.

Cũng không thể không nhắc đến các nhà làm sách, trong nhiều năm qua với những nỗ lực lớn, bằng sức mạnh của công cụ mạng, thông qua các hình thức tiếp thị online đầy sinh động như trưng bày trên mạng, kết nối tác giả với bạn đọc, cho bạn đọc được quyền tự chọn hình thức sách, hay các cuộc thi sách lớn nhỏ... đã khiến người đọc trẻ tuổi quan tâm đến sách và việc đọc sách nhiều hơn.

Trong thời đại công nghệ số và sự lên ngôi của mạng xã hội, tình yêu với sách dường như là một chiếc thuyền nhỏ giữa biển sóng thông tin vô tận. Nhưng nhờ vào nhiều nỗ lực, đam mê của nhiều con người, nhờ vào giá trị thật sự của sách, tình yêu sách vẫn tồn tại bền vững. Điều này khiến người ta hoàn toàn có thể giữ vững niềm tin vào giá trị sâu sắc và sức mạnh của tri thức, cho dẫu cuộc sống có đổi thay như thế nào.

NGỌC MAI

“GIEO MÀM” VĂN HÓA ĐỌC

“Thổi hồn” vào thư viện trường học

Công nghệ thông tin phát triển, những thú vui trên mạng xã hội khiến học sinh không còn mặn mà với những thư viện truyền thống nữa. Hiện nay, nhà trường và ngành Giáo dục đang có những nỗ lực đổi mới sáng tạo các mô hình, hoạt động ở thư viện, nâng cao văn hóa đọc cho học sinh.

Những mô hình thư viện đọc đáo tại trường

Trong môi trường học đều có một thư viện, tuy nhiên, rất nhiều thư viện “mở cửa” chỉ để cho có, làm nơi lưu trữ sách vở, không thu hút học sinh đến đọc. Chị Nguyễn Thị Mỹ (48 tuổi, Cầu Giấy, Hà Nội), có con đang học lớp 8 cho biết: “Con tôi thường đọc sách trên điện thoại hoặc tới nhà sách mua sách về đọc, tôi chưa bao giờ thấy cháu nhắc đến thư viện trường”. Em Trần Hà My (lớp 7, THCS Nghĩa Tân, Hà Nội) chia sẻ: “Em ít khi lên thư viện trường, chủ yếu em đọc sách, đọc truyện trên máy tính. Đến những kỳ thi, em cũng ôn tập ở trường và tại nhà chứ không lên thư viện”. Thực tế, không ít thư viện trường hiện nay vắng vẻ, với lượng sách thừa thớt và ít học sinh “ghé thăm”. Điều này đã và đang làm lãng phí nguồn “tài nguyên” vô tận giúp học sinh phát triển văn hóa đọc, rèn luyện thói quen tốt.

Đặc biệt, trong xã hội ngày càng phát triển, khối lượng kiến thức khổng lồ không thể dạy hết cho các em học sinh bằng sách vở, thì việc đến thư viện tự tìm tòi, học hỏi là vô cùng quan trọng. Nhận thức được giá trị của thư viện, nhiều trường học đã không ngừng nỗ lực đổi mới mô hình thư viện đọc đáo, thú vị, thu hút học sinh.

Hiện nay, mô hình thư viện xanh đang được nhiều trường học áp dụng. Mô hình tập trung xây dựng những thư viện ở ngoài trời, gần gũi thiên nhiên, không gian đọc mở, tự do, giúp học sinh thoải mái không bị gò bó. Như tại Trường Tiểu học Tam Chung (Mường Lát, tỉnh Thanh Hóa), mô hình thư viện xanh đã nâng cao văn hóa đọc, tạo niềm hứng khởi cho các em học sinh đến với những cuốn sách. Thư viện trường được xây dựng ngoài trời, lớp dưới ngôi lá, với các kệ sách phân loại kỹ càng theo từng ô mục, như: Sách giáo khoa, sách tham khảo, truyện tranh, báo, tạp chí. Sách được huy động từ nhiều nguồn. Ngoài sách được cấp phát, nhà trường còn vận động giáo viên, các cơ quan, đơn vị trên địa bàn tặng sách, truyện để

xây dựng thư viện. Nhờ vậy, số sách được bổ sung thường xuyên, đáp ứng nhu cầu đọc và tìm hiểu của học sinh. Tính đến nay, thư viện đã có hàng nghìn cuốn sách với nhiều thể loại. Kinh phí xây dựng thư viện khoảng 40 triệu đến từ quỹ từ thiện và đóng góp của giáo viên trong trường.

Nắm bắt được tâm lý yêu thích điều mới lạ, thú vị của học sinh. Nhiều trường còn sử dụng mô hình thư viện Container, vừa tiết kiệm diện tích, vừa tạo ra không gian đọc đáo để học sinh đọc sách. Lấy ví dụ Trường Tiểu học xã Phúc Than, tỉnh Lai Châu, có một thư viện được tạo nên từ một thùng container màu vàng được trang trí bắt mắt, đã trở thành điểm đến trong mỗi giờ ra chơi của các em học sinh. Thư viện được trang bị gồm 6 kệ sách truyện, 6 bàn đọc với khoảng ba trăm đầu sách và hơn một nghìn quyển. Nhà trường phân công cho trường điểm trường bảo vệ, quản lý thư viện. Ngoài phục vụ học sinh đọc sách, thư viện còn cung cấp bàn ghế, bút, sổ,... để các em học tập, tìm tòi, ghi chép lại các kiến thức hay.

Mô hình thư viện thân thiện được nhiều trường sử dụng để tạo dựng hứng thú đọc sách cho học sinh. Mô hình này lấy học sinh làm trung tâm, phân loại các đầu sách theo trình độ của các em, đồng thời, thư viện được bố trí các góc hoạt động khác nhau, như góc trò chơi phát triển ngôn ngữ, góc tra cứu, góc sáng tạo..., khuyến khích học sinh đọc nhiều loại sách và phát huy tính sáng tạo của các em. Như tại Trường Tiểu học Tây Phong (tỉnh Thái Bình), sử dụng mô hình Room to Read (phòng đọc) nhằm kích lệ, phát triển văn hóa đọc cho các em. Thư viện thân thiện tại trường được cung cấp đầy đủ cơ sở vật chất, nhiều không gian để học sinh tham gia vào các hoạt động như: Cá nhân, cặp đôi, nhóm,... Đồng thời nhà trường cũng sắp xếp thời khóa biểu tiết đọc thư viện cho tất cả các lớp. Các kệ sách được xếp theo hướng mở, thân thiện, tạo điều kiện cho học sinh tiếp cận

● Nhiều trường học ở Việt Nam đã áp dụng các mô hình thư viện mới để thu hút học sinh. (Ảnh minh họa, nguồn: lamdong.gov.vn)

● Các trường học đã nỗ lực tổ chức những hoạt động kích lệ học sinh phát triển văn hóa đọc. (Nguồn: Thái Bình)

Theo một khảo sát gần đây, Việt Nam chỉ có 30% số người đọc sách thường xuyên, 26% không đọc sách và 44% thỉnh thoảng đọc sách. Đồng thời, thời gian dành cho đọc sách của người Việt Nam khoảng một giờ, thuộc nhóm thấp nhất trên thế giới. Còn theo số liệu khảo sát của Viện Nghiên cứu Xã hội, Kinh tế và Môi trường về việc sử dụng thời gian rảnh để làm việc gì là chủ yếu, có đến 41,7% số người trẻ trả lời là lên mạng, 20% xem phim, 16,7% nghe nhạc và chỉ có 15% trả lời là đọc sách.

sách dễ dàng, phù hợp với sở thích và khả năng đọc. Nhiều bộ sách được trưng bày trên kệ, được thiết kế và phân loại theo chiều cao, trình độ đọc của học sinh và dán theo từng mã màu tương ứng.

Xây dựng nhiều hoạt động thú vị

Ngoài việc xây dựng những mô hình thư viện mới mẻ, đọc đáo thu hút học sinh. Nhiều trường học đã tích cực tổ chức những hoạt động thúc đẩy văn hóa đọc, xây dựng thói quen đọc sách tại thư viện cho học sinh như: giao lưu cùng nhà văn, nhà báo, dịch giả, hoặc tổ chức cho học sinh tham gia buổi vui chơi, đọc sách,...

Lấy ví dụ như hiện nay, nhiều tỉnh có những “thư viện lưu động” đem sách đến các trường học. Như Trường Tiểu học Xuân Đông (tỉnh Tiền Giang), Thư viện tỉnh Tiền Giang phối hợp cùng Trung tâm Văn hóa - Thể thao và Truyền thanh huyện Chợ Gạo đã tổ chức Chuyến xe Thư viện thông minh lưu động năm 2024. Các chuyến xe lưu động này mang gần 400 đầu sách từ văn học, lịch sử, khoa học,... đến cho hàng trăm học sinh tiểu học. Đặc biệt, tận dụng nguồn lực khổng lồ từ thư viện tỉnh, các em còn được tham gia các trò chơi như STEM Khoa học vui (chong chóng trái tim, kính vạn hoa vuông, tròn, tên lửa khí, bức tranh màu sắc...); STEM Robotics (các bộ lego lắp ráp); trải nghiệm máy tính bảng công nghệ, đọc sách điện tử và các hoạt động kể chuyện, đồ vui phù hợp với trình độ, lứa tuổi của các em.

Đặc biệt, một thư viện sách thu hút học sinh, cần có sự quan

tâm của người thủ thư và các thầy, cô giáo trong trường. Như vào năm 2020, cô giáo Lữ Ngọc Trân (giáo viên môn Văn, THPT Tân Long, Hậu Giang) đã nảy ra ý tưởng xây “Khu vườn đọc sách” nhận được sự hưởng ứng nhiệt tình của học sinh. Tất cả không gian đọc sách đều được chính tay cô trò Trường THPT Tân Long cùng nhau đóng góp tạo dựng một khuôn viên đọc sách rợp bóng mát, cây xanh, xích đu và vòng hoa trang trí xinh xắn. Được biết, ý tưởng này được cô Trân triển khai nhằm đem các tác phẩm văn học đến gần với mỗi học sinh.

Tại một số trường học, các em học sinh được mượn sách về lớp học đọc trong các giờ nghỉ trưa. Nhiều lớp học được giáo viên chủ nhiệm tổ chức những hoạt động đọc sách, khuyến khích học sinh viết cảm nhận sau khi đọc xong cuốn sách các em tâm đắc. Cô Lê Diệu Linh (dạy lớp 6, Hệ thống Trường Pathway Tuệ Đức) cho biết: “Tôi thường dành vài phút cho học sinh đọc sách trước khi ngủ trưa. Mỗi tuần, các em sẽ đọc được một quyển sách mỏng. Cuối tháng, cả lớp sẽ tổng kết điểm yêu thích trong mỗi quyển sách”. Cô Linh cho biết, buổi trưa trẻ em thường

Theo nghiên cứu được công bố trên tạp chí Pediatrics năm 2019, trẻ em được đọc sách hàng ngày từ sớm có khả năng ngôn ngữ và từ vựng phát triển mạnh mẽ hơn so với những trẻ không có trải nghiệm tương tự. Nghiên cứu này chỉ ra rằng việc đọc sách cho trẻ thường xuyên giúp kích thích sự phát triển của các vùng não liên quan đến ngôn ngữ và khả năng tư duy phê phán.

rất khó ngủ, thay vì để cho các em nói chuyện, chọc phá bạn bè, cô cho phép mỗi em mang theo một quyển truyện vừa tăng thêm vốn từ vựng, vừa giúp học sinh dễ ngủ hơn.

Một số trường học cũng đã xây dựng các thư viện “mini” ngay tại mỗi lớp ngoài việc kích lệ học sinh đọc sách, nhà trường và giáo viên còn giúp các em có ý thức trách nhiệm bằng cách để học sinh tự quản lý thư viện của lớp. Trường THCS Dịch Vọng (Cầu Giấy, Hà Nội), phối hợp với Viện Đào tạo đã tổ chức thí điểm dự án “Thư viện kiến tạo tương lai” tại lớp học nhằm lan tỏa lợi ích đọc sách tới các học sinh, truyền cảm hứng văn hóa đọc trong nhà trường và gia đình. Dự án xây dựng một thư viện nhỏ trong hai lớp 6A10 và 7A2. Thư viện tại mỗi lớp là một tủ sách nhiều ngăn, được đặt ngay trong lớp, với khoảng 200 - 300 cuốn sách được xếp ngay ngắn. Mỗi cuốn sách được dán nhãn đầy đủ với những màu sắc khác nhau như xanh, đỏ, vàng, tím... để phân biệt từng thể loại như sách văn học, khoa học, lịch sử, kỹ năng sống. Học sinh trong lớp vừa là thủ thư quản lý, vừa là người đọc, người đóng góp, bảo vệ, giữ gìn các cuốn sách này. Sau một thời gian các thư viện “mini” được thành lập, học sinh của hai lớp đã vận hành thư viện khá thuần thục, thường xuyên có sự trao đổi và bổ sung sách đều đặn. Không những tích cực tham gia hoạt động thư viện tại lớp, chăm chỉ đọc sách, nhiều học sinh đã về sắp xếp, xây dựng tủ sách gia đình, lan tỏa niềm yêu thích đọc sách tới những người xung quanh. **HƯƠNG NGỌC**

THÚ VUI ĐỌC SÁCH THEO DÒNG THỜI ĐẠI:

Trăm năm còn lại chút này...

Thuở nhỏ, ba tôi mua cho tôi cuốn “Những tấm lòng cao cả” của nhà văn người Italia De Amicis. Tôi đã quá say mê câu chuyện đến trường của những cô cậu trong cuốn sách đó và đến bây giờ tôi vẫn lấy ra đọc lại. Đọc sách giấy luôn là dòng chảy của nhân loại cho dù ngày nay công nghệ đã mang đến rất nhiều tiện ích để thay thế.

Thú chơi tao nhã

Khi công nghệ chưa phát triển bùng nổ như hiện tại, tìm đọc một cuốn sách luôn khó khăn. Tiết kiệm tiền để mua rồi truyền nhau đọc cho nhau nát cuốn “Tam Quốc Chí” hay “Tây du ký”... Với những đứa trẻ nông thôn như tôi, đọc sách ở mọi không gian: bên ánh đèn dầu, lúc đi chăn trâu, bò hay những trưa hè dưới bóng cây râm mát... Thế giới trong sách lúc đó đầy mộng tưởng với Tôn Ngộ Không biến hoá khôn lường, bay nhảy trên không trung, rồi cuộc chiến không ngớt của phe phái trong Tam Quốc Chí...

Sách thi hiếm, nên có thứ gì là đọc hết, từ những cuốn hoạ báo Liên Xô bán ở chợ cho đến tờ “Hoa học trò” phải đặt ở thư viện của huyện. Tôi nhớ hồi đó tờ “Hoa học trò” đẹp quá, 1 tuần mới có một cuốn nên háo hức lắm. Khi cầm tờ báo trên tay, với một chàng trai đang tuổi dậy thì nhìn những cô nữ sinh mặc áo dài trắng đến trường, những vần thơ mộng rớt tuổi học trò, truyện ngắn nào cũng thú vị, hồn nhiên, rồi mực tư vấn của anh Chánh Văn thật cuốn hút... Tờ “Hoa học trò” lúc đó đúng là “báu vật” của tuổi mới lớn.

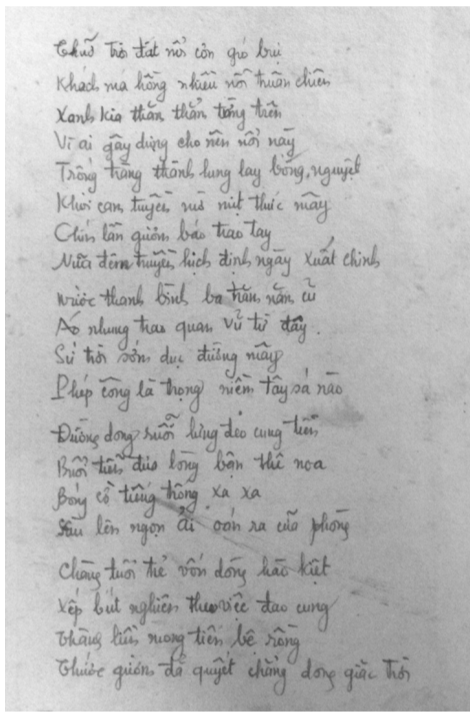
Tôi nhớ có lần mẹ tôi đưa cho tôi một tập giấy viết, tôi mở ra thì mới biết rằng đó là tác phẩm “Chinh phụ ngâm” được mẹ tôi chép lại đưa cho tôi đọc. Mẹ tôi kể rằng hồi học sư phạm vì không có tiền mua sách nên vào thư viện chép lại cuốn “Chinh phụ ngâm” này. Đến bây giờ đọc lại vẫn thấy chữ mẹ đẹp dù giấy đã úa màu.

Tôi không có thống kê rằng người xưa đọc sách nhiều hơn bây giờ, nhưng tôi nghĩ đọc là nhu cầu lớn của loài người. Theo nhà văn Hà Thủy Nguyên chia sẻ thì không phải vô cơ khi các nền văn minh lớn trên thế giới thời xa xưa như Hy Lạp cổ đại, La Mã cổ đại, Hồi giáo, Trung Quốc, châu Âu thời Trung cổ... lại đầu tư khoản chi phí khổng lồ để xây dựng những thư viện công lưu trữ các trước tác vĩ đại và các văn thư quan trọng. Thư viện, với ý nghĩa xa xưa nhất, vẫn luôn luôn là nơi cất giữ, bảo quản tư liệu và sách, cũng như tạo cơ hội tiếp cận cho những độc giả muốn truy cầu tri thức, từ đó hình thành nên nền tảng vững chắc, góp phần cùng giáo dục để tạo ra những công dân thông minh và giỏi giang.

Thế giới đọc của tôi cũng là phần nào phản ánh sự khó khăn thời bao cấp khi mà ngành xuất bản chưa được coi mở như bây giờ, sách chưa xuất bản nhiều, đa dạng... nhưng chúng ta vẫn tìm thấy trong đó những viên ngọc quý của nhân loại. Sự khan hiếm của sách thời đó khiến cho việc ra đời một cuốn sách luôn quý báu, người viết hay dịch sách cũng rất cẩn trọng, chứ không lan tràn hay làm ẩu như bây giờ. Nhiều người nói “bây giờ hề ai

● Không gian đọc tại Trung tâm Book Hunter. (Ảnh: Book Hunter)

● Bản chép tay “Chinh phụ ngâm” của mẹ tôi.

● Ảnh minh họa. (Ảnh: Nguyễn Huệ)

“Từ xa xưa, đối với mỗi người đọc sách, thư viện là thánh đường, nơi ấy mỗi khi họ bước vào đều cảm nhận sâu sắc phúc phận được tiếp cận với tri thức của bản thân. Thư viện thuở ấy là nơi không dễ để bước vào, bởi để bước chân vào thư viện, một người cần phải là một học giả được công nhận, hoặc là môn đệ của một trường phái được chấp thuận, hoặc thuộc tầng lớp tu sĩ và quý tộc... Thời đại đổi thay, dần dần, chúng ta không còn cảm giác linh thiêng, tự hào khi được bước chân vào thư viện nữa.

Một buổi sáng ngày thường trong Thư viện quốc gia Hà Nội, ta có thể thấy nhiều người không phân biệt già trẻ, trai gái ngồi kín chỗ tại thư viện. Nhiều người trong số ấy chọn cho mình các cuốn sách trên kệ, một số thì chỉ đơn giản là mở máy tính và làm công việc riêng. Thư viện với không gian rộng rãi, yên tĩnh, không chỉ là nơi mượn sách nữa, mà đã trở thành một không gian công cộng phục vụ nhu cầu học tập và làm việc cá nhân với chi phí rẻ. Tương tự như vậy, khi các quán cà phê thư viện mọc lên, thì hoạt động đọc sách tại thư viện chung không phải là thiết yếu, mà các vị khách có nhu cầu tìm một góc yên tĩnh cho mình. Thư viện đối với người hiện đại trở thành một góc yên tĩnh, trốn khỏi không khí xô bồ và ồn ào”. - Nhà văn HÀ THỦY NGUYÊN

có tiền đều có thể in thơ, tiểu thuyết hay nhật ký cho riêng mình, nó tạo ra nhiều sản phẩm “rác” trong thế giới đọc”.

Thế nên, chuyện đọc xưa và nay đã khác nhau nhiều. Xưa đọc thụ động hơn vì nó hiếm, nay đọc phải chọn lọc, tìm kiếm theo gu của mình. Sự vũ bão của truyền thông khiến con người choáng ngợp, nên nhớ đến không gian đọc sách ngày xưa thấy đáng giá biết bao.

Văn hóa đọc đã và đang bị lấn lướt

Theo nhà nghiên cứu văn hoá Giang Quân, ở Thủ đô xưa từ thời thuộc Pháp cho đến ngày Giải phóng Thủ đô 10/10 hay cả đến thời bao cấp, chuyện đọc sách vẫn luôn thường trực trong đời sống tinh thần người Việt. Ông chia sẻ: “Văn hóa đọc trở thành nếp quen cho mọi thành viên trong gia đình. Không phải ai muốn đọc gì thì đọc mà còn có quy định: các em từ 16 tuổi trở xuống chỉ được đọc

sách dành cho thiếu nhi, không được xem tiểu thuyết của các nhà xuất bản Tân Dân, Ngày Nay, Đời Mới, Cộng Lực... Những sách quý, sách giá trị đều được đóng bìa cứng, giấy vải hoặc giấy da mạ chữ vàng, ngoài tên tác giả, tên sách, còn có tên tù sách gia đình...”.

Bên trong lại có dấu son tượng trưng cho tù sách của từng gia đình rất trang trọng đóng ở trang bìa giả. Không chỉ có sách, còn nhiều loại báo, tạp chí cũng được đóng thành bộ từng năm hoặc nửa năm một như: Tiểu thuyết thứ bảy, Tiểu thuyết thứ năm, Phong hóa, Ích hữu, Ngày nay, Phổ thông bán nguyệt san, Hà Nội báo, Trung Bắc tân văn chủ nhật, Thanh nghị, Tri tân, Phụ nữ thời đàm... Thiếu nhi có Truyện bá, Sách hồng, Hoa mai... Tù sách gia đình các nhà nho có sách chữ Hán, chữ Nôm; gia đình trí thức mới có sách tiếng Pháp xuất bản ở nước ngoài, các loại từ điển.

Nhà nghiên cứu Giang Quân cho biết thêm, một số doanh nhân giàu có cũng lập tủ sách gia đình, đóng bìa cứng giấy da mạ chữ vàng, mua các bộ từ điển bách khoa, từ điển song ngữ để trong tủ kính sáng choang đặt ở phòng khách. Tủ sách này chỉ để trưng bày, còn sử dụng không nhiều.

Gia đình nhà văn Vũ Ngọc Phan có tủ sách gia đình rất lớn, có hàng nghìn cuốn sách quý xuất bản cuối thế kỷ 19 đầu thế kỷ 20, nay trở thành gia bảo của con cháu họ Vũ. Ông chủ nhà xuất bản Tân Dân Vũ Đình Long có sách biểu, sách trao đổi nên tủ sách gia đình rất đồ sộ. Ngày Thủ đô mới giải phóng, tôi đến thăm, ông nằm trên giường đệm gấm, giữa các bức tường là sách bày gầy trong tủ kính.

Người Hà Nội ngày ấy chưa có các phương tiện thông tin điện tử nên báo hằng ngày, hằng tuần là “thức ăn tinh thần” chủ yếu. Sáng tinh mơ đã có tiếng trẻ rao: “Đông Pháp, Trung Bắc tân văn báo ơ!”. Công chức vừa đọc báo, vừa ăn sáng trước khi đi làm. Nhà khá giả đặt mua báo hằng tháng, báo năm được giá rẻ hơn và được tặng các số đặc biệt, số Tết... nên báo tăng giá giữa kỳ không phải trả thêm. Về sách, báo thời trước do quan điểm phong kiến nên loại dành cho phụ nữ không nhiều. Rất ít sách về nữ công gia chánh, sách làm đẹp. Phụ nữ chỉ cần biết đọc, biết viết, không cho con gái học nhiều. Cả thành phố chỉ có hai, ba trường dành riêng cho nữ sinh mà thôi.

Văn hóa đọc ngày ấy thành nếp quen của người Hà Nội. Người ta chờ đợi đúng ngày xuất bản để mua những số báo, tập sách còn thơm mùi giấy mực. Sách chỉ xén hai cạnh, còn cạnh trên vẫn nguyên nếp gập, phải lấy dao rọc ra mới đọc được, cho nên phân biệt sách mới, sách đã dùng rõ ràng.

Nói về việc xuất bản và đọc sách ở thời này, ông Giang Quân cho rằng: “Sách xuất bản tràn lan, mỗi tháng có tới hàng trăm tên sách. Nhà xuất bản cũng có hàng trăm. Nhưng số lượng xuất bản từng cuốn lại không nhiều. Nếu như ngày Thủ đô mới giải phóng và những năm 1960 - 1970, có cuốn in lần đầu đã hàng vạn bản, sau tái bản nhiều lần, tổng số có tới ba, bốn chục vạn bản như thơ Tố Hữu, Nhật ký trong tù, Từ tuyên đầu Tổ quốc... Nay có cuốn chỉ in vài ba trăm, chủ yếu để tặng, chứ bày bán chắc cũng ít ai mua. Có một loại sách hấp dẫn với các em, đó là truyện tranh nước ngoài. Rằng hay thì thật là hay nhưng có nhiều vấn đề không thích hợp với bản sắc văn hóa dân tộc”.

Văn hóa đọc với lớp trẻ bị hạn chế vì sự bùng nổ của các chương trình phát thanh, truyền hình trên màn ảnh nhỏ. Chỉ cần một máy điện thoại, họ có thể xem tin tức, đọc tiểu thuyết, xem phim ảnh, nghe nhạc ở mọi lúc, mọi nơi... Chỉ có những người già còn gắn bó mật thiết với văn hóa đọc. “Lịch sử phát triển tất nhiên phải có những thay thế nhất định. Nhưng dù sao văn hóa đọc vẫn là thứ cơ bản. Người đọc vừa xem vừa ngâm nghĩ, vừa thấm nhuần những tư tưởng mà từng trang sách mang tới. Điều đó ít tìm thấy trên mạng, chủ yếu chỉ để lướt nhanh cho biết. Có rộng nhưng khó sâu” - nhà nghiên cứu văn hoá Giang Quân bù ngùi.

TUẤN NGỌC

Tháng tư, vài cây phượng nở sớm bắt đầu khoác lên mình những con bướm vàng đỏ đủ cả. Chúng lấp ló dưới những tán lá xanh um chơi trò trốn tìm với những cô cậu nhỏ đang đuổi bắt dưới gốc cây. Mùa phượng hãy còn sớm, nhưng cũng đủ để thức tỉnh những lòng yêu phượng theo cơn gió mon trớn đến đâu đây. Tìm những con bướm phượng lẫn trong đám lá xanh um ước chừng còn vui hơn cảnh nhìn thấy tầng tầng hoa phượng buổi đương mùa.

Nghe bảo yêu một người có ước mơ phải chờ đợi lâu lắm. Cho tới giờ Huyền vẫn luôn tin những lời Thành nói năm ấy là thật, những lời hứa cũng là thật, ít ra lúc đó khi nói ra những lời đó, Huyền luôn tin những ý nghĩ và sự quyết tâm khi ấy đều là thật. Chỉ là đến giờ phút hiện tại sự cố gắng không ngừng nghỉ ấy có lẽ ước chừng đã thấm mệt. Ngày đầu tiên hai người gặp nhau có lẽ là trước giảng đường đại học. Khi ấy cả hai đều là người tới thăm trường đại học mà mình định thi vào trước, tình cờ hai cô cậu học sinh cấp ba chuẩn bị nộp hồ sơ vào lại có dịp gặp nhau. Sân trường khi ấy đương mùa phượng, từng tán cây bung xòe che rợp bóng mát những khoảng sân. Cái nắng oi ả dường như quên đi sự khắc nghiệt của chính nó, chịu thua từng tán cây đang xòe rợp mát những khoảng sân rộng. Bóng phượng in trên sân theo từng cơn gió đưa đẩy cứ như những bức tranh chỉ có hai màu đen trắng đương nhảy múa. Một cơn gió bất chợt thổi qua, những cánh phượng rơi nhẹ thối theo gió hân đỏ cả một khoảng trời. Mùa phượng.

Người con trai vốn vẫn hay bị trêu là nhút nhát cũng không hiểu lấy sự can đảm ở đâu ra lại đứng trước cô gái lần đầu tiên gặp lấy hờ một cánh phượng vương trên mái tóc nàng.

- Phượng rơi trên tóc bạn này.
 - Mùa phượng đẹp nhỉ?
 - Ừm, rất đẹp...
- Cô gái ấy có biết không,

Truyện ngắn của HUYỀN TRẦN

người con trai đã lên nhìn cô khi nói ra câu đó. Cả ánh mắt của chàng trai trong cơn mưa phượng ngày hôm ấy thu bé lại vừa bằng một cô gái nhỏ bé chỉ ước chừng chưa đến vai của mình. Cái khung cảnh bóng nắng hây hây rơi trên gò má, mái tóc dài đen tuyền và đôi mắt đầy nghị lực dường như làm chàng trai hiểu được có lẽ mùa phượng đã rơi đầy trái tim đang lồi nhịp của mình rồi.

Hai người cùng đậu vào trường đại học ấy chỉ là ở khoa khác nhau. Trong khi nàng là thủ khoa khoa văn thì chàng là sinh viên ngành xây dựng. Chỉ nghe chuyên ngành đã biết trái ngược nhau nhưng nhân duyên lại đo rục như mùa phượng năm ấy. Hai người học ở hai dãy tòa nhà đối diện nhau, chỉ cách một khoảng sân nhỏ chung khu nhà. Mọi thứ đã bắt đầu từ mùa phượng năm

ấy, khi những kỉ niệm rơi đầy hai mái đầu. Cũng không hiểu từ lúc nào hai người bắt đầu trở nên thân thiết, vì ở những khu trọ gần trường Thành vẫn hay xung phong qua chõ Huyền cùng đến trường, chỉ tách ra khi đi qua hai dãy nhà đối diện nhau.

Càng thân thiết với Huyền Thành càng hiểu được tại sao năm ấy mình lại lồi nhịp trước ánh mắt đầy nghị lực của nàng. Cô yêu vẫn chương từ tấm bé, đôi khi lồi nhịp đi khỏi những khuôn khổ nhà trường để đến với việc sáng tác của mình. Cô thích nhìn những sự vật trôi qua trước mắt mình và rung động vì những điều nhỏ bé, những thứ mà người thường có lẽ sẽ bỏ qua nhưng lại khiến trái tim cô ghi nhớ và viết lại. Thành vẫn hay cùng cô và ngắm nhìn cô đôi lúc ngây người trước những biến đổi đang diễn ra trước mắt. Vì vốn khô khan,

Thành chỉ có thể yên lặng cùng cô ngắm nhìn mọi thứ.

Ở bên Huyền đủ lâu Thành dường như cũng hiểu được ước mơ của Huyền. Cô dường như khác biệt những cô gái khác, cô nuôi dưỡng một ước mơ từ khi chưa trưởng thành: trở thành một tác giả. Nếu những người khác đi theo những khuôn khổ và quy cách sẵn có, cô thích sự khám phá và thoát ra khỏi mọi ràng buộc. Nhưng không phải chặng đường đến với văn chương của cô thuận lợi, dù là thủ khoa và vẫn luôn đứng đầu khoa nhưng đó vẫn chỉ là văn chương đúng chuẩn, đôi khi chỉ bổ sung kiến thức cho khả năng sáng tác nhưng có lẽ cơ duyên chưa đến nên chưa được đăng. Huyền viết ra vẫn chỉ có mình Huyền đọc. Năm hai đại học, lần đầu tiên truyện ngắn của cô được đăng báo, đầu nhuận bút

khi ấy chẳng được bao nhiêu nhưng lúc ấy khi lần đầu tiên chạm đến ước mơ cô đã rất vui. Anh vẫn luôn ở bên cô từ những tháng năm đầu tiên ấy.

Sau khi tốt nghiệp đại học, cô được giữ lại trường nhưng từ chối. Ngày đó, gia đình và rất nhiều người đã ngăn cản quyết định nóng vội của cô. Cơ hội việc làm cũng khó khăn với những sinh viên vừa ra trường và sẽ được có công việc ổn định. Nhưng cô vốn là một cô gái không an phận với ước mơ của mình.

Trong suốt những năm tháng đại học, Huyền vẫn luôn là một cô gái sống theo cảm xúc. Những khi gặp phải vấn đề khó giải quyết, cô vẫn thường giấu mình ở một nơi nào đó xa lạ. Bằng một phép màu nào đó, Thành luôn là người biết nơi Huyền đến. Kí ức của Huyền về Thành luôn là một

TIẾNG LÒNG

"Em nấu tình yêu thành món canh"...

● Cảnh phim Muôn vị nhân gian. (Nguồn: Gaumont)

Hồi nào đó đọc sách, có một bài thơ dù chỉ đọc một lần, nhưng nhớ hoài...

Em nấu tình yêu thành món canh

Không thổ lộ, không khoa trương

Đề đôi khi trong cô tịch

Mình em nếm

Em nấu tình yêu thành món canh

Như hương hoa lan xa mưới dặm

Dù trời lặng gió

Thắm thấu, cho và gửi lại

Thanh thoát...

Và nay xem Muôn vị nhân gian lại nhớ bài thơ này. Phim nói nhiều về thức ăn, về quá trình nấu ăn, nhưng đó là cuộc sống, là đời người, là sự giao cảm của hai tâm hồn, nhẹ nhàng nhưng lại hoà quyện tựa những nguyên liệu trong một món ăn

được chuẩn bị kỹ. Tình yêu như ẩm thực, ăn ngon sẽ là khi những giác quan trên cơ thể cùng cảm nhận. Mắt nhìn thấy vẻ đẹp món ăn, mũi ngửi hương thơm, tai nghe tiếng đồ nướng hay dao nĩa lách cách, tay chạm được sự tươi sống và miệng nếm được ngũ vị đủ đầy.

Khi Eugenie nói về chuyện dù không ngồi ăn cùng, không nói chuyện cùng thực khách, nhưng cô và họ vẫn đã có giao tiếp với nhau thông qua việc ngửi cùng một hương thơm, nếm cùng một vị giác. Tựa như trong tình yêu, có khi người ta sẽ vượt qua được những giao tiếp ngôn ngữ thông thường, để chạm được đến cảm xúc của người kia.

Sự ân dụ về tình yêu và ẩm thực trong phim được diễn tả bằng ngôn ngữ điện ảnh duy mỹ đến mức ai đó sẽ thấy đói, muốn

được ăn và muốn được sống trong những khoảnh khắc, không gian của tình yêu. Muốn được một người yêu mình như yêu cả bốn mùa, như cách mà Dodin yêu Eugenie.

Hai con người sống trong cùng một dinh thự đông què, chàng yêu nàng, ngỡ lời suốt hai chục năm trời mà nàng vẫn khéo léo lảng tránh. Họ chỉ có một sở thích chung là chế biến món ăn và tổ chức tiệc. Khi nào không mời bạn bè thì hai người mời nhau và cho người giúp việc cùng thưởng thức.

Không chỉ là món ăn nóng hôi thơm lừng được bê ra bàn, mà tỉ mỉ từ khâu chọn cá chọn thịt, phi hành tỏi, xào rau củ, thứ chân nước sôi, thứ hầm trong nồi nước sùng sục, thứ cho lửa bùng cháy trên chảo... Đó là những bữa tiệc, một người sành ăn và

Người đàn ông dong dỏng cao, ướt đầm mồ hôi và chiếc xe đạp đi tìm Huyền gần như bị tuột ch. Thế nhưng ngay khi thấy anh vẫn sẽ đưa bàn tay to bề a mình ra, môi nhoen cười ân thiện.

Và vào một ngày mùa hè nóng cháy như lần đầu tiên gặp, tôi từng con mưa phượng bắt đầu rợp bóng cả một khoảng trời, một chàng trai với đôi tay run run đứng trước một cô gái với ánh mắt đầy bản lĩnh mà nói:

- Huyền có muốn làm người yêu của Thành không?

Cô gái khi ấy đã bật cười, nhìn chàng trai vẫn cứ run rẩy...

Đối quan hệ của hai người vẫn như thế, cô gái vẫn luôn cứng đầu dường như có thể vượt qua mọi sóng gió, còn chàng trai cứ như hậu phượng, làm chỗ dựa cho cô gái tựa vào. Ngày cô cãi to với gia đình vì quyết định ra mình và cầm hồ sơ đi xin việc khắp các tòa soạn gần như những tháng ngày vất vả nhất của cô. Sáng tác đôi khi không để nuôi sống bản thân nhất là với những cây viết mới. Đó là ám chỉ với nhiều người chỉ là bề tay trái nhưng với cô vẫn luôn là định hướng của đời mình. Chỉ có Thành vẫn luôn ở bên cô và đứng bên cô. Anh vào làm việc ở một công ty ở quê cô, thuê một căn nhà gần nhà cô và những khi rảnh lại cùng cô đi xin việc khắp nơi. Mỗi khi có những thất bại luôn động viên cô, và vốn dĩ cũng là một cô gái mạnh mẽ luôn đứng dậy trên những sụp ngã của mình.

Có một bạn cô gần như có cơ hội được nhận vào một chân công toà soạn bên mảng văn nghệ. Chỉ còn bước phỏng vấn việc nhưng rồi cô lại bị từ chối vì cơ hội đó đột nhiên được trao cho "một người quen" của phòng ban. Mấy tháng rong rỗng ng đờ bề, mùa hè năm đó cô nhận được thất bại lớn lần đầu tiên của mình, thì ra cuộc sống khi ra trường và ước mơ vốn những con đường ngược trởng nhau. Khi ấy, anh đã dẫn quay lại mái trường năm xưa,

những cơn mưa phượng vẫn rơi ngợp trời như năm ấy.

- Em nhớ lần đầu tiên chúng ta gặp nhau không? Khi ấy anh đã bắt gặp một ánh mắt đầy nghị lực nhìn chăm chăm vào ngôi trường này. Nó làm anh thấy được cả một bầu trời ước mơ và cả quyết tâm ở trong đó. Từ lúc đó anh đột nhiên muốn được học chung trường với cô gái ấy, muốn được cùng cô ấy trưởng thành. Vì anh biết nếu ở bên cô ấy, anh sẽ có nghị lực làm nên tất cả.

"Mỗi năm đến mùa mưa phượng, mình lại ngắm cùng nhau nhé?". Cô gái chợt nhớ năm đầu tiên khi hai người gặp nhau, có một người đã nói với mình như thế, và đến giờ đã hơn bốn năm rồi.

Năm hai mươi tuổi, cô được nhận vào làm thực tập sinh bên mảng văn nghệ ở đài. Tuy chỉ gần giống với công việc mình yêu thích và chỉ mới là nhân viên hợp đồng nhưng nó không làm cô nản chí. Anh cũng gần như bật khóc khi nhìn cô nhận tháng lương đầu tiên, hơn ai hết đi cùng cô bảy năm qua anh hiểu được sự chờ đợi của cô. Thế nhưng, anh chờ đợi được cô không có nghĩa mọi người đều chờ được. Hai năm sau đó, gia đình thúc ép anh cưới, hai người đã quen nhau chín năm, đã yêu nhau non nửa thập kỉ, đã đến lúc có một đám cưới. Nhưng khi ấy cũng là lúc cô vừa bắt đầu hợp đồng nhân viên chính thức, công việc ở đài bắt đầu trở nên bận rộn với những chuyến công tác, gần như cô thậm chí không có thời gian cho bản thân.

Mùa phượng năm đó, cô từ chối lời cầu hôn của anh. Không phải cô không yêu anh chỉ là cô đang bắt đầu từng bước chạm đến ước mơ của mình. Anh hiểu cô đủ để thông cảm cho cô, anh chỉ mỉm cười cầm một cánh phượng rơi, đặt lên mái tóc cô, vào khoảng thời gian mà như lời hẹn năm nào hai người cũng quay lại trường cũ để ngắm: "Anh hiểu mà, anh đặt cộc em rồi đó. Không sao, anh đợi được"...

Cô luôn tin anh sẽ đợi cô. Hai người vẫn mỗi năm đi ngắm những cơn mưa phượng, lại thêm từng năm gồng lên tình yêu thêm những vết hằn. Vẫn hi sinh và hiểu cho nhau qua từng khó khăn nhưng một chiếc nhẫn ràng buộc nhau vẫn là điều xa xỉ. Năm ba mươi tuổi, cơ hội bắt đầu đến, cô bắt đầu gặp những cơ hội lớn, được cộng tác giao tiếp với nhiều tác giả, được độc giả biết đến qua tần suất những bài đăng, truyện ngắn trở nên dày đặc trên các báo. Và cũng năm đó, cô xuất bản cuốn truyện đầu tiên và dành được một số giải thưởng lớn. Tuy chưa phải nói là tác giả lớn nhưng cô đã chạm đến ước mơ từ khi còn nhỏ của mình. Nhưng khi cô bắt đầu thành công thì anh đã không thể đợi cô được nữa. Anh bao dung với cô làm cô quên mất cô cũng là một "người yêu", một tình yêu một hướng thì không thể nào tồn tại. Khi cô cảm quyết tâm truyện đầu tiên đến với anh cũng là lúc người đàn ông in hằn sự mệt mỏi trên gương mặt nhoen cười với cô: "Chúc mừng em...". Nhưng sau đó lại là câu: "...Anh xin lỗi vì không thể đợi được nữa"...

Những bông hoa phượng không thể rơi vì chúng chỉ vừa mới bắt đầu nở trên những tán cây. Cô không có quyền trách anh. Không phải anh không đợi được mà cả hai người đều hiểu ước mơ của cô vẫn chưa dừng lại. Không có gì chứng minh sau khi cô có được thành công này cô sẽ lấy anh, cô sẽ trân trọng tình cảm của anh. Anh vẫn yêu cô chỉ có điều anh biết cô yêu một điều khác hơn anh và anh tôn trọng. Cô cũng yêu anh nhưng cô hiểu chỗ đứng của anh trong trái tim có một ước mơ lớn đan xen. Không thể trách được ai vì mỗi người đều có tình yêu một điều gì đó của riêng mình.

Năm nay, cô quay lại trường từ rất sớm, khi bông phượng vẫn còn đang giấu mình sau những tán cây. Cô muốn ngắm chúng sớm hơn vì cô biết khi mùa phượng rơi đó những khoảng sân sẽ không còn ai có thể ngắm chúng cùng cô nữa rồi. **H.T**

ĐỌC SÁCH

Tiểu luận về nghệ thuật An Nam

Louis Bezacier là một trong số ít học giả đặt những viên gạch đầu tiên cho việc nghiên cứu lịch sử mỹ thuật Việt Nam. Trong cuốn sách này, Louis Bezacier đã nỗ lực phác họa một bức tranh tổng quát về mỹ thuật, kiến trúc, nghi lễ và văn hóa Việt Nam, với một chủ ý rõ ràng về một lịch sử có tuyến tính, và ý thức về phân kỳ lịch sử, thông qua việc giám định và khảo tả các hiện vật khảo cổ và mỹ thuật.

Tác giả của Tiểu luận về nghệ thuật An Nam tự nhận thức rằng công việc mà ông làm là nhạt nhẽo từng hạt ngọc, so sánh, đối chiếu, giám định, khảo tả, và phân tích, rồi tổng hợp lại để tạo nên chuỗi vòng nghệ thuật An Nam. Đó là chuỗi vòng có 11 thế kỷ tồn tại.

Bằng những cứ liệu vật chất, Louis Bezacier cho rằng, chỉ từ cuối thế kỷ IX mới có những yếu tố cụ thể, xác đáng cho lịch sử nghệ thuật An Nam. Bezacier đã đưa ra một nhãn quan rộng mở khi nhìn các hiện vật với con mắt đa chiều, đa nguyên và đa văn hóa.

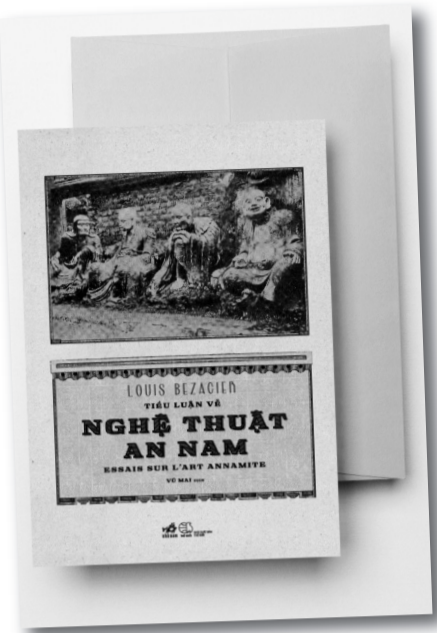
Từ những nghiên cứu của Louis Bezacier, các học giả Việt Nam trong thế kỷ XX đã triển khai hàng loạt chuyên luận, như Mỹ thuật thời Lý, Mỹ thuật thời Trần, Mỹ thuật thời Lê, Mỹ thuật thời Mạc của Viện Mỹ thuật, Mỹ thuật người Việt của Nguyễn Quân và Phan Cẩm Thượng...

Louis Bezacier theo học tại Trường Mỹ thuật Paris từ năm 1926 và tham gia các tiết học về kiến trúc tại xưởng Defrasse-Madeline từ 1931-1932. Ông đến Hà Nội ngày 3 tháng Mười năm 1935, đảm nhiệm vai trò bảo tồn các công trình ở Bắc Kỳ, rồi ở miền Trung Việt Nam.

Ngay khi đến Việt Nam, Louis Bezacier đã tiến hành công tác tu bổ một trong những công trình đẹp nhất Bắc Kỳ là chùa Ninh Phúc (hay còn gọi là chùa Bút Tháp), ở tỉnh Bắc Ninh. Ông cũng thực hiện các cuộc khai quật nhằm tìm ra dấu vết của các công trình trước đó. Đến năm 1945, ông dành phần lớn thời gian và tâm huyết cho kiến trúc dân sự và tôn giáo cổ như chùa, lăng mộ, di tích cung điện triều Lê, cầu có mái che... ở châu thổ sông Hồng và tỉnh Thanh Hóa. Louis Bezacier cũng tu bổ một phủ đồ gạch ở Bình Sơn, tỉnh Vĩnh Yên, có từ thế kỷ 11. Ông chính là người xác định được một phong cách mới: nghệ thuật Đại La (thế kỷ 11-12). Ngoài ra, Louis Bezacier còn chịu trách nhiệm tu bổ nhiều công trình Champa ở khu di tích Lý Sơn.

Một số tác phẩm tiêu biểu của Louis Bezacier: L'Architecture religieuse au Tonkin (Kiến trúc tôn giáo ở Bắc Kỳ, 1938), L'art et les constructions militaires annamites (Nghệ thuật và các công trình quân sự An Nam, 1941), Le panthéon bouddhique des pagodes du Tonkin (Điện thờ Phật giáo trong các chùa ở Bắc Kỳ, 1943), Essais sur l'art annamite (Tiểu luận về nghệ thuật An Nam, 1943), L'art vietnamien (Nghệ thuật Việt Nam, 1955).

PHƯƠNG UYÊN

một đầu bếp hạng nhất mở đầu phim bằng tiệc chiêu đãi bốn người bạn. Sau đó là bữa tiệc ngoài trời chiêu đãi một vị hoàng tử. Chàng sành ăn được phong là "Napoléon của ẩm thực" câu hôn nàng đầu bếp. Sau hai chục năm nàng mới có vẻ ưng thuận. Thế là chàng phải tự tay nấu một bữa ăn tao nhã nhất, coi như một lời cầu hôn.

Họ nói với nhau những lời đẹp đẽ nhiều hàm ý. Và khi nàng có ý nói chàng không làm thơ thì chàng đã ứng khẩu một bài thơ rất... ẩm thực. Tức là thơ cũng vẫn là chuyện lá rau con cá bếp lửa và gia vị. Ở những phút cuối cùng, máy quay lia nhiều vòng, mỗi vòng 360 độ, quanh toàn bộ căn phòng cùng nội thất. Cảnh cửa mở ra sân qua mỗi vòng dường như lại đổi sắc theo sự biến đổi của mỗi mùa. Câu đối

thoại cũ được lặp lại theo những vòng quay thời gian. Chàng nói rằng họ đang ở mùa thu của cuộc đời. Nhưng nàng không đồng tình, nàng cảm thấy như đang giữa mùa hè, nàng yêu mùa hè sống động.

Lấy bối cảnh tại một vùng quê nước Pháp năm 1885, Muôn vị nhân gian là câu chuyện tình giữa ẩm thực gia lừng danh Dodin (Benoît Magimel) và nữ đầu bếp Eugénie (Juliette Binoche). Bên nhau 20 năm, họ như hai mảnh ghép không thể tách rời. Eugénie chính là người đã biến những ý tưởng món ăn trong đầu Dodin thành hiện thực. Ngược lại, vị ẩm thực gia cũng góp ý, tạo ra những thử thách để nữ đầu bếp nâng cao tay nghề.

Trong suốt 20 năm, vị ẩm thực gia vẫn luôn kiên nhẫn với

người bạn đồng hành của mình kể cả khi cô nhiều lần khước từ lời cầu hôn của Dodin bởi Eugénie luôn khao khát tự do.

Hai người giữ khoảng cách không quá gần cũng không quá xa, thủ thi với nhau những câu chuyện vừa vu vơ vừa như tâm sự. Và tình yêu của họ cũng vậy, chẳng cháy bỏng nồng nhiệt như ngọn lửa, mà dịu mát và âm i miên man như một điệu valse bông bênh, phiêu lãng.

Mỗi bữa ăn của họ giống như một cuộc hành trình khám phá thú vị. Họ coi món ăn chính là tác phẩm nghệ thuật được người nghệ sĩ gửi gắm những câu chuyện, nỗi lòng chan chứa...

Thông qua ẩm thực, Trần Anh Hùng thể hiện sự mềm mại đầy nữ tính và cả những hoài cảm của anh về cái chết, về sự mất mát, tiếc nuối. Trần Anh Hùng

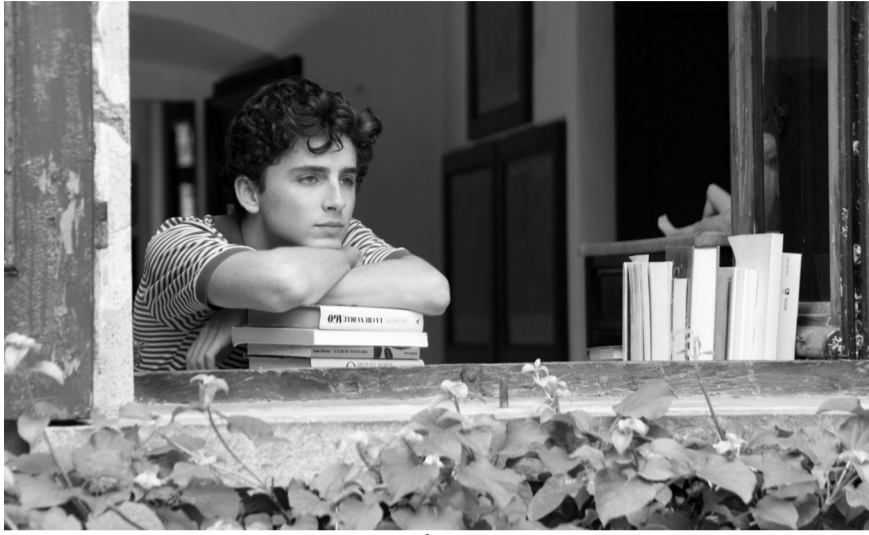
nói rằng, anh muốn khán giả có thể nhìn lại chính đời sống của họ qua những tác phẩm của mình, qua câu chuyện về tình yêu và sự mất mát. Bởi lẽ cuộc sống luôn có những điều ta vô tình đánh mất mà không hay biết.

Những món ăn và những dự cảm về đời người. Như cách Dodin thừa nhận anh và Eugénie đã bước vào mùa thu của tuổi trẻ, viên mãn trong đời sống nhưng không biết hạnh phúc ấy liệu có thể kéo dài bao lâu. Hay như những câu thoại của Eugénie vang lên trong nền âm thanh tĩnh lặng và trống rỗng. Có cảm giác vắng vắng từ một thế giới khác vừa gần mà cũng vừa xa. Mới hôm nào Eugénie còn là "người đầu bếp của riêng Dodin", cùng anh uống rượu vang, chế biến ẩm thực và đi dạo trong cánh đồng.

Nhưng rồi một ngày, Eugénie biến mất đột ngột, để lại trong Dodin khoảng trống khôn nguôi. Càng về sau, cảnh phim càng chuyển sang gam màu lạnh. Như bao phủ một nỗi buồn miên man về cuộc đời vô thường. Nhắc nhớ con người, rằng sự chia xa vẫn luôn là một phần cuộc sống. Dù có trau chuốt đến đâu, các món ăn vẫn chỉ tồn tại trong một thời gian ngắn ngủi, như đời người và những cuộc chia ly không báo trước. Nhưng dù biết trước sẽ có những mất mát, vẻ đẹp và dư vị của chúng vẫn ở lại mãi, trở thành những kỷ ức tha thiết, đầy hoài nhớ... Đã bao lâu, ai đó trong chúng ta không tỉ mỉ "nấu tình yêu thành món canh", trong căn bếp nhỏ ấm áp, cho người mình thương...

MIÊN THẢO

“Phiêu du” trong những trang sách

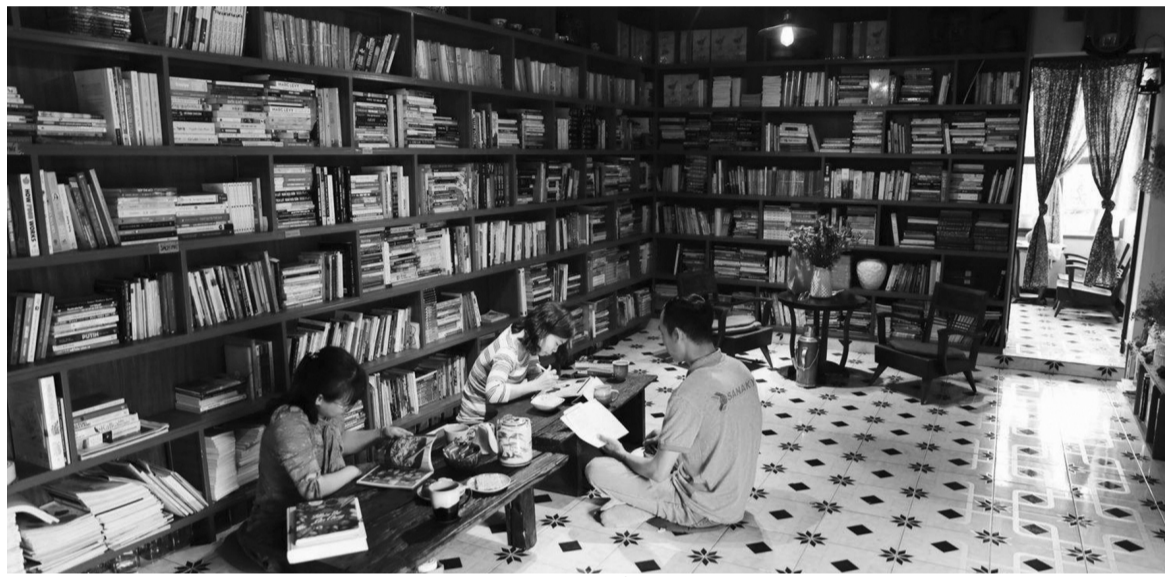
● Sách giúp con người kết nối với thế giới. (Ảnh minh họa, nguồn: Call me by your name)

Sống nhiều hơn một cuộc đời

Nhà văn M.Gorki đã từng có một câu nói: “Sách mở ra trước mắt tôi những chân trời mới”. Sách từ bao đời nay đã lưu giữ lại tri thức nhân loại, trở thành vốn sống, kho tàng bất tận của loài người. Mỗi người dù có dùng cả cuộc đời cũng không khám phá hết mọi góc ngách, số phận trên trái đất này, nhưng có thể thông qua sách để biết thêm điều hay, lẽ phải. Lấy ví dụ, khi đọc sách về tâm lý ta có thêm kiến thức về tâm sinh lý con người, khi đọc sách triết học ta lý giải về quy luật của vũ trụ này, văn học khiến ta đồng cảm hơn với số phận mỗi con người nhỏ bé trên thế giới này...

Sách chính vì vậy, giúp những người đang cô đơn, lạc lõng, “kết nối” lại với thế giới bằng những sợ dây vô hình. Trần Lê Đức (30 tuổi, Hà Nội) tâm sự, hồi bé anh vốn là một đứa trẻ tự ti, nhút nhát không dám bước ra khỏi nhà một mình, đi đâu cũng hoang mang, sợ hãi. Tuy nhiên, nhờ việc đọc sách anh dần cởi mở, hòa đồng hơn với thế giới bên ngoài: “Tôi bắt đầu với quyển truyện như “Dé Mèn phiêu lưu ký”, “Peter Pan”, “Alice ở xứ sở thần tiên”,... Kể từ lúc đó, tôi bắt đầu tò mò về từng gốc cây, ngọn cỏ trong cuộc sống này. Tôi nghĩ rằng ở đâu cũng sẽ ẩn dấu những thế giới thần tiên diệu kỳ, cho nên, tôi bắt đầu ra ngoài làm quen với bạn bè và dần trở thành người “chỉ huy nhỏ” hướng dẫn các bạn tìm kiếm những kho báu hay, vùng đất lạ”. Lê Đức cho rằng, việc đọc sách kích thích sức sáng tạo của anh giúp anh trở thành một người hấp dẫn, lôi cuốn trong mắt bạn bè lúc bấy giờ: “Những người bạn cũ khi gặp lại tôi thường nhớ đến câu chuyện hấp dẫn, kỳ ảo mà tôi kể trước đây. Đến giờ, tôi cũng là một kiến trúc sư xây dựng những ngôi nhà trong mơ”.

Nguyễn Minh Anh (25 tuổi, Berlin, Đức) chia sẻ: “Tôi sang

● Việc đọc sách mỗi ngày giúp gia tăng tuổi thọ của con người. (Ảnh minh họa, nguồn: Vinwonder)

nước ngoài du học và làm việc được bốn năm. Có những khoảng thời gian, tôi “thèm” được nghe tiếng mẹ đẻ hoặc nói chuyện với người Việt do cô đơn, lạc lõng nơi xứ người. Những lúc đó, tôi thường đọc tập truyện ngắn của Thạch Lam, Tô Hoài, Nguyễn Nhật Ánh,... Khi đọc, tôi cảm thấy gần gũi với ngôi nhà ở quê của mình, “sống lại” trong vòng tay ấm áp, yêu thương của gia đình, bạn bè. Từng câu chữ tựa như đang vỗ về, an ủi tôi lúc khó khăn, buồn bã”. Minh Anh chia sẻ, việc đọc sách vừa giúp cô tạm quên đi nỗi cô đơn, đồng thời khiến cô thay đổi góc nhìn mới, thoát khỏi căn bệnh trầm cảm đang “lâm le, đe dọa” mỗi ngày. Cô nói: “Mỗi nhân vật trong sách đều có khó khăn, biến cố phải vượt qua. Sau khi đọc xong một cuốn sách, tôi biết rằng cuộc đời con người ai cũng có lúc thăng, lúc trầm, nên tôi đã bắt đầu suy nghĩ tích cực và dần thích nghi với môi trường mới”.

Thực tế, sách là một đường biên giới vô tận cho sức sáng tạo của con người. Thông qua những trang sách thế giới trở nên kỳ diệu hơn, sinh động, đặc sắc hơn. Khiến con người có những góc nhìn mới mẻ về cuộc sống bình thường vốn có. Đặc biệt, sách sử

Thả hồn vào các câu chuyện hay, những lời văn đẹp đã và đang trở thành một cách để mọi người thư giãn, giải phóng năng lượng tiêu cực.

● Trong thế giới của sách, mọi người dễ dàng đồng cảm với nhau. (Nguồn: iViVu.com)

dụng ngôn ngữ để truyền tải nội dung. Vì vậy, mỗi người đọc đang tự đôi thoại, nói chuyện với tác giả, nhân vật và ngay chính bản thân của mình. Không sai khi có người cho rằng càng đọc sách, trí tuệ con người càng được rèn dũa sắc bén, thông minh hơn.

Phạm Tô Linh (35 tuổi, TP HCM) cho biết, anh đang là một nhân viên PR sản phẩm, nhờ đọc sách, anh nâng cao vốn từ vựng, kiến thức lên rất nhiều: “Mỗi cuốn sách đều cung cấp nhiều tư liệu hữu ích, giúp tôi theo kịp các dòng sự kiện, các nghiên cứu, thành tựu khoa học kỹ thuật của thời đại”. Linh cho biết, anh thường mua các sách về kinh tế, công nghệ tin học, khoa học để có thêm vốn hiểu biết phục vụ cho công việc: “Đối tượng khách hàng của tôi là những người có học thức, ngoài việc bán hàng, giới thiệu sản phẩm, tôi còn thường xuyên trò chuyện, trao đổi với họ về lĩnh vực như truyền thông, tin học, kinh tế, chính trị,... để tạo dựng mối quan hệ thân thiết”.

Cuối cùng, việc đọc sách dù cho chúng ta bao nhiêu kiến thức, bao nhiêu kỹ năng, cũng phải hướng đến một mục đích cao đẹp, đó là khơi dậy tình yêu thương, đồng cảm giữa người với người. Thực tế, những cuốn sách như vậy thường có giá trị lâu bền và đem lại lợi ích to lớn cho người đọc. Lấy ví dụ, tại sao nhà văn Victor Hugo lại có một vị trí đứng không thể phai mờ trên văn đàn thế giới, thậm chí còn có một con đường riêng mang tên ông ở Pháp. Vì thơ văn của ông là những lời yêu thương mãnh liệt trao tặng cho cuộc đời này.

Lê Quang Linh (25 tuổi, Hà Nội) cho biết, mỗi quyển sách giúp anh kết nối nhiều hơn với thế giới vô tận này: “Lược sử loài người (Homo Sapiens) giúp tôi trân trọng mọi sinh vật trên trái đất. “Đắc nhân tâm” dạy tôi cách ứng xử với mọi người. “Lịch sử triết học thế giới” cho tôi biết vô vàn các “góc ngách” trong suy nghĩ của con người,...”. Anh chia sẻ, anh không dùng những kiến thức đã học để làm lợi cho bản thân, mà về đẹp tuyệt vời nhất đối với Linh đó là sử dụng các tri thức ấy làm cho người xung quanh mình hạnh phúc, trân trọng từng khoảnh khắc sống: “Cho là còn có mắt đâu, đặc biệt là cho đi kiến thức”.

Kiến tạo một lối sống lành mạnh

Việc đọc sách không chỉ giúp con người kết nối với thế giới mà còn có ảnh hưởng tích cực đến sức khỏe tinh thần, thể chất của mỗi người. Tạp chí Real Simple dẫn kết quả nghiên cứu quy mô lớn kéo dài 12 năm do nhóm học giả từ Trường Y tế Công cộng thuộc Đại học Yale (Mỹ) thực hiện, được công bố trên tạp san Social Science & Medicine (tạm dịch: Khoa học xã hội & Y học), chỉ ra rằng đọc sách nhiều sẽ giảm đáng kể khả năng tử vong khi họ già đi và kéo dài tuổi thọ. Các nhà nghiên cứu đã giải thích rằng đọc sách có thể giúp duy trì các kết nối thần kinh tốt hơn, kích hoạt bộ não tạo bộ hoạt động từ đó giúp máu lưu thông, cải thiện sức khỏe trí óc, ngăn ngừa chứng mất trí nhớ và suy giảm nhận thức. Kết quả cho thấy rất thú vị khi những người

“Một cuốn sách hay thực sự hay dạy tôi nhiều điều hơn là đọc nó. Tôi phải nhanh chóng đặt nó xuống, bắt đầu sống theo những điều nó chỉ dẫn. Điều tôi bắt đầu bằng cách đọc, tôi phải kết thúc bằng hành động”.
Henry David Thoreau

đọc sách khoảng 30 phút/ ngày sẽ có khả năng sống lâu hơn những người ít đọc sách khoảng 23 tháng. Tinh thần, tâm trí của họ cũng lạc quan, yêu đời và tự tin hơn. Đặc biệt, theo nghiên cứu trên tuổi thọ được tăng lên theo số lượng thời gian đọc sách mỗi ngày.

Trên thế giới, câu chuyện của cụ bà Kuttiyamma hơn 100 tuổi sống ở làng Thiruvanchoor, Kerala (Ấn Độ) đã truyền cảm hứng đọc mạnh mẽ đến nhiều người trên thế giới vào năm 2021. Được biết, bà sinh ra trong một gia đình nông thôn nghèo nên thời bé không biết chữ. Với ham muốn được đọc các thông tin, khi trưởng thành bà đã đi học chữ. Từ đó cho đến khi về già, mỗi sáng, bà đều dành hai giờ đồng hồ vui đùa vào đọc và cập nhật thông tin về những gì đang diễn ra. Nhờ chăm chỉ đọc sách, bà có một vốn tri thức và trí nhớ tuyệt vời ở độ tuổi “thượng thọ”.

Đặc biệt, theo một nghiên cứu tại Đại học Sussex của Anh cho biết, hơn 68% số người tham gia trả lời đọc sách giúp họ thư giãn, nghỉ ngơi sau một ngày làm việc học tập, căng thẳng, vất vả. Khi chúng ta tập trung vào một câu chuyện, thông tin thú vị sẽ kích thích cơ thể gia tăng những hormone hạnh phúc, cải thiện tâm trạng, sức khỏe mỗi người. Phạm Thị Quỳnh (28 tuổi, Hà Nội) chia sẻ: “Tôi thích đọc những câu chuyện phiêu lưu, lãng mạn như Marc Levy, Guillaume Musso, Julia Quinn,... Mỗi lần đọc đến đoạn gay cấn tôi đều hồi hộp dõi theo, đến đoạn lãng mạn thì cùng hạnh phúc, yêu với nhân vật. Sống theo cảm xúc lãng mạn, vui vẻ của các nhân vật khiến tôi “nạp” lại năng lượng sau những ngày làm việc vất vả”.

Đọc sách hiện nay là một cách để loại bỏ những thói quen xấu, làm mới lại bản thân. Như ở Việt Nam, nhiều phụ huynh đã rèn luyện cho con cái đọc sách từ khi còn bé, tạo nên những thói quen lành mạnh cho các em. Phương pháp này sử dụng những quyển sách hay có thể là truyện chữ, truyện tranh nhằm kích thích sự hứng thú đọc, giúp các em hạn chế sử dụng điện thoại, mạng xã hội. Chị Ngọc Quỳnh (50 tuổi, Đống Đa, Hà Nội) cho biết, chị có hai con đang trong độ tuổi đi học, thời gian sống “áo” trên mạng xã hội của các em rất ít: “Ngay từ nhỏ tôi đã cho các cháu đọc sách báo phù hợp với lứa tuổi. Bắt đầu từ truyện cổ tích, thần thoại trên thế giới bằng tranh ảnh để khuyến khích các cháu đọc. Đến nay, sau hơn mười hai năm, các con của tôi đều có thói quen đọc sách mỗi tuần, mỗi tháng, các cháu không chơi điện thoại nhiều như bạn bè đồng trang lứa”. **ANH NHI**

Trên thế giới có nhiều người nổi tiếng đam mê đọc sách. Như Oprah Winfrey - “Nữ hoàng truyền thông” của nước Mỹ luôn giữ thói quen bắt đầu mỗi buổi sáng bằng một quyển sách từ khi còn là một cô bé. Tỷ phú David Rubenstein chia sẻ mỗi ngày ông đọc hết tám tờ báo, và đọc sáu quyển sách mỗi tuần. Tỷ phú công nghệ Elon Musk từng có tuổi thơ cô độc và bị bắt nạt ở Châu Phi, thời gian đó ông đam mê đọc những tiểu thuyết phiêu lưu kỳ thú để trốn tránh thực tại. Có lẽ chính những quyển sách này đã cho Musk quyết tâm biến những câu chuyện viễn tưởng trở thành sự thật....

**Những quốc gia “nghiện”
đọc sách**

468 cuốn sách là con số kỷ lục thế giới cho số lượng sách được đọc nhiều nhất trong một năm của một người, giữ kỷ lục trên là nữ tác giả Tina Konstant đến từ Scotland. Vậy trung bình mỗi người thường đọc bao nhiêu cuốn sách trong một năm? Để trả lời cho câu hỏi này, đáp án sẽ còn tùy thuộc vào sở thích cá nhân, thói quen đọc sách theo quốc gia, tỷ lệ biết đọc, biết viết và cả sự khác biệt về văn hóa.

Theo thống kê, trung bình một người Việt Nam chỉ đọc 4 cuốn sách/năm, trong đó có đến 2,8 cuốn là sách giáo khoa, như vậy, trung bình một năm người dân Việt Nam đọc khoảng 1,2 cuốn/người/năm. So sánh với Singapore, trung bình người dân nước này đọc 14 cuốn sách mỗi năm, như vậy, có thể thấy việc đọc sách của người Việt Nam thấp hơn Singapore và các quốc gia khác khá nhiều.

Tại khu vực Đông Nam Á, các quốc gia trong danh sách đọc sách nhiều nhất có thể kể đến là Singapore, Malaysia và Thái Lan. Ở Thái Lan, 81,8% dân số Thái Lan từ 6 tuổi trở lên thường xuyên đọc sách. Đặc biệt, nhóm

Văn hóa đọc đặc trưng tại các quốc gia

Đã gần 5.000 năm kể từ khi cuốn sách đầu tiên ra đời, cũng là ngần ấy thời gian hình thành nên văn hoá đọc – cầu nối đến kho tàng tri thức quý báu của nhân loại. Tại mỗi quốc gia, văn hoá đọc có ý nghĩa rất quan trọng trong đời sống xã hội, luôn được quan tâm đặc biệt và thúc đẩy trong dân chúng.

● Hội chợ sách sách lớn nhất thế giới Frankfurt năm 2022. (Ảnh: DW)

● Văn hóa đứng đọc “Tachiyomi” độc đáo của người dân Nhật Bản. (Ảnh: baotintuc.vn)

đọc nhiều nhất là trẻ em từ 6 - 12 tuổi. Còn ở Malaysia, học sinh tiểu học luôn đọc sách 15 phút trước khi vào giờ học. Trung bình một người Malaysia đọc 17 cuốn sách một năm.

Tuy nhiên, để nói về các quốc gia “nghiện” đọc sách nhất thế giới có lẽ đầu tiên phải nhắc đến Ấn Độ, nước này đã được NOP World Culture Score Index xếp hạng nhất trong khảo sát về thời gian đọc sách trung bình của người dân. Theo đó, thời gian đọc sách trung bình một tuần của một người Ấn Độ lên đến gần 11 giờ (10 giờ 42 phút). Mặc dù là quốc gia có trình độ dân trí giữa các tầng lớp rất cách biệt với số người biết chữ chỉ chiếm 27,4% dân số nhưng có đến 25% số người trẻ đọc sách thường xuyên và 49% số người được đi học đọc sách như một cách giải trí.

Tiếp theo, Israel - quê hương của hơn 30% chủ nhân giải Nobel toàn cầu, chiếm 11,6% tỷ phú trên thế giới, 20% giáo sư tại các trường đại học hàng đầu... Nơi đây có hai chỉ số về sách cao nhất thế giới là số lượng sách xuất bản theo đầu người và số người trẻ đọc sách. Ở Israel cứ

4.500 người sẽ có một thư viện với các đầu sách cực kỳ quý giá, trong số đó khoảng hơn 1.000 là thư viện công cộng. Niềm đam mê đọc sách được nuôi dưỡng từ nhỏ có lẽ là câu trả lời cho sự thành công và nổi tiếng của đất nước Trung Đông.

Với truyền thống văn học mạnh mẽ và là cái nôi của báo chí, nước Đức có nền văn hóa đọc được lưu truyền từ xưa đến nay, trung bình 44,6% người Đức đọc ít nhất một cuốn sách mỗi tuần. Hàng năm, quốc gia này có hơn 90.000 cuốn sách mới được xuất bản. Đức cũng là quốc gia có mật độ cửa hàng sách trên đầu người cao nhất thế giới, trung bình 17.000 người Đức thì có một cửa hàng sách. Điểm đặc biệt ở nước Đức đó là đọc sách thường được coi là một hình thức giải trí và được yêu thích như uống bia vậy. Nhiều người Đức tự hào về việc theo đuổi văn hóa và trí tuệ của họ thông qua đọc sách.

Với 10-20 cuốn/người/năm, người Nhật dành hơn 4 giờ mỗi tuần để đọc và là một trong những quốc gia có tỷ lệ biết chữ cao nhất thế giới. Xứ sở hoa anh đào cũng là một quốc gia yêu

sách với số lượng sách và tạp chí phát hành tại Nhật Bản vẫn gia tăng đều đặn, trên 7% mỗi năm. Ước tính mỗi năm Nhật Bản xuất bản 43.000 đầu sách, đây là con số đáng mơ ước đối với nhiều quốc gia.

Văn hóa đọc đặc trưng

Nhìn vào thực tế, mỗi quốc gia sẽ có một đáp án riêng cho câu hỏi ở đầu bài viết, đây là điều dễ hiểu bởi giá trị đọc và chuẩn mực đọc của mỗi cá nhân, mỗi quốc gia là khác nhau. Tuy nhiên, có một điểm chung đó là quốc gia nào cũng tồn tại văn hoá đọc. Hoạt động văn hóa này bao gồm ứng xử, giá trị và chuẩn mực đọc lành mạnh của mỗi cá nhân, cụ thể là thói quen đọc, sở thích đọc và kỹ năng đọc lành mạnh của họ. Hay nói một cách khác đơn giản hơn là thái độ của mỗi cá nhân với đối với việc tiếp cận tri thức, sách vở.

Cũng giống như văn hoá, văn hoá đọc tại mỗi quốc gia đều có những đặc trưng riêng biệt. Biết và hiểu văn hoá đọc của các quốc gia không chỉ thấy rõ về lịch sử và văn hoá của mỗi nước, mà còn hiểu rõ hơn về sự thay đổi xã hội và các giá trị của các quốc gia đó.

Nếu có dịp đến Nhật, chắc chắn sẽ bắt gặp hình ảnh người dân đứng đọc sách ở mọi không gian chờ: đường phố, bên xe bus, trên tàu điện ngầm... Thói quen này đã hình thành văn hóa đứng đọc “Tachiyomi” độc

đáo của người dân đất nước mặt trời mọc. Trong xã hội hiện đại hối hả cùng khối công việc lớn thời gian để đọc một cuốn sách không nhiều, vì vậy người Nhật Bản đọc sách ở mọi lúc mọi nơi có thể.

Để dễ dàng cho hoạt động này, người Nhật đã phát minh ra những cuốn sách nhỏ gọn chỉ tương đương kích cỡ một trang bàn tay để bỏ vào túi sách hay túi áo. Không chỉ tồn tại văn hóa đứng đọc, thói quen đứng của người Nhật dường như đã đi sâu vào mọi hoạt động văn hóa xã hội và trở thành một điểm đặc trưng: đứng ăn, đứng uống, đứng bán... Ngoài ra, văn hóa đọc tại Nhật Bản được Chính phủ dành sự quan tâm đặc biệt, đây là một trong số rất ít các quốc gia có một đạo luật riêng dành cho việc khuyến đọc. Năm 2001, Nhật Bản ban hành Luật khuyến khích hoạt động đọc sách của trẻ em và năm 2005 ban hành Luật Chấn hưng văn hóa đọc.

● Trong thời đại 4.0, nhiều người chọn đọc và nghe sách kỹ thuật số. (Ảnh: CNBC)

Văn hóa đọc là một nét đặc trưng của nước Đức, với nhiều hội chợ sách quanh năm, các thư viện Đức luôn là những nơi tuyệt vời cho những người cần nghiên cứu. Có rất nhiều hiệu sách xung quanh thành phố Berlin với đa dạng các sách thuộc nhiều thể loại khác nhau. Đức cũng nổi tiếng với hội chợ sách lớn nhất thế giới Frankfurt (Frankfurter Buchmesse), được tổ chức hàng năm vào giữa tháng mười. Frankfurter Buchmesse còn được xem là một trong những sự kiện văn hóa và thương mại quốc tế quan trọng nhất trên thế giới và thường có khoảng 7.300 nhà triển lãm đến từ hơn 100 quốc gia.

Dù là đất nước phát triển về công nghệ nhưng Chính phủ Đức luôn khuyến khích người dân đọc sách in. Thực tế, người Đức thích đọc sách giấy hơn là sử dụng thiết bị đọc sách điện tử. Chính vì yêu thích sách in nên “đọc sách” và “có sách”, “giữ sách”, “bảo tàng sách” là nét đặc thù của đời sống văn hóa Đức truyền thống cũng như hiện đại. Theo thống kê, mỗi gia đình Đức có trung bình một bộ sưu tập gần 300 cuốn sách, bình quân đầu người có hơn 100 cuốn. Điều đặc biệt là người dân Đức đến thư viện nhiều hơn cả rạp chiếu bóng và sân vận động, điều đó cho thấy nhu cầu văn hoá nói chung và nhu cầu đọc rất cao tại quốc gia này.

Khác với Đức, văn hoá đọc sách kỹ thuật số đang là xu hướng nở rộ tại Trung Quốc. Theo một cuộc khảo sát tại đây, một người Trung Quốc trưởng thành đọc trung bình 4 cuốn sách in và 2 cuốn sách kỹ thuật số. Kết quả điều tra này có thể thấy số lượng và thời lượng đọc sách giấy của người thành niên Trung Quốc đều giảm xuống, trong khi thời lượng đọc sách kỹ thuật số tăng lên. Do đó xuất bản kỹ thuật số đang trở thành một trong những phân khúc nổi bật nhất và được chú trọng ở Trung Quốc. Đặc biệt độc giả nơi đây ngày càng bị thu hút bởi dạng sách nói và con số người yêu thích định dạng sách này ngày càng tăng.

Tại nhiều quốc gia khác, văn hoá đọc cũng đang dần chuyển từ mua sách tại các cửa hàng truyền thống sang mua sách trực tuyến. Trong thời đại 4.0, nhiều người chọn đọc và nghe sách bằng thiết bị điện tử vì ưu điểm tiện lợi, nhanh chóng và đa dạng. Đôi khi chỉ cần một thiết bị điện tử, độc giả có thể đọc được hàng nghìn đầu sách, với mọi thể loại, mọi ngôn ngữ và đôi khi còn có giá thành rẻ hơn sách in rất nhiều.

Như vậy, văn hóa đọc luôn đóng một vai trò quan trọng trong văn hóa của một quốc gia. Trong bối cảnh hội nhập toàn cầu hiện nay, mỗi cá nhân cần không ngừng hoàn thiện bản thân và việc hình thành văn hóa đọc tích cực là một trong những điều cốt lõi để cá nhân và cộng đồng nói chung phát triển bền vững. Do đó, các quốc gia phát triển đều đã và đang quan tâm đến việc đọc của người dân đặc biệt là trẻ em.

LINH CHI

Chuyện ở nơi trồng “nhất chi mai” LỚN NHẤT HÀ THÀNH

Những năm gần đây, trên miền đất đồi gò thuộc xã Tân Lĩnh (huyện Ba Vì, Hà Nội), cây mai trắng hay còn được gọi với cái tên “nhất chi mai” đã bén rễ, nảy mầm, tô thắm vùng đất dưới chân núi Tân. Điều thú vị ít ai biết, chính thứ được liệt trong tứ quý gồm “tùng, cúc, trúc, mai” lại thích nghi tuyệt vời và là cây xóa nghèo trên vùng đất này.

Loài hoa của người quân tử

Việt Nam có nhiều loài hoa mai đẹp. Thế nhưng, để đi vào thi ca, tượng trưng cho sự thanh cao, khí tiết của con người trước nghịch cảnh thì chỉ có “nhất chi mai”. Chẳng thế mà trong thi ca đã có không ít nhà thơ lớn ca tụng loài hoa báo hiệu mùa xuân này. Thánh thơ Cao Bá Quát (1809 - 1855) - một thi sĩ đất Thăng Long nổi danh ở thế kỷ 19 đã từng gieo nhiều vần thơ dành tặng cho loài hoa mai trắng: “Thập tải luân giao cầu cổ kiếm/Nhất sinh đề thủ bách mai hoa”. Nghĩa là “Mười năm xuôi ngược giao du cốt tìm thanh kiếm cổ/Một đời chỉ cúi đầu vãi lạy trước hoa mai”. Lời thơ ngụ ý rằng những người cốt cách thanh cao sẽ không bao giờ khuất phục trước khó khăn, gian khổ. Người quân tử sống cả cuộc đời chỉ hạ mình trước hoa mai.

Với “nhất chi mai”, có một điểm đặc trưng mà khó tìm thấy ở bất cứ loài hoa nào ấy là càng khắc nghiệt thì hoa nở càng đẹp. Trong tiết trời càng giá rét, hoa nở ra càng trắng, càng thanh khiết. Chẳng thế mà, người Hà Nội xưa, ngoài đào thốt nốt, hoa thủy tiên thì hoa mai trắng được xếp ở vị trí trang trọng. Người quân tử còn lấy loài hoa này để tượng trưng cho tính cách cứng cỏi, vượt lên nghịch cảnh.

Trong dịp trò chuyện với nhà giáo, nhà nghiên cứu văn hóa lịch sử Nguyễn Tọa, ông bảo ngày Tết, những gia đình quan lại, trí thức Thăng Long - Hà Nội xưa thường đặt một chậu “nhất chi mai” nhỏ nhò trên bàn uống nước hoặc trong phòng khách. Góc mai gầy guộc, xù xì. Tiết trời càng lạnh, hoa càng trắng tinh khiết.

● Nông dân thôn An Hòa tất bật chăm sóc cây mai trắng. (Ảnh trong bài: PV)

Theo lời ông Tọa, người xưa đã nâng tầm việc trưng mai trắng thành một thú chơi. Ở thú chơi này, ai hời hợt là khó có thể đạt được như ý. Chơi mai phải chơi kỹ. Kỹ từ việc chăm sóc đến tưới tắm, sao cho hoa nở bung đúng dịp Tết. Mai phải được tạo dáng, phải có dáng trực hoặc dáng huyền. Thường người xưa và cả nay đều chuộng một số thể của mai như thể long giáng, thác đổ, phụ tử, mẫu tử, song thụ, lão mai - tiểu đồng (cây lớn trước, cây nhỏ sau), ngũ phúc...

Đĩ nhiên, chính bởi sự cầu kỳ của loài hoa báo hiệu mùa xuân mà thành quả nhận được cũng tương ứng. Đó là sự đẹp đẽ khó sánh được khi thưởng trà và chiêm ngưỡng hoa mai trắng. Hãy thử tưởng tượng, trong tiết trời mùa xuân, người quân tử cùng với bạn tâm giao ngắm hoa, thưởng trà thì có lẽ chẳng còn gì tuyệt bằng. Cũng có chuyện vui rằng, có người yêu mai trắng và từng đọ tài chăm sóc khi thử đếm số cánh mai trên một bông hoa. Người thì quả quyết rằng “nhất chi mai” mỗi bông chỉ có 30, 40 cánh, người khác lại bảo số cánh hoa lên đến 90. Và dĩ nhiên, số cánh hoa càng nhiều thì càng phải chăm sóc tỉ mỉ.

Vùng đất khó “thay da, đổi thịt”

Mai trắng là loài cây cầu kỳ và khó chăm sóc. Ấy vậy, tại dải đất dưới chân núi Tân, vùng đất gò đồi thuộc xã Tân Lĩnh, huyện Ba Vì lại có một vùng chuyên canh trồng “nhất chi mai”. Nơi đây, người ta lập ra hân Chi hội Nông dân nghề nghiệp

“Cây Mai Trắng” để cùng nhau san sẻ kinh nghiệm trồng mai. Nhờ mai trắng, thu nhập bình quân hàng năm đạt 100 triệu đồng/người/năm. Và mừng hơn cả, Thành phố Hà Nội đã ký quyết định cấp Bằng công nhận làng nghề trồng hoa mai trắng cho thôn An Hòa, xã Tân Lĩnh.

Hôm trò chuyện, bà Nguyễn Thị Mai Yên, Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân xã Tân Lĩnh đã tự hào và “khoe” với tôi rằng, nơi Tân Lĩnh là thủ phủ của cây mai trắng. Quả vậy, về xã Tân Lĩnh những ngày này mới thấy được hết sự nhộn nhịp của người trồng hoa, cây cảnh nơi đây. Trên khắp nẻo đường qua xã chỉ thấy từng chuyến xe rầm rập vào ra. Rất nhộn nhịp, hàng loạt chậu mai tập kết tại nơi đất trồng rồi được chuyển lên những xe tải chờ sẵn. Mai trắng khoe sắc, người trồng cũng vì vậy mà bận rộn...

● Mai trắng khoe sắc.

Nghe kể, vào khoảng năm 1994, cây mai trắng được một số hộ dân trong thôn đem từ vùng đất Nam Trục (Nam Định) về trồng và thuần hóa tại vườn nhà. Sau một vài năm chăm sóc, loài cây này đã bén rễ và sinh trưởng tốt. Nhiều hộ gia đình như ông Đỗ Quang Quân, Đỗ Tuấn Hải, Bùi Văn Hà, Khuất Văn Thế, Đỗ Quang Thái... đã mạnh dạn tìm cách nhân giống, để mở rộng mô hình. Đồng thời tìm cách tạo dáng thể cho cây để tăng độ thẩm mỹ và giá trị cây mai trắng.

Từ vài chục gốc của các hộ đầu tiên trồng mai trắng, các hộ dân thôn An Hòa đã cùng học tập, làm theo. Đến nay cả thôn có 257 hộ thì có hơn 150 hộ trồng mai trắng với diện tích hơn 40ha. Nơi đây, mỗi dịp xuân về, các nhà vườn đã xuất bán hàng vạn gốc mai. Thị trường tiêu thụ cũng đa dạng, trải khắp trong Nam, ngoài Bắc với đủ chủng loại, từ gốc mai thể đến mai giống.

Anh Đỗ Quang Thụy - một hộ dân trồng mai trắng lớn bậc nhất trong vùng chia sẻ, tuy đẹp nhưng cây mai trắng lại rất “khó tính”, đòi hỏi những điều kiện khắt khe để có thể sinh trưởng và phát triển tốt. Để có được cây mai thể đẹp, người trồng phải có ít nhất 3 năm đào mai lên, cắt cành rồi lại trồng xuống. Mọi công việc đều phải thực hiện vào dịp cuối năm. Đặc biệt, muốn hoa nở vào đúng thời điểm Tết, người trồng mai trắng phải tính toán thời gian, theo dõi thời tiết, chăm chút, tỉ mỉ suốt cả năm.

Theo lời anh Thụy, mô hình trồng mai trắng có thu nhập cao gấp nhiều lần so với mô hình trồng trọt, chăn nuôi khác. Nếu tính giá bán buôn trung bình mỗi gốc từ 200.000 đồng trở lên thì ước chừng mỗi hộ trồng mai trắng ở Tân Lĩnh có thu nhập từ hàng trăm triệu đồng đến cả tỷ đồng một năm. Chính bởi thu nhập cao, nhờ mai bén rễ, tỏa hương nên không ít hộ đã xây nhà to, sắm ô tô, tiện nghi sinh hoạt... Cây mai đã làm vùng đất gò đồi đổi thay và ngày một khang trang.

Có thể nói, trong muôn vàn loài hoa khoe sắc, từ vùng núi Tân, vô vàn bông mai tinh khiết nở trắng tinh khôi giữa miền non thiêng.

Tân Lĩnh là xã miền núi của huyện Ba Vì, từ vùng đất còn nhiều gian khó, những năm gần đây, bao quanh vùng đất này đã có nhiều khu du lịch nghỉ dưỡng nổi tiếng. Và điều đặc biệt, do hợp thổ nhưỡng, khí hậu nên từ khi đưa về trồng trên đất xã Tân Lĩnh, cây mai trắng đã giúp đời sống của nhiều hộ gia đình nơi đây ngày càng được nâng cao. **MAI THỦY**

"Chạm yêu" từ những cuốn sách

Có những cuốn sách đi qua cuộc đời một người tựa như "gió thoảng, mây bay" không đọng lại một ký ức nào. Nhưng có những quyển sách để lại dấu ấn khó phai mờ, thậm chí thay đổi cuộc đời chính người đọc sách.

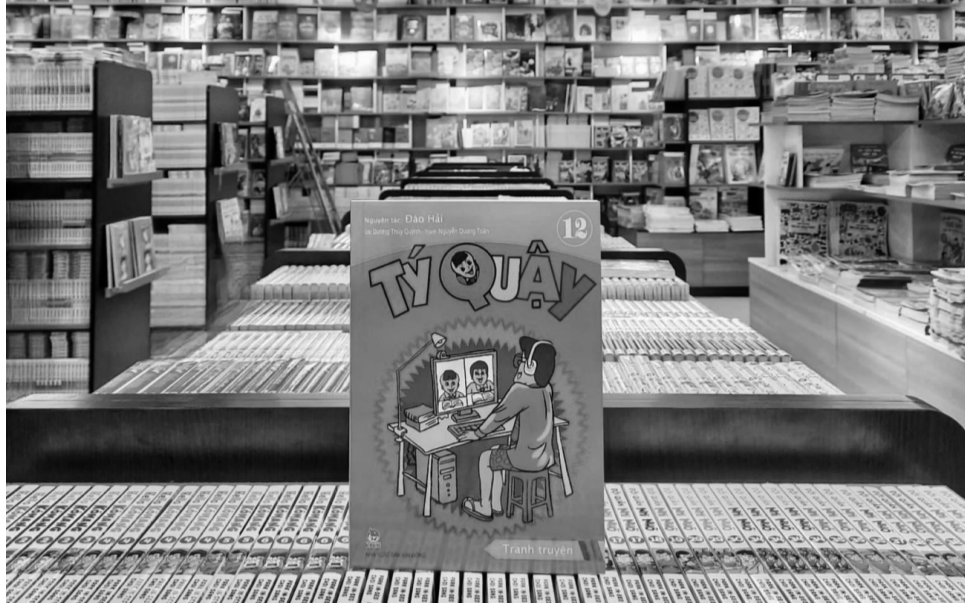
Từng có một tuổi thơ đẹp như vậy...

Tuổi thơ của thế hệ người 8x, 9x trở về trước, sách, báo, đài có lẽ là những mảnh ghép không thể thiếu trong cuộc sống hàng ngày. Truyện thiếu nhi đã trở thành một phần trong hành trình trưởng thành của rất nhiều người trẻ Việt Nam. Những trang sách mơ màng, tinh nghịch đầy màu sắc đã góp phần hình thành nên tính cách, khả năng sáng tạo, kết nối bạn bè, anh chị em trong gia đình với nhau.

Nguyễn Văn Trang (26 tuổi, Hà Nội) chia sẻ: "Tôi bắt đầu thích đọc từ những cuốn truyện tranh. Tuổi thơ của tôi sống trong thế giới phiêu lưu kỳ diệu của Doraemon, những trò tinh nghịch của "Tý Quậy", các giấc mơ thiếu nữ khi đọc "Thủy thủ mặt trăng" cùng các bạn". Văn Trang cho biết, lớn hơn một chút, truyện tranh không thể đáp ứng được nhu cầu đọc của cô nữa. Cô bắt đầu tìm đến cuốn truyện chữ có chủ đề tương tự như "Hai vạn dặm dưới đáy biển", "Hiệp sĩ Đôn-ki-hô-tê", "Kính vạn hoa",... Cô nói: "Từ quyển truyện, tiểu thuyết, khi trưởng thành tôi chọn sang những cuốn sách thiết thực hơn như đọc kinh tế, chính trị, khoa học".

Nhờ về câu chuyện dạy con đọc sách của người Do Thái, ngay từ lúc đứa trẻ còn được âm ngữ, bà mẹ đã tạo cho con thói quen thích sách bằng cách dùng mọ nhỏ vài giọt mật ong lên cuốn sách và cho bé liếm. Bằng cách này, họ đã dạy con rằng sách là thứ gì đó rất đồi ngọt ngào và thơm tho. Chúng ta đều biết rằng ấn tượng ban đầu rất quan trọng và có thể theo chúng ta suốt cuộc đời. Do đó, đứa bé khi cảm nhận được sự thơm ngọt của sách qua những giọt mật, chúng đã cảm thấy yêu sách và sách giống như sinh mệnh vậy. Từ đó, tình yêu với sách sẽ lớn dần lên trong chúng.

Với rất nhiều người, cuốn sách tuổi thơ không cần bồi mật mà chính nội dung bên trong đã ẩn chứa lớp đường ngọt ngon, thơm mát. Tình yêu sách cứ như vậy được nuôi dưỡng, hình thành nên bên trong mỗi đứa trẻ, lớn dần lên theo năm tháng. Thực tế, đây là cách dạy của rất nhiều trường học hiện nay. Các học sinh không bị bắt buộc phải đọc quyển sách "hay" theo tiêu chuẩn của người lớn. Mà sách được phân

● **Truyện thiếu nhi là một mảnh ghép trong cuộc đời mỗi đứa trẻ.** (Nguồn: Pibook.vn)

● **Đọc sách giúp con người mở cửa trái tim.** (Nguồn: Cafe và sách)

loại phù hợp với lứa tuổi của các em.

Đặc biệt, đối với một số người, những cuốn sách thiếu nhi đã trở thành "người thầy" dạy về tình bạn, tình yêu thương gia đình, thầy cô, tất cả loài sinh vật sống trên trái đất. Nguyễn Yến Nhi (24 tuổi, Hải Phòng) cho biết: "Hồi nhỏ tôi thích đọc "Thần đồng Đất Việt", "Thám tử Conan", truyện ngắn trên báo Hoa học trò, Trà sữa tâm hồn. Mỗi câu chuyện thiếu nhi dù ở bất kỳ vùng đất nào cũng chi thú vị khi nhân vật chính có bạn bè đồng hành. Đọc truyện cũng tuyệt vời hơn rất nhiều khi có người bạn cùng đọc, cùng trao đổi, thảo luận". Cô cũng cho biết, đôi lúc những bài học trong truyện tranh dễ dàng giúp cho trẻ em tiếp cận hơn rất nhiều so với lời dạy của bố mẹ, cô giáo: "Sau khi đọc xong phân đoạn bà nội và Nobita chia tay nhau trong "Doraemon", tôi đã bật khóc khi nghĩ về bà mình ở quê. Từ đó, tôi thường xin bố mẹ cho về quê vào kỳ nghỉ hè để thăm bà".

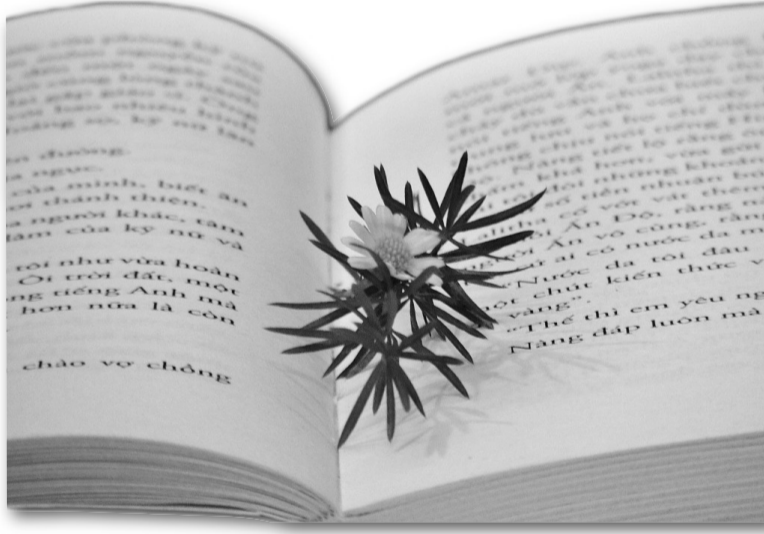
Đôi lúc, những câu chuyện thiếu nhi còn "vun trồng", hình thành nên ước mơ của trẻ nhỏ. Nguyễn Phương Linh (26 tuổi, Long Biên, Hà Nội) tâm sự, hồi bé cô thích nhất đọc quyển "Totto-chan bên cửa sổ" của Kuroyanagi Tetsuko. Tôi mơ ước mình sẽ được học trong một ngôi trường thú vị như Tomoe, học bài giảng hấp dẫn giống Totto-chan. Ngay từ bé, tôi đã quyết tâm lớn lên sẽ trở thành một giáo viên giảng dạy như bài học thú vị, đem lại tuổi thơ hạnh phúc cho tất cả các em học sinh".

Nhà văn Hoài Thanh đã từng có một nhận định vô cùng thâm thúy "Văn chương gây cho ta những tình cảm ta không có, luyện cho ta những tình cảm ta sẵn có".

Đến nay, khi đã tròn 26 tuổi, Phương Linh đạt mơ ước của mình trở thành một giáo viên dạy Ngữ Văn.

Mở cửa trái tim từ những trang sách

Nữ diễn viên người Mỹ Anne Hathaway từng chia sẻ cô mê mẩn tiểu thuyết

● **Đọc sách giúp con người phát triển tư duy và có chính kiến, nhận định đúng đắn hơn.** (Ảnh minh họa - Nguồn: PNG Tree)

"Khu vườn bí mật" của nhà văn Frances Burnett, trong trái tim của Anne luôn dành chỗ cho những khu vườn. Và chắc chắn cô luôn khẳng định sẽ đi tìm chìa khóa mở cửa những tâm hồn khô khan đang bị khóa kín. Tỷ phú Tony Robbins học được cách trao đi, nhận lại tình yêu thương sau khi đọc xong cuốn truyện "Cây táo yêu thương" của nhà văn Shel Silverstein. Còn đối với tỷ phú Bill Gates, ông đã dành lời yêu thương, sự trân trọng, niềm tin vào con người trong một thế giới đang ngày càng phát triển thay đổi sau khi đọc xong cuốn sách "Enlightenment Now: The Case for Reason, Science, Humanism and Progress" (tạm dịch: Giác ngộ hiện tại) của Steven Pinker.

Mỗi cuốn sách đem lại cho người đọc những góc nhìn mới mẻ về thế giới. Sách cũng là một trong những chiếc chìa khóa để mở cửa trái tim của con người. Đặc biệt trong thời đại công nghệ khoa học phát triển, rất nhiều người trở nên vô cảm, thờ

Theo nghiên cứu của Giáo sư Dale Jacobs (2007) - từ Đại học Windsor (Anh), não sẽ xử lý nhiều hơn để hiểu nội dung câu chuyện qua từng khung tranh với nhiều hình ảnh, phối cảnh không gian và câu chữ khác nhau. Càng dùng nhiều chức năng phân tích, tổng hợp cùng lúc, các liên kết nơron thần kinh càng được hình thành nhiều hơn, khiến cho khả năng xử lý và liên kết thông tin của trẻ càng thêm nhạy bén. Vì thế, việc chọn lọc truyện tranh có nội dung tốt và phù hợp là bước đầu tiên để trẻ phát triển tư duy.

ơ, việc đọc có thể sẽ là một "liều thuốc" khơi dậy cảm xúc nhân văn, tốt đẹp ở bên trong con người. Như J Milton đã từng có câu nói: "Một quyển sách hay là đời sống xương máu quý giá của một tinh thần ướp hương và cất kín cho mai sau".

Thực tế, sách đã giúp nhiều người trẻ biết cảm thông, yêu thương nhiều hơn. Lấy ví dụ câu chuyện của Nguyễn Hà Phương (26 tuổi, Hà Nội) cho biết, cô rất thích sách của thiền sư Thích Nhất Hạnh. Mỗi cuốn sách của thiền sư giúp cô sống chậm lại, yêu thương nhiều hơn, sẵn sàng chia sẻ, đồng cảm với mọi người: "Đọc những cuốn sách của thầy Thích Nhất Hạnh giúp tôi nhận biết được hạnh phúc chân thật không đến từ danh vọng, quyền hành, giàu sang và dục lạc. Hạnh phúc cũng không phải là sự hưng phấn, "chộn rộn", mà chỉ tới khi ta có đủ bình an trong lòng. Đặc biệt, hạnh phúc chân thật đến từ hiểu biết và thương yêu. Khi ta hài lòng với những gì ta đang có, ta nhận thấy có quá nhiều điều kiện hạnh phúc vốn có quanh ta rồi. Cái thấy đó đem lại cho ta niềm vui lớn. Đó là nghệ thuật hạnh phúc, dễ dàng và giản dị mà ai cũng có thể làm được".

Từ tình yêu thương, người đọc sách phải đi đến hành động thiết thực, hữu ích giúp đỡ cho các cá nhân, cộng đồng như Nguyễn Ánh Phương (22 tuổi, Hà Nội) chia sẻ: "Tôi bắt đầu nhận nuôi một vài chú mèo bị bán vào lò mổ sau khi đọc quyển sách "Bob: Chú mèo đường phố" của James Bowen. Trước kia, tôi chỉ nghĩ chó, mèo chỉ là những vật nuôi dùng để trông nhà, bắt chuột, tôi chưa bao giờ tin rằng chúng có thể thực sự là bạn của mình". Sau khi đọc xong quyển sách, Phương đã bắt đầu chăm sóc các chú mèo bằng tình yêu thương, cô dần nhận ra động vật cũng có cảm

xúc như con người, biết yêu, ghét, sợ hãi, lo lắng, quan tâm đến chủ nhân, đồng loại.

Vượt lên trên cả tình yêu thương, nhiều người đọc sách còn dần thấu hiểu được quy luật nhân quả, hành trình đưa con người về nẻo đường thiện lành do sách mang lại. Hay nói cách khác, sách đã khai trí và khai tâm, mở rộng kiến thức, vốn hiểu biết, nhận thức, trí tuệ giúp mọi người có tư duy phản biện tốt, có chính kiến và nhìn nhận mọi việc sáng rõ hơn. Bởi vì, suy cho cùng, mọi giá trị đều hướng đến chân - thiện - mỹ.

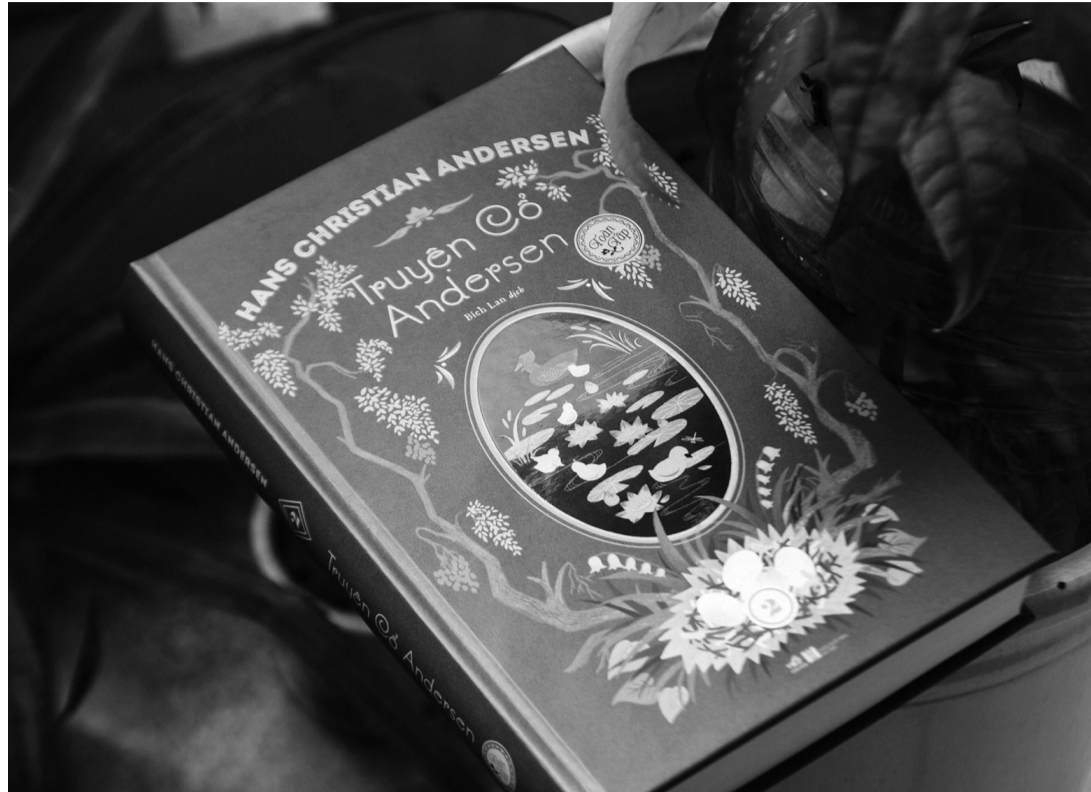
Đỗ Đức Nam (28 tuổi, Hà Nội) tâm sự: "Tôi rất thích đọc quyển sách "Muôn kiếp nhân sinh" của tác giả Nguyễn Phong. Giữa bộn bề thông tin, lo âu, suy nghĩ trong thời hiện đại, tôi luôn tìm một chốn để an định tinh thần của mình". Đức Nam cho biết, đọc sách cũng là cách để rèn luyện thân và tâm. Một cuốn sách hay giúp cho người đọc trân trọng hiện tại, chuyển đổi tâm thức, lan tỏa yêu thương và hiểu biết để hướng đến một tương lai tốt đẹp bằng chính những hành động, suy nghĩ của mình.

HƯƠNG NGỌC

Maryanne Wolf, Giáo sư Đại học California (Mỹ) từng đưa ra lời giải thích về việc đọc sách giúp con người nhân ái, đồng cảm hơn: "Vì khi đọc sách chúng ta có nhiều cơ hội hơn để hiểu sâu, nhận thức rõ ràng hơn, cảm nhận về những suy nghĩ tốt nhất của chính mình. Nó mang lại cho chúng ta nhiều sự đồng cảm, sự tiếp thu quan điểm, suy nghĩ và cảm xúc của người khác".

Giữ tuổi thơ trong nếp sách

Có những quyển sách khiến người ta, dù bao lớn rồi, khi cầm lên, đọc lại vẫn thấy mình xôn xao, nôn nao như thuở thiếu thời. Bởi tuổi thơ mở rộng chân trời nhờ những trang sách ấy.

● **Truyện cổ Andersen lần đầu xuất hiện từ năm 1835, đến nay vẫn là sách "gối đầu giường" của thiếu nhi.** (Nguồn ảnh: Pibook)

● **Hoàng tử bé - Quyển sách thiếu nhi mà khi người lớn đọc sẽ nhận được nhiều bài học cuộc sống đầy giá trị.** (Nguồn ảnh: Ybox)

Sách - giấc mơ đẹp của trẻ thơ

Trên các trang mạng chuyên giới thiệu sách, có rất nhiều đề cử dành cho truyện thiếu nhi nổi tiếng. Những danh sách thường phân loại cho truyện cổ, truyện thiếu nhi kinh điển, các tác phẩm vang bóng một thời... Mỗi một danh sách có hệ quy chiếu cũng như tiêu chí riêng. Nhưng có lẽ nhắc đến truyện kinh điển cho thiếu nhi, những cái tên như Truyện cổ Andersen, Truyện cổ Grim, Nghìn lẻ một đêm, Hoàng tử bé, Alice ở xứ sở thần tiên hay Cuộc phiêu lưu kì diệu của Nils... vẫn luôn không thể thiếu, là những cái tên đã trở nên rất quen thuộc với bao thế hệ độc giả, gắn với tuổi ấu thơ của bao nhiêu người Việt.

Những quyển sách thiếu nhi kinh điển ấy không chỉ chứa đựng những giá trị sống, góp phần hình thành nên thế giới quan của trẻ thơ, mở rộng trí tưởng tượng của trẻ đến vô biên chân trời, mà theo hành trình khôn lớn của mỗi người, những trang sách cũ thần tiên ấy vẫn luôn được ấp ủ trong tâm hồn, nuôi dưỡng trái tim trong trẻo, như một hành trang theo suốt cuộc đời.

Như quyển Truyện cổ Andersen, lần đầu tiên được xuất bản năm 1835 tại Đan Mạch, đến nay tuổi đời đã 189 năm, và có mặt ở Việt Nam vào những năm 1990, đến nay đã hơn 20 năm gắn bó với độc giả nhỏ tuổi. Mấy ai trong chúng ta lớn lên mà không mang theo kí ức về những hình ảnh "Nàng tiên cá", "Chú lính chì dũng cảm", "Cô bé bán diêm", "Cô bé tí hon"...

Hay truyện cổ Grimm, tập hợp những câu chuyện cổ dân gian bằng tiếng Đức do anh em nhà Grimm thực hiện từ những

năm 1807, rồi trở thành kiệt tác truyện cổ kinh điển cho thiếu nhi thế giới. Những "con yêu râu xanh", những "công chúa Lộ Lem", "nàng Bạch Tuyết" đã trở thành một phần không thể thiếu trong đời sống tinh thần của trẻ nhỏ.

Tiểu thuyết "Alice ở xứ sở thần tiên", sáng tác năm 1865, nhanh chóng được xuất bản và dịch ra nhiều thứ tiếng, được đọc giả toàn châu lục đón nhận. Đến nay, đã trở thành một hình tượng văn học thiếu nhi, tạo nguồn cảm hứng sáng tác trong nhiều lĩnh vực nghệ thuật như điện ảnh, sân khấu, nhạc kịch...

Còn có Thủy thủ Sinbad trong "Nghìn lẻ một đêm", cậu bé Nils tí hon phiêu lưu qua đất nước Thụy Điển cùng đàn ngỗng trời, chàng Hoàng tử bé ở hành tinh xa lạ, Peter Pan - cậu bé không bao giờ lớn...

Những hình tượng kinh điển từ trang sách không chỉ khơi gợi nên những giấc mơ đẹp đẽ của trẻ thơ, mà dường như bước ra tận ngoài đời sống thực, trở thành một phần của cuộc sống, ảnh hưởng trực tiếp đến nhân sinh quan, thế giới quan của những người lớn - từng là trẻ thơ. Chúng ta dùng những nhân vật, hình tượng trong trang sách để ví von, so sánh với con người trong đời thực. Những tính cách của nhân vật cũng trở thành những từ ngữ quen thuộc để mô tả ngoại hình, tính cách, lối sống, đạo đức được dùng phổ biến trong đời sống hàng ngày.

Là admin của một group (nhóm trên Facebook) về Truyện thiếu nhi với hơn 10 ngàn thành viên, Tin Nguyễn, 28 tuổi, kĩ sư công nghệ cho biết, khi lập group vì sở thích cá nhân, anh không ngờ group lại

nhanh chóng phát triển, được nhiều người đăng kí tham gia. Đồng thời, không ít người lớn, dù bận bịu vẫn dành thời gian để đọc truyện thiếu nhi, viết những cảm nhận của mình về sách thiếu nhi. Với nhiều người, giữa cuộc sống nhiều mối bận của người lớn, được đắm chìm trong vương quốc của trẻ thơ, với những câu chuyện cổ, những câu chuyện thần tiên, những nàng tiên, phù thủy, hoàng tử, vua chúa, những cuộc phiêu lưu và những huyền thoại... là một cách rất hay để họ thư giãn, buông bỏ áp lực, tìm về hồn nhiên và tự "chữa lành".

Nhiều bậc phụ huynh, được tưới tắm từ những trang sách ấu thơ, vẫn luôn muốn con mình được thụ hưởng những điều đẹp đẽ từ sách thiếu nhi mang lại. Và giữa muôn vàn sách thiếu nhi trên thị trường, cảm giác "an toàn" nhất vẫn là những quyển sách kinh điển từng đọc thời thơ bé. Thế nên, những câu chuyện về Nàng công chúa hạt đậu, Cô công chúa ngủ trong rừng ngàn năm, những cuộc chuyện trò giữa con cáo và hoàng tử bé, cô bé Alice với những cuộc gặp gỡ kì thú trong thế giới huyền ảo, Chuyến phiêu lưu của cậu bé Peter Pan ở vùng đất Neverland... vẫn tiếp tục được kể lại, được đọc tiếp, được trao đi từ những đứa trẻ đã lớn, đến những đứa trẻ đang lớn, chưa lớn. Để nuôi dưỡng sự trong sáng của tâm hồn.

Sách thiếu nhi dành cho người lớn

Nhiều người vẫn nghĩ rằng, sách thiếu nhi chỉ dành cho trẻ em, cho những đứa trẻ ngây thơ, hồn nhiên, chưa nhiễm bụi trần. Chỉ những tâm hồn ấy thì mới có thể tiếp nhận, tin tưởng, hoàn toàn đắm chìm

vào thế giới cổ tích, kì ảo, thần tiên không có thực.

Nhưng thực tế, hầu hết mọi truyện cổ tích trên đời, đều mang rất nhiều tầng nghĩa, mà ở mỗi một độ tuổi, một thế hệ, người ta đều nhận ra giá trị riêng, tìm được những ý nghĩa phù hợp với mình. Thế nên, mới có câu nói "phải đủ lớn để đọc được truyện cổ".

Đã có những người, cả ở Việt Nam lẫn trên thế giới, nghiền ngẫm Truyện cổ Andersen đến trên chục lần, nghiền ngẫm đến thuộc lòng, nhưng vẫn thấy là chưa đủ. Thuở còn nhỏ, thì khi đọc một câu chuyện nhỏ trong quyển Andersen như truyện "Nàng tiên cá", chỉ thấy đó là một câu chuyện đẹp về nàng con gái của biển yêu một chàng hoàng tử đất liền, nhưng định mệnh trở trêu khiến chuyện tình không đi đến được cái kết đẹp. Nhưng lớn lên rồi mới hiểu, câu chuyện thần tiên đầy day dứt ấy chứa đựng nhiều bài học cuộc sống dành cho những người đã trưởng thành, về lòng tốt và tình thương cho đi chưa hẳn đã được báo đáp, hay câu chuyện vì tình yêu mà đánh mất những gì tốt đẹp của bản thân mình, về đức hy sinh, về sự đối diện với những lựa chọn trong đời, để cho thiện lương dẫn lối...

Thuở bé, đọc "Hoàng tử bé", câu chuyện một phi công phải hạ cánh khẩn cấp trong sa mạc, gặp gỡ cậu hoàng tử từ hành tinh khác đến, lắng nghe những cuộc phiêu lưu của hoàng tử trên Trái Đất chỉ thấy cuốn hút bởi nó hay hay, lạ lạ, vừa dịu dàng mà vừa bí ẩn. Lớn lên rồi, nghiền ngẫm kĩ từng trang sách, đọc lại mới nhận ra những triết luận về cuộc sống, triết lý về sự sáng tạo và thế giới hồn nhiên của trẻ thơ ẩn trong từng câu chữ, từng hình ảnh ẩn dụ như đóa hoa hồng, giếng nước, con rắn vàng sa mạc, con cáo nhỏ... Dù lớn mới đọc, thì sẽ hiểu rằng, mỗi người lớn chúng ta đều cần có một hoàng tử bé ở trong tim.

Giáo sư Ngô Bảo Châu, trong dự án sách Cửa mở rộng, dành rất nhiều vị trí cho sách thiếu nhi. Ở lần đầu tiên ra mắt dự án, quyển sách mà ông trân trọng giới thiệu chính là "Cuộc phiêu lưu kì diệu của Nils". Ông tâm sự, hành trình trên lưng ngỗng của cậu bé Nils là một phần kí ức tuổi thơ đẹp đẽ không thể nào quên của chính ông.

Là một đứa trẻ, đọc quyển sách chắc chắn sẽ bị cuốn đi theo từng cuộc gặp gỡ, những trận chiến đấu, từng câu chuyện nhỏ kì thú và cảm động trong truyện. Lớn lên rồi mới hiểu được tinh thần nhân văn rộng lớn trong tác phẩm của nữ văn hào từng đoạt giải Nobel văn chương. Trong một câu chuyện thiếu nhi chứa đựng tình yêu quê hương đất nước, lòng tự hào dân tộc, từ trái tim da diết yêu thiên nhiên, sự bao dung, nhân ái của người và người, của muôn loài. Hành trình của Nils xuyên qua đất nước Đan Mạch, biến cậu bé từ ngộ nghĩnh, ác nghiệt đến thiện lương dũng cảm, cũng chính là hành trình trưởng thành của mỗi một "đứa trẻ" trong ta.

Như một trong những câu nói "kinh điển" của Hoàng tử bé: "Những điều đẹp đẽ nhất trên thế giới không thể nhìn thấy hay chạm vào được, chúng được cảm nhận bằng trái tim". Những câu chuyện thiếu nhi kinh điển ấy vẫn sống mãi qua thời gian, qua bao thế hệ, bao người sinh ra, lớn lên rồi già đi. Những câu chuyện sẽ luôn giữ nguyên giá trị đẹp đẽ của nó, không bao giờ cũ kĩ. Bởi khi đọc, ta đọc bằng kí ức, bằng yêu thương, bằng cả trái tim.

NGỌC MAI

Trải nghiệm tour mới của đất Kinh kỳ

Nhằm đẩy nhanh phục hồi, phát triển du lịch hiệu quả, sau khi 16 tour đêm đặc sắc Hà Nội được giới thiệu, ngành du lịch Thủ đô mở rộng thêm tour đêm ngoại thành Hà Nội và phát triển sản phẩm du lịch trải nghiệm nội đô, gắn với di sản - di tích, làng nghề, ẩm thực.

Có thể nói, Hà Nội đang nắm bắt cơ hội đưa du lịch thành ngành kinh tế mũi nhọn, gắn liền với bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa đặc sắc của mảnh đất Thăng Long ngàn năm.

Ngắm Hà Nội bằng xe buýt

Thời gian gần đây, xe buýt Hà Nội city tour là loại hình du lịch được nhiều du khách yêu thích, đặc biệt là khách nước ngoài, bởi tính linh hoạt và tiết kiệm khi được ghé thăm nhiều địa điểm nổi bật của Thủ đô mà không cần quá lo lắng về phương tiện và các tuyến đường. Hiện nay, tuyến du lịch bằng xe buýt Hà Nội city tour hoạt động từ 9h đến 18h30 mỗi ngày, với tần suất hoạt động 30 phút/lượt. Tùy theo mỗi lộ trình, du khách sẽ đi qua các địa điểm nổi tiếng như: Quảng trường Đông Kinh Nghĩa Thục, hồ Hoàn Kiếm, Nhà hát Lớn, chùa Trấn Quốc, Hoàng thành Thăng Long, Văn Miếu - Quốc Tử Giám, di tích Nhà tù Hỏa Lò...

Đón kỳ nghỉ lễ 30/4 - 1/5 năm nay, tour tham quan nội đô Hà Nội bằng xe buýt bổ sung thêm một điểm check-in mới tại Hanoi Sky - Đài quan sát Lotte, mang đến cho khách du lịch góc nhìn toàn cảnh thành phố từ độ cao 272m. Tham gia tour du lịch nội đô bằng xe buýt của Hà Nội city tour, du khách sẽ có thời gian check-in tại đài quan sát ở độ cao 272m, trải nghiệm thực tế ảo nhảy dù, ghé thăm khu triển lãm nghệ thuật, khu nhà hàng cao cấp với nhiều góc chụp hình ấn tượng. Điểm ngắm cảnh nằm ở tầng 65 của tòa Lotte Center Hà Nội - một trong những tòa nhà cao nhất quanh khu vực này. Vị trí và góc nhìn lý tưởng giúp du khách có được những góc nhìn tuyệt đẹp về Thủ đô Hà Nội. Ngoài ra, đài quan sát này còn là nơi thường xuyên diễn ra các hoạt động vui chơi, giải trí như: "Giai điệu hoàng hôn". Sau khi trải nghiệm các dịch vụ tại Hanoi Sky khoảng 30

● Khu du lịch Ao Vua với thiên nhiên hữu tình hấp dẫn du khách. (Ảnh: huyện Ba Vì)

● Du khách thích thú khi tham quan Hà Nội bằng xe buýt 2 tầng. (Ảnh: Lâm Khánh)

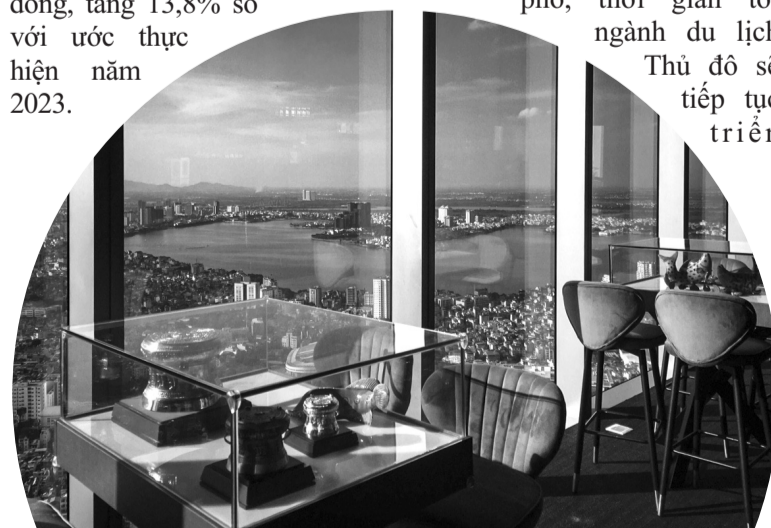
phút, du khách đi tham quan, mua sắm tại tòa 65 tầng này.

Trước đó, ngành du lịch Hà Nội ra mắt sản phẩm du lịch đêm Hà Nội - "Giới thiệu Không gian trải nghiệm nghệ thuật chiếu sáng "Đêm Hà Nội - Điểm chạm của những xúc cảm". Theo đó, 15 sản phẩm tour du lịch đêm Hà Nội, bao gồm: Show diễn thực cảnh "Tinh hoa Bắc Bộ"; Tour tham quan Hỏa Lò về đêm với 3 chủ đề khác nhau; Không gian đi bộ, bao gồm: Không gian đi bộ khu phố cổ Hà Nội; Không gian đi bộ khu vực hồ Hoàn Kiếm; Không gian văn hóa Phố đi bộ Trịnh Công Sơn; Phố đi bộ Thành cổ Sơn Tây, thị xã Sơn Tây; Khu phố ẩm thực kết hợp đi bộ Đảo Ngọc - Ngũ Xã; Không gian phố đi bộ Trần Nhân Tông và khu vực phụ cận, quận Hai Bà Trưng; Rời nước Thăng Long, Hàng Trống; Tour đêm "Giải mã Hoàng thành" tại Khu di tích Hoàng thành Thăng Long; Tour đêm "Chữ tâm chữ tài" tại Bảo tàng Văn học Việt Nam; Tour ẩm thực Tổng Duy Tân - Tạ Hiện - Chợ đêm Đồng Xuân; Xe buýt hai tầng city tour vào buổi đêm; Tuyến xe điện Đông Xuân; đi dạo bằng xích lô, Lễ hạ cờ 21h tại Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh; Phố sách Hà Nội; Chương trình

nghệ thuật Huyền thoại tuổi thanh xuân - Sóng một đời đáng sống tại Bảo tàng Phụ nữ Việt Nam; Tour xe đạp: Đèo Thăng Long - Hà Nội; Tour đêm Văn Miếu - Quốc Tử Giám: Tinh hoa đạo học.

Khám phá tour đêm ở ngoại thành

Thành phố đặt mục tiêu phấn đấu số lượng khách du lịch đến Hà Nội năm 2024 đạt khoảng 26,5 triệu lượt khách, tăng 10,4% so với ước đạt năm 2023. Trong đó, có 5 triệu lượt khách quốc tế (3,2 triệu khách quốc tế có lưu trú), tăng 25% so với ước thực hiện năm 2023. Tổng thu từ khách du lịch đạt khoảng 99,77 nghìn tỷ đồng, tăng 13,8% so với ước thực hiện năm 2023.

● Du khách có thể ngắm toàn cảnh Hà Nội tại một đài quan sát ở độ cao 272m. (Ảnh: VOV)

Theo Giám đốc Sở Du lịch Hà Nội, năm 2024, Hà Nội vẫn đặt mục tiêu phát triển bền vững, hiệu quả, là "cửa ngõ" đón và phân phối khách du lịch ở phía Bắc và cả nước, là điểm đến du lịch "an toàn - thân thiện - chất lượng - hấp dẫn".

Đề đạt được điều đó, ngành Du lịch TP Hà Nội xác định phát triển kinh tế ban đêm là giải pháp quan trọng nhằm khai thác tiềm năng, lợi thế, tận dụng tối đa các nguồn lực sẵn có của Thủ đô, mang tới cho người dân cũng như khách du lịch những sản phẩm du lịch đêm đa dạng, đặc sắc, có chất lượng và giá trị cao.

Sau khi 15 tour đêm đặc sắc Hà Nội được giới thiệu, ngành du lịch Thủ đô đang lên phương án mở rộng thêm tour đêm ngoại thành Hà Nội, phát triển sản phẩm du lịch trải nghiệm mới gắn với di sản - di tích, làng nghề, ẩm thực. Trong khu vực nội thành, Hà Nội sẽ đưa tour "Chợ đầu mối hoa đêm lớn nhất miền Bắc" tại Quảng An quận Tây Hồ; Điểm giới thiệu, trưng bày sản phẩm phục vụ khách du lịch và phát triển kinh tế đêm Hà Nội tại Khu liên hợp thể thao quốc gia Mỹ Đình, quận Nam Từ Liêm.

Bà Đặng Hương Giang nhấn mạnh, cùng với nỗ lực của thành phố, thời gian tới ngành du lịch Thủ đô sẽ tiếp tục

trải nghiệm thực tế tại các làng nghề và các điểm du lịch gắn với các giá trị truyền thống của các dân tộc thiểu số tại huyện Ba Vì... Đây được xem là các hoạt động du khách trong nước và quốc tế vô cùng ưa thích.

Sở Du lịch Hà Nội cũng vừa tổ chức "Chương trình kết nối sản phẩm du lịch golf giữa Hà Nội" với các tỉnh, thành phố phía Bắc. Hiện tại TP Hà Nội đang phát triển 6 cụm sân golf với 10 sân golf tiêu chuẩn. Đây đều là những sân golf lớn, chuyên nghiệp, đạt chuẩn quốc tế với cảnh quan tự nhiên đa dạng, hấp dẫn, đáp ứng nhu cầu phong phú của người chơi, nhất là du khách quốc tế khi đến Việt Nam.

Sở Du lịch Hà Nội cũng đang tích cực triển khai kế hoạch chuyển đổi số, trong đó, đẩy mạnh ứng dụng nền tảng địa chỉ số trong hoạt động du lịch; số hóa hệ thống thông tin về khu, điểm du lịch, cơ sở dịch vụ du lịch Hà Nội. Chú trọng số hóa bằng giao diện ảnh 360 độ và các công nghệ mới tại các điểm đến làng nghề, di tích, di sản văn hóa trên địa bàn thành phố.

Tuy nhiên, theo ông Phùng Quang Thắng, mặc dù lợi ích của việc xây dựng tuyến du lịch rất lớn, nhưng các điểm du lịch còn rời rạc, chưa liên kết với nhau, chưa tạo được mạng lưới mang tính hệ thống du lịch. Giao thông kết nối các điểm tham quan với nhau chưa thực sự thuận lợi.

Vì vậy, ngành du lịch Hà Nội cần khắc phục những "điểm nghẽn" này để thu hút nhiều du khách trong nước và quốc tế.

THÙY DƯƠNG

● **Trí đại diện trình bày báo cáo “Kiến tạo tương lai: Lồng ghép góc nhìn của thanh niên vào quá trình chuyển dịch năng lượng công bằng tại Việt Nam”.** (Ảnh: NVCC)

Khi thanh niên “ngghiêm túc” với khí hậu

● **Trí trình bày tham luận trong Hội nghị quốc tế ASEAN về năng lượng và môi trường tại Indonesia.** (Ảnh: NVCC)

Thạc sĩ Đào Mạnh Trí dù vẫn còn rất trẻ nhưng anh đã “bén duyên” và hoạt động trong lĩnh vực khí hậu từ rất sớm, đặc biệt quan tâm đến việc ứng dụng khoa học công nghệ phục vụ xã hội. Câu chuyện của anh không dừng ở cuộc hành trình cá nhân mà hoà chung vào dòng chảy của một thế hệ trẻ đầy nhiệt huyết và cống hiến cho công cuộc ứng phó với biến đổi khí hậu, thúc đẩy chuyển dịch năng lượng quốc gia và toàn cầu.

Hành trình “bén duyên” với công tác khí hậu

“Động lực của tôi đến với biến đổi khí hậu không chỉ đến từ những bài báo hay kiến thức tôi đã học mà còn đến từ câu chuyện của cá nhân tôi khi hiện tượng thời tiết cực đoan gây ảnh hưởng trực tiếp tới nhiều người thân của tôi. Nó thôi thúc khiến tôi muốn làm gì đó để thay đổi thực trạng này. Đối với tôi, việc tham gia nghiên cứu phát triển các dự án liên quan đến biến đổi khí hậu và đưa ra các giải pháp hữu hiệu là cách tốt nhất để tôi có thể đóng góp cho quá trình ứng phó này”. Đó là chia sẻ của Thạc sĩ Đào Mạnh Trí (27 tuổi), hiện là Trưởng phòng Phát triển dự án tại Viện Tài nguyên, Môi trường và Phát triển bền vững, nơi anh tập trung nghiên cứu về các vấn đề liên quan đến ứng phó với biến đổi khí hậu. Đồng thời, với vai trò nghiên cứu sinh Tiến sĩ tại Đại học California - San Diego (Hoa Kỳ), anh nghiên cứu sự giao thoa giữa các nguyên tắc kỹ thuật và kinh tế - chính trị để hiểu rõ hơn về các xu hướng năng lượng toàn cầu.

Trí cũng có đam mê mạnh mẽ với việc thúc đẩy sự tham gia của thanh niên Việt Nam vào các hoạt động khí hậu quốc gia. Anh là đồng sáng lập của nhóm công tác Thanh niên về Chính sách Khí hậu (YPWG), với sự hỗ trợ của

Chương trình Phát triển Liên hợp quốc (UNDP), Cục Biến đổi Khí hậu và Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh. Với sứ mệnh là đưa thanh niên Việt Nam tiếp cận gần hơn với quá trình hoạch định chính sách khí hậu, YPWG đã tổ chức nhiều hoạt động tập huấn, nâng cao nhận thức của thanh niên Việt Nam về chuyển dịch năng lượng; và đặc biệt là việc hoàn thành Báo cáo “Kiến tạo tương lai: Lồng ghép góc nhìn của thanh niên vào quá trình chuyển dịch năng lượng công bằng tại Việt Nam” do UNDP xuất bản. Việc thành lập các nhóm chính sách như YPWG có thể giúp các bạn thanh niên dù chưa quan tâm hay đã quan tâm đến chính sách khí hậu tiếp cận đến chính sách một cách dễ dàng hơn thông qua các hoạt động của nhóm. Đồng thời đây cũng là phương tiện đưa tiếng nói của thanh niên tới các nhà hoạch định chính sách.

Khởi đầu của cuộc hành trình gắn bó với công tác khí hậu của thạc sĩ khoa học trẻ tuổi này phải kể đến thời điểm khoảng gần 10 năm trước đây khi anh đạt giải Vàng tại Hội thi Khoa học Công nghệ Singapore (SSEF) với đề tài “Tổng hợp Chitosan bằng phương pháp deacetyl hóa vỏ Portunus pelagicus và hấp phụ chì dựa trên mô hình đẳng nhiệt Langmuir/Freundlich”. Sau đó một giáo sư từ

Đại học Quốc gia Singapore đã mời anh tiếp tục phát triển đề tài này cùng ông. Đây cũng là lần đầu tiên Trí nhận ra bản thân có khả năng tạo ra giá trị cho xã hội thông qua ứng dụng khoa học để phục vụ đời sống.

Vào đại học, anh có thời gian thực tập tại Nyheim Plasma Institute, nơi được coi là cái nôi của ngành Plasma Y học. Anh chia sẻ, dù thời gian thực tập không dài nhưng nó đã mở rộng góc nhìn của anh về ứng dụng khoa học công nghệ phục vụ xã hội và trách nhiệm của bản thân khi được học tập và làm việc trong một môi trường có nhiều nhà khoa học kỳ cựu.

Tới khi làm tiến sĩ, Trí đã xác định ngành mình theo đuổi phải là một ngành có thể tạo ảnh hưởng sâu rộng lên xã hội. Đứng trước nhiều sự lựa chọn, anh nhận thấy mình quan tâm sâu sắc tới vấn đề biến đổi khí hậu, bởi vì nó là một vấn đề vô cùng cấp bách cho mọi quốc gia trên thế giới, trong đó có Việt Nam. Dù sinh ra và lớn lên ở Thủ đô Hà Nội, anh cũng là một người con của vùng đất miền Trung - nơi hàng năm phải chịu nhiều thiên tai, bão lũ. Anh càng thấm thía rằng những diễn biến khí hậu cực đoan, bất thường đã đẩy hàng bao gia đình vào hoàn cảnh cuốn trôi nhà, ngập lụt, phải di dời, mất đi sinh kế, ảnh hưởng đến cuộc sống và sức khoẻ của họ.

Khi nghiên cứu sâu hơn, Trí thấy nhận rằng chuyển dịch năng lượng là một trong những trụ cột chính trong công cuộc giảm phát thải khí nhà kính toàn cầu. Anh tin rằng nếu quá trình này được tổ chức một cách hiệu quả, sử dụng nguồn năng lượng có giá thành phải chăng, việc chuyển dịch sẽ trở nên khả thi hơn. Ở tầm vĩ mô, việc xây dựng các mô hình chuyển dịch năng lượng là tiền đề quan trọng cho việc bảo đảm khả năng cung ứng năng lượng đối với nhu cầu đang tăng nhanh chóng ở Việt Nam. Điều này liên quan trực tiếp đến an sinh xã hội, bên cạnh các tác động tích cực lên môi trường khí hậu, như việc giảm thiểu lượng carbon phát thải. Đây cũng chính là động lực để anh thực hiện luận án tiến sĩ về việc xây dựng mô hình các kịch bản phát triển năng lượng giảm phát thải cho chính Việt Nam. Anh hy vọng rằng, sau khi hoàn thành dự án, mô hình của anh sẽ được công bố và trở thành công cụ mở đường cho các nhà nghiên cứu năng lượng ở Việt Nam sử dụng và áp dụng trong nghiên cứu của họ.

“Sức nặng” của thông điệp trong kỷ nguyên số

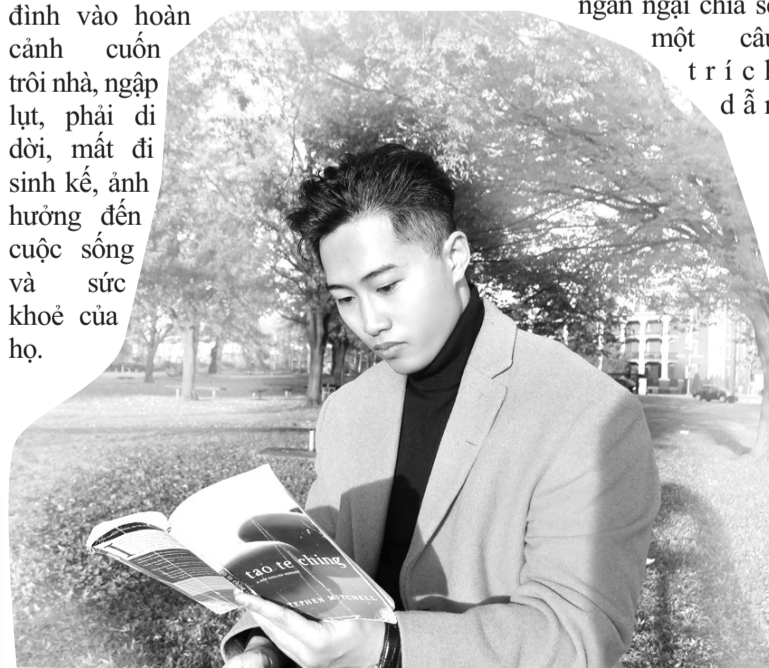
Trong khi chia sẻ về những động lực khiến bản thân muốn “làm gì đó cho xã hội”, Trí không ngần ngại chia sẻ một câu tr í c h ả n

trong cuốn sách “Mùa xuân câm lặng” của Rachel Carson - một nhà hoạt động môi trường rất nổi tiếng - mà anh nhớ mãi không quên. Đó là: “Thiên nhiên đã mang lại sự đa dạng tuyệt vời cho cảnh quan, nhưng con người lại luôn có xu hướng đơn giản hoá nó. Vì vậy, họ đã làm xáo trộn những cơ chế kiểm soát và cân bằng tự nhiên mà thiên nhiên sử dụng để giữ các loài sinh vật trong khuôn khổ nhất định”. Anh diễn giải, việc con người sử dụng thuốc trừ sâu, một chất rất độc gây ảnh hưởng đến các loài chim, đã khiến chúng không còn xuất hiện nữa và từ đó đã tạo ra một bức tranh mà tác giả gọi là “mùa xuân câm lặng” vì không còn nghe thấy tiếng chim hót nữa.

“Đó là một hình ảnh rất mạnh mẽ đã hằn sâu trong tâm trí tôi. Ngay khi đọc đoạn văn trên tôi đã biết rằng tôi muốn gì và cần gì. Từ đó, mỗi khi tôi đọc những văn bản, tài liệu, điều luật về môi trường, trong đầu tôi lại nghĩ về ví dụ này và tự hỏi liệu những bộ luật, quy định này có tác dụng phần nào làm giảm thiểu hiện trạng giống như khung cảnh trong cuốn sách hay không”. Trí nhớ lại và nhấn mạnh thêm, trong thời đại các nội dung ngắn lên ngôi và sự phát triển của mạng xã hội, “chỉ khi chúng ta thực sự đọc, hiểu và có phản hồi thì chúng ta mới lưu tâm và cảm thấy việc đọc có tác dụng, từ đó chúng ta mới tiếp tục đọc”.

Trí thức là hành trang quan trọng của mỗi người trẻ nhưng để nuôi dưỡng niềm đam mê, kiên trì với thói quen đọc sách, tinh thần học tập, trau dồi kiến thức là một chặng đường “nói dễ hơn làm”, đặc biệt với các vấn đề cấp bách xã hội nhưng cũng “nặng” tính chuyên môn như ứng phó với biến đổi khí hậu, chuyển dịch năng lượng công bằng... Để nâng cao mỗi quan tâm và văn hoá đọc của giới trẻ nói riêng về các vấn đề này, Trí cho rằng, chìa khoá là “cải thiện khả năng tiếp cận nội dung”. Hiểu đơn giản, yếu tố thứ nhất là chia sẻ thông tin qua những nền tảng mà các bạn trẻ thường xuyên và dễ dàng truy cập, yếu tố thứ hai là bảo đảm khả năng tiếp thu của họ khi họ đọc những nội dung đó.

Ngoài ra, ở góc độ cá nhân, Trí cũng chia sẻ rằng, mỗi người nên cân nhắc đến việc phát triển bền vững cá nhân, tức là cân bằng những yếu tố như công việc chính, mối quan tâm, sở thích, niềm tin, sức khỏe và tinh thần... Từ trải nghiệm bản thân, những điều giúp anh duy trì năng lượng bao gồm: tạo ra hệ thống sắp xếp công việc của riêng mình; có kỷ vọng hợp lý; trân trọng quá trình thực hiện nhiều hơn là quan tâm đến kết quả; chấp nhận sự hy sinh hay chấp nhận chúng ta không thể có được tất cả mọi thứ.

● **Thạc sĩ Đào Mạnh Trí.** (Ảnh: NVCC)

Báo cáo tổng hợp góc nhìn của thanh niên Việt Nam về quá trình chuyển dịch năng lượng và đưa ra các khuyến nghị để tăng cường sự tham gia của họ vào quá trình này. Đại diện nhóm YPWG, Thạc sĩ Đào Mạnh Trí đã trình bày báo cáo tại Hội nghị COP28 tại Dubai, đồng thời chia sẻ báo cáo tại các hội nghị, phiên thảo luận liên quan đến năng lượng và liên quan đến xã hội tại các quốc gia như Mỹ, Indonesia,...

RƯỚC DÂU BẰNG "XE HOA KHÁC THƯỜNG":

Coi chùng vi phạm pháp luật

Những năm qua, trên mạng xã hội ồn ào nhiều câu chuyện chú rể "chơi nông" khi rước dâu bằng các "xe hoa khác thường". Điều đáng nói, những loại xe rước dâu này có thể vi phạm pháp luật về giao thông đường bộ.

Bất đắc dĩ tránh đường cho xe rước dâu vi phạm

Mới đây, mạng xã hội xôn xao chia sẻ hình ảnh chú rể đem dàn máy xúc đi đón cô dâu. Theo đó, hình ảnh này được chụp lại trong đám cưới của chú rể ĐHS và cô dâu DTL cùng quê ở tỉnh Thái Nguyên. Trong hình ảnh, 7 chiếc máy xúc nối dài, được trang trí bóng bay, hộ tống chú rể rước vợ về dinh đi nghênh ngang khiến nhiều người chú ý. Theo chú rể, vì muốn có một kỷ niệm đặc biệt với chiếc máy xúc đã gắn bó trong công việc trong ngày dùng 7 chiếc máy xúc xuất phát từ nhà trai ở xã An Khánh, huyện Đại Từ đến nhà gái ở xã Phúc Hà, TP Thái Nguyên.

Trước đó, sáng 22/11/2023, trên địa bàn huyện Hương Sơn, Hà Tĩnh, có một đám cưới tổ chức rước dâu bằng 50 xe đầu kéo. Trong quá trình di chuyển, đoàn xe đã bị lực lượng Phòng CSGT Công an tỉnh Hà Tĩnh và Đội CSGT huyện Hương Sơn yêu cầu dừng lại, nhắc nhở.

● Cảnh sát giao thông kiểm tra đoàn xe đầu kéo rước dâu. (Ảnh: Hữu Anh)

Nhiều đôi uyên ương muốn có một lễ rước dâu khác người bằng cách trang trí hoa cưới trên xe công nông, xe ô tô tải, xe máy xúc, xe container, xe máy kéo... Ngày 2/2/2023, tại huyện Nghi Lộc, Nghệ An, chú rể HXT gây xôn xao khi rước dâu bằng máy xúc. Màn rước dâu này thu hút nhiều người đến xem. Họ dùng điện thoại quay lại cảnh rước dâu bằng máy xúc của anh Tình và đăng tải lên mạng xã hội với hàng nghìn lượt bình luận.

Ngày 25/4/2021, thay vì đi rước dâu bằng ô tô như nhiều

đám cưới khác, anh ĐH ở huyện Can Lộc, Hà Tĩnh đã dùng hoa, bóng bay "biến" máy cày thành xe hoa để đón cô dâu về nhà. Cũng rước dâu bằng máy cày là đám cưới của chú rể NC và cô dâu NY ở huyện Thiệu Hóa, Thanh Hóa. Cô dâu, chú rể ngồi trên một chiếc máy cày màu đỏ, theo sau xe cô dâu, chú rể là 8 chiếc máy cày màu xanh đi giữa đường trước sự hiếu kỳ của người đi đường.

Không chỉ máy cày, có đám cưới "chơi lạ" bằng chiếc xe xúc lật công kênh. Đám cưới

ấy diễn ra vào ngày 1/1/2019 tại Bảo Lộc, Lâm Đồng. Không chỉ một chiếc lê loi, gia chủ đã trang trí cả dàn xe xúc lật để buổi rước dâu thêm hoành tráng. Chỉ khổ cho người dân phải luồn lách, chật vật khi tránh đoàn xe cưới công kênh, dễ tránh xảy ra tai nạn.

Vào tháng 10/2017, cặp đôi Hải Phòng còn rước dâu về nhà chồng bằng đoàn xe đầu kéo không lồ. Đoàn xe choán hết cả lòng đường khiến các chủ phương tiện trên đường ngao ngán, tránh đường cho đoàn xe...

● 7 chiếc máy xúc làm phương tiện đón dâu choáng hết lòng đường vào ngày 10/4/2024. (Ảnh trên Sao Star)

● Đoàn xe Jeep rước dâu nghênh ngang trên đường phố. (Ảnh: P.L.)

Tại Điều 21 Luật Giao thông đường bộ năm 2008 quy định chỉ được chở người trên ô tô chở hàng trong các trường hợp sau đây: Chở người đi làm nhiệm vụ phòng, chống thiên tai hoặc thực hiện nhiệm vụ khẩn cấp; chở cán bộ, chiến sĩ của lực lượng vũ trang nhân dân đi làm nhiệm vụ; chở người bị nạn đi cấp cứu; chở công nhân duy tu, bảo dưỡng đường bộ; chở người đi thực hành lái xe trên xe tập lái; chở người điều hành theo đoàn; giải tỏa người ra khỏi khu vực nguy hiểm hoặc trong trường hợp khẩn cấp khác theo quy định của pháp luật.

Do đó, hành vi chở người trên thùng xe mà không nằm ở một trong các trường hợp kể trên là vi phạm quy định về vận tải đường bộ và sẽ bị xử lý theo Điểm c Khoản 2 Điều 24 Mục 5 Chương II Nghị định 100/2019/NĐ-CP ngày 30/12/2019 (sửa đổi một số điều ở Nghị định

123/2021/NĐ-CP và Văn bản hợp nhất 03/VBHN-BGTVT ngày 14/01/2022 hợp nhất hai Nghị định). Cụ thể, phạt tiền từ 800.000 đến 1.000.000 đồng nếu có hành vi "chở người trên thùng xe trái quy định; để người ngồi trên mui xe, đu bám bên ngoài xe khi xe đang chạy".

Ngoài ra, Khoản 5, Khoản 6 Điều 16 Mục 3 Chương II Nghị định 100/2019/NĐ-CP quy định: Phạt tiền 4 - 6 triệu đồng với người điều khiển xe quá niên hạn sử dụng tham gia giao thông (đối với loại xe có quy định về niên hạn sử dụng); điều khiển ô tô (kể cả xe rơ-móc và sơ-mi rơ-móc) có giấy chứng nhận đăng kiểm phương tiện quá hạn dưới 1 tháng sẽ bị phạt 2 - 3 triệu đồng; quá hạn trên 1 tháng bị phạt 4 - 6 triệu đồng. Hình thức phạt bổ sung là tước giấy phép lái xe 1 - 3 tháng.

Xử lý nghiêm, không coi đám cưới là "ngoại lệ"

Những đám cưới này đã thu hút sự hiếu kỳ của người dân và cộng đồng mạng. Ngay lập tức, cô dâu, chú rể "nổi như cồn". Điều đáng nói, những bình luận hầu hết cô vũ, tung hô, cổ sục, khen ngợi sự "sáng tạo" của đôi uyên ương. Mà không hề nhắc tới việc đôi uyên ương vi phạm pháp luật về giao thông đường bộ. Các xe rước dâu "lạ đời" ấy đã gây cản trở, ùn tắc, ảnh hưởng tới những người tham gia giao thông khác trên đường và có thể gây ra tai nạn giao thông.

Những loại xe đặc thù như xe công nông (là loại xe máy vừa phục vụ nông nghiệp, vừa là máy kéo nhỏ trọng tải đến 1.000kg); ô tô tải (là xe ô tô chuyên dùng để chở hàng hóa); xe máy xúc (là một loại máy móc cơ giới chủ yếu dùng trong xây dựng, khai khoáng); xe container (là xe được móc nối với các thùng hàng, rơ-móc hoặc các loại sơ-mi rơ-móc chuyên dùng để vận chuyển hàng hóa với số lượng lớn)... Các loại xe này có chức năng riêng biệt, không phải dùng chuyên chở hành khách.

Pháp luật hiện đã có quy định về xử phạt vi phạm hành chính đối với hành vi "chở người trên thùng xe trái quy định". Như vậy, việc dùng các loại phương tiện như xe máy cày, xe tải, công nông, container, máy xúc... rước dâu, chở người là có dấu hiệu vi phạm pháp luật.

Chia sẻ về những khó khăn khi xử lý các trường hợp vi phạm trên với truyền thông, một lãnh đạo Đội CSGT, Công an TP Vinh, Nghệ An cho biết, lễ cưới là ngày vui nên khi lực lượng ra quân thường gặp phải sự bất hợp tác từ phía người vi phạm. Sự phối hợp giữa chính quyền phường, xã với lực lượng CSGT trong việc xử lý vi phạm trật tự, an toàn giao thông của người dân khi đi đám cưới còn chưa thực sự quyết liệt, còn mang tính cả nể, hời hợt.

Để chấm dứt tình trạng vi phạm trật tự, an toàn giao thông trong đám cưới, cần sự phối hợp đồng bộ, quyết liệt của các cấp, ngành và lực lượng chức năng. Cấp ủy, chính quyền cần thực hiện tốt công tác tuyên truyền để các gia đình khi tổ chức đám cưới thực hiện nghiêm các quy định về nếp sống văn hóa, văn minh trong việc tổ chức lễ cưới, chú trọng bảo đảm an toàn giao thông.

Bên cạnh đó, lực lượng CSGT cũng cần kiên quyết hơn trong việc xử lý các trường hợp vi phạm, không coi đám cưới là "ngoại lệ vì đó là ngày vui". Mỗi người cần thể hiện văn hóa, chấp hành pháp luật, cũng chính là bảo vệ hạnh phúc, an toàn cho chính mình, gia đình và cộng đồng.

THÙY DƯƠNG

Mới đây, Tạp chí Time Out của Anh đã bình chọn Việt Nam là một trong những địa điểm du lịch một mình tốt nhất, an toàn nhất thế giới dành cho phụ nữ trong năm 2024.

Việt Nam luôn là điểm đến an toàn hàng đầu

Theo một cuộc khảo sát gần đây, hơn một nửa phụ nữ thuộc thế hệ gen Z sẽ cân nhắc việc đi du lịch nước ngoài một mình. Điều đó có nghĩa là nhiều phụ nữ hơn bao giờ hết đang hướng tới những điểm đến xa xôi để tìm kiếm những người bạn mới, những nền văn hóa khác nhau và những trải nghiệm đáng nhớ. “Khi nói đến những điểm đến an toàn nhất cho phụ nữ đi du lịch một mình ở Đông Nam Á, Thái Lan và Việt Nam vẫn luôn là hai điểm đến hàng đầu, nhưng Việt Nam vẫn là một khởi đầu tốt hơn”, tạp chí Time Out nhận định.

Việt Nam với vẻ đẹp thiên nhiên hùng vĩ từ núi non, biển cả, đến những làng quê cổ kính, đã thu hút hàng triệu du khách quốc tế mỗi năm. Từ Hà Nội đến thành phố sôi động như TP HCM và những điểm đến nổi tiếng như Hội An, Huế đều được Time Out gợi ý là những địa điểm mà du khách sẽ khám phá được nhiều điều thú vị.

Điều làm cho Việt Nam trở thành một điểm đến lý tưởng cho phụ nữ đi du lịch một mình là mạng lưới giao thông thuận tiện và phát triển. Bất kể du khách chọn di chuyển bằng tàu hỏa, xe buýt hoặc xe máy du khách đều sẽ dễ dàng đến mọi nơi mà mình muốn khám phá.

Không chỉ về văn hóa và phong cảnh, Việt Nam cũng nổi tiếng với ẩm thực đa dạng và hấp dẫn. Du khách sẽ được thưởng thức những món ăn đặc trưng từ mọi miền đất nước, tạo nên một trải nghiệm ẩm thực không thể quên.

Bên cạnh đó, văn hóa hiếu khách và thân thiện của người Việt cũng là một yếu tố quan trọng khiến du khách cảm thấy an tâm khi thăm đất nước này. Sự hỗ trợ và lòng nhiệt tình từ người dân địa phương giúp du khách cảm thấy tự tin và an toàn hơn trong hành trình của mình.

Với cơ sở hạ tầng phát triển, văn hóa hiếu khách và ẩm thực đa dạng, Việt Nam thực sự là một điểm đến an toàn và thú vị cho phụ nữ muốn thực hiện những

Phụ nữ đi du lịch một mình - hãy đến Việt Nam!

chuyến phiêu lưu một mình.

Trước đó hồi tháng 2, nữ blogger du lịch người Anh tên Rose cũng đã khẳng định điều này trong bài Solo travel in Vietnam: Everything to know!. Bài viết về những điều cần biết khi đi du lịch một mình ở Việt Nam trên blog Where Goes Rose? của cô. “Việt Nam là quốc gia thứ 3 mà tôi từng đi du lịch một mình, sau Myanmar và Lào”, Rose kể về chuyến du lịch đến Việt Nam năm 2015. Sau lần đó, cô nhiều lần trở lại Việt Nam. Năm 2018, cô sống ở Việt Nam nhiều tháng liền.

“Tôi cũng không biết vì sao mà lâu như vậy tôi mới viết bài này, nhưng có lẽ vì Việt Nam là một nơi an toàn và dễ dàng để đi du lịch, nên tôi không cảm thấy cần thiết chẳng”, Rose giải thích.

Trong bài biết, cô phân tích những điểm tốt khi đi du lịch một mình ở Việt Nam, trong đó phải kể đến là nhiều người nói tiếng Anh ở đây; dễ dàng mua được thẻ SIM và dữ liệu để kết nối. Việt Nam có thị trường hostel sôi động, có nhiều tour tham quan và hoạt động nên rất dễ gặp gỡ mọi người. Giá cả rất phải chăng, du khách không cần phải nghĩ theo dạng phòng chia sẻ kiểu ký túc xá (dorm) nếu bạn không muốn. Người dân địa phương rất thân thiện và thường muốn nói chuyện với du khách để luyện tiếng Anh.

Ngoài ra, theo Rose, Việt Nam cũng có một “cung đường du lịch” dọc theo bờ biển rất rõ ràng, nghĩa là nhiều người đi du lịch cũng sẽ đi giống như bạn, nên sẽ dễ gặp gỡ và kết bạn.

Kể đến, Rose chia sẻ những nơi mà cô cho rằng thích hợp nhất cho người đi du lịch một mình ở Việt Nam, bao gồm: Hội An, Huế, Hà Nội, Sa Pa và TP HCM.

● Du khách tham quan, trải nghiệm ẩm thực trong phố cổ Hà Nội.

(Ảnh: Thanh Tùng/TTXVN)

Tiếp đó, Trong bài viết I'm a solo female traveler from Europe. Here's why I chose to go to Vietnam (Tôi là một nữ du khách độc hành từ châu Âu. Đây là lý do tôi chọn đến Việt Nam) đăng trên kênh CNBC hồi tháng 7 năm ngoái, Lucy kể về hành trình chu du của mình ở TP HCM, xuống Đồng bằng sông Cửu Long và nghỉ ngơi ở Phú Quốc trong một tuần.

Dù đến Việt Nam một mình, nữ du khách người châu Âu này cũng có vẻ khá dễ dàng để tìm được các tour dạo quanh TP HCM trong ngày, đến thăm các công trình nổi tiếng trong thành phố, trải nghiệm ngồi ghé nhựa vỉa hè ăn bánh mì...

“Mặc dù chỉ ở lại một thời gian ngắn, tôi đã yêu thích kiến trúc đồ sộ, lịch sử và sự náo nhiệt của TP HCM. Thành phố này vô cùng sôi động, nhưng tôi thấy người dân ở đây cực kỳ thân thiện”, Lucy viết.

Hà Nội là điểm đến lý tưởng cho phụ nữ du lịch một mình

Với hơn 54% du khách đang lên kế hoạch cho một chuyến du lịch một mình, “solo travel” đang là xu hướng gây “bão” với 5 tỉ lượt tìm kiếm trên TikTok. Hà Nội có tên trong top điểm đến hàng đầu dành cho khách du lịch một mình, theo nghiên cứu do Planet Cruise, đơn vị lữ hành uy tín hàng đầu tại Anh công bố.

Thống kê dựa trên các yếu tố như nét đẹp đặc trưng, chi số thân thiện, an toàn, chi phí khách sạn trung bình mỗi đêm, số điểm tham quan, số hoạt động trong các tour ghép và chi phí vé phương tiện giao thông công cộng một chiều đến 56 thành phố trên thế giới.

Hà Nội là điểm hứa hẹn mang đến rất nhiều trải nghiệm thú vị cho những người du khách ưa thích du lịch một mình. Bắt đầu ngày mới bằng việc dạo quanh những bảo tàng và di sản văn hoá nổi tiếng, thưởng thức văn hoá ẩm thực đường phố độc đáo, gặp gỡ, giao lưu với những người bạn mới thân thiện... đều là những trải nghiệm ấn tượng du khách không thể bỏ qua khi ghé thăm Thủ đô Hà Nội.

Ngoài ra, Hà Nội còn hội tụ những yếu tố lý tưởng để chiêu lòng những vị khách du lịch thích phiêu lưu một mình, ví dụ như mạng lưới giao thông thuận tiện để di chuyển đến những tỉnh, thành khác, giá cả phải chăng và có nhiều nhà nghỉ, khách sạn đủ phân khúc từ bình dân đến cao cấp.

Năm ngoái, Tripzilla, tạp chí du lịch có trụ sở ở Singapore đã có bài viết đánh giá Hà Nội là một trong những điểm đến an toàn nhất thế giới đối với các du khách nữ khi đi du lịch một mình.

Theo Tripzilla, mặc dù việc đi du lịch ngày nay đã trở nên vô cùng dễ dàng và thuận tiện với mọi người, có một thực tế đáng buồn là trên thế giới vẫn còn nhiều địa điểm tồn tại mối nguy hiểm đối với phụ nữ. Với việc gia tăng sự bài xích người châu Á, những

Solo Travel (du lịch một mình) hiện đang là xu hướng mới được đông đảo tín đồ xê dịch thế hệ trẻ yêu thích và lựa chọn. Du lịch một mình mang đến các trải nghiệm độc đáo, khác biệt. Khi đi du lịch một mình, phụ nữ sẽ có thời gian để suy ngẫm và kết nối lại với chính mình, tập trung suy ngẫm mình là ai và muốn gì trong cuộc sống. Họ có thể tạm dừng vai trò của một người phụ nữ tuyệt vời và chỉ cần thư giãn. Chuyến du lịch một mình cho phép phụ nữ có không gian và thời gian để tận hưởng hiện tại, kết nối với thiên nhiên.

người phụ nữ châu Á còn đối mặt nhiều nguy hiểm hơn khi họ đi du lịch một mình.

Ngày nay, việc phụ nữ đi du lịch một mình ngày càng trở nên phổ biến. Do vậy, Tripzilla đã đưa ra một danh sách các điểm đến nhận được nhiều ý kiến đánh giá là an toàn nhất đối với du khách đi một mình, nhất là du khách nữ. Trong danh sách này, Thủ đô Hà Nội nằm ở vị trí thứ tư, với nhận xét “Thủ đô của Việt Nam là một địa điểm rất an toàn đối với khách du lịch”.

Hà Nội được nhận xét là “một nơi an toàn cho du khách” với tỷ lệ tội phạm, bạo lực với khách du lịch “rất hiếm” và hầu hết người dân địa phương đều tốt bụng. Bên cạnh đó, Hà Nội còn được nhắc đến là một điểm đến “thân thiện với hầu bao” của du khách, vậy nên trong những năm gần đây Hà Nội được lựa chọn là một trong những điểm du lịch lý tưởng của nhiều du khách khi lựa chọn đi du lịch một mình.

“Thời gian lưu trú tại một khách sạn sang trọng ở Hà Nội có thể chỉ tốn khoảng 200 đôla Singapore (khoảng 3,5 triệu đồng Việt Nam) và các bữa ăn có giá khoảng 14 đôla Singapore (250.000 đồng Việt Nam) mỗi ngày. Việc du lịch một mình ở Việt Nam dành cho phụ nữ cũng rất thuận tiện với nhiều phương tiện từ tàu hỏa, máy bay, xe khách giường nằm hay xe máy. Hãy thoải mái nuông chiều bản thân khi lưu trú tại thành phố xinh đẹp này, nơi chắc chắn là một trong những địa điểm tốt nhất để đi du lịch một mình ở Đông Nam Á nếu bạn là một người phụ nữ”, Tripzilla nhận xét.

HOÀI THU